

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1979–1980

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard

København 1980

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab udgiver følgende publikationsrækker:

The Royal Danish Academy of Sciences and Letters issues the following series of publications:

Bibliographical Abbreviation:

Oversigt over Selskabets Virksomhed (8°) <i>(Annual in Danish)</i>	Overs. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Meddelelser (8°)	Hist. Filos. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Historisk-filosofiske Skrifter (4°) <i>(History, Philology, Philosophy, Archaeology, Art History)</i>	Hist. Filos. Skr. Dan. Vid. Selsk.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) <i>(Mathematics, Physics, Chemistry, Astronomy, Geology)</i>	Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk.
Biologiske Skrifter (4°) <i>(Botany, Zoology, General Biology)</i>	Biol. Skr. Dan. Vid. Selsk.

Adresse/*The address is:*

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab/
The Royal Danish Academy of Sciences and Letters,
H. C. Andersens Boulevard 35,
DK-1553 Copenhagen V,
Denmark.*

Post til sekretariatet/*Post for the Secretariat:*

*Dantes Plads 5,
DK-1556 Copenhagen V,
Denmark.*

Selskabets kommissionær/*The publications are sold by the agent of the Academy:*

*MUNKSGAARD EKSPORT- OG TIDSSKRIFTSERVICE/
MUNKSGAARD EXPORT AND SUBSCRIPTION SERVICE
Nørre Søgade 35,
DK-1370 Copenhagen K.
Denmark.*

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Oversigt

over

Selskabets Virksomhed

1979 – 1980

With an English Summary

Kommissionær: Munksgaard

København 1980

Redaktionen sluttet den 30. juni 1980.
Færdig fra trykkeriet september 1980.

Indholdsfortegnelse

Selskabets medlemmer	6
Selskabets tillidshverv	36
Beretning om møder	51
Behandlede sager	69
Mindeord:	
<i>Carl Syrach-Larsen</i> , ved Erik Holmsgaard	80
<i>Hakon Lund</i> , ved K. A. Jensen	90
Beretninger:	
<i>Diverse beretninger og regnskaber:</i>	
1. Selskabets regnskab	101
2. Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark	103
3. Selskabets Bidragsfond	108
4. Niels Bohr Legatet	110
5. European Science Foundation	111
6. Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes historie	112
7. Kommissionen for forskningsarealer	113
8. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	115
9. Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie	116
10. Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum (CLG)	117
11. Thesaurus Linguae Latinae (TLL)	117
12. Nordisk akademisamarbejde	118
13. Fællesnordisk Symposium i Oslo om Introduktionen af Jordbrug i Norden	119
14. Nordisk samarbejde om Geomedicin	121
15. Ninth International Congress of Phonetic Sciences	122
16. Hundredåret for naturforskeren P. W. Lunds død	123
17. <i>Union Académique Internationale (UAI)</i>	126
18. I. Corpus Vasorum Antiquorum (CVA)	129
19. V. Novum Glossarium Mediae Latinitatis (NGML)	130
20. XII. Monumenta Musicae Byzantinae (MMB)	130
21. XVIII. A Critical Pāli Dictionary (CPD)	131
22. XX. Corpus Antiquitatum Americanensium (CAA)	132
23. XXVI. Sylloge Nummorum Graecorum (SNG)	132
24. XXVIII. Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC)	133
25. XXXI. Atlas Linguarum Europae (ALE)	133
26. XXXV. Nationalkomiteen for Jewish Art Index (JAI)	134

27. <i>International Council of Scientific Unions (ICSU)</i>	134
28. <i>International Astronomical Union (IAU)</i>	135
29. <i>International Geographical Union (IGU)</i>	137
30. <i>International Mathematical Union (IMU)</i>	139
31. <i>International Union of Biochemistry (IUB)</i>	139
32. <i>International Union of Biological Sciences (IUBS)</i>	141
33. <i>International Union of Crystallography (IUCr)</i>	142
34. <i>International Union of Geodesy and Geophysics (IUGG)</i>	143
35. <i>International Union of Geological Sciences (IUGS)</i>	146
36. <i>International Union of the History and Philosophy of Science (IUHPS)</i>	147
37. <i>International Union of Immunological Societies (IUIS)</i>	148
38. <i>International Union for Pure and Applied Biophysics (IUPAB)</i>	148
39. <i>International Union of Pure and Applied Chemistry (IUPAC)</i>	149
40. <i>International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP)</i>	150
41. <i>International Union of Physiological Sciences (IUPS)</i>	150
42. <i>International Union of Theoretical and Applied Mechanics (IUTAM)</i>	151
43. <i>Union Radio Scientifique Internationale (URSI)</i>	153
44. <i>Committee on Space Research (COSPAR)/Scientific Committee on Solar- Terrestrial Physics (SCOSTEP)</i>	154
45. <i>Global Atmospheric Research Programme (GARP)</i>	156
46. <i>International Association of Engineering Geology (IAEG)</i>	157
47. <i>International Mineralogical Association (IMA)</i>	158
48. <i>International Union for Quaternary Research (INQUA)</i>	158
49. <i>Scientific Committee on Oceanographic Research (SCOR)</i>	159
50. <i>Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS)</i>	160
Summary of the Report.....	161

DET KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES SELSKAB

PROTEKTOR:
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

Præsident: Professor, dr. phil. P. J. Riis
Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse:
Professor, dr. phil. Henrik Glahn
Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse:
Professor, dr. med. Ole Maaløe
Sekretær: Professor, dr. med. Christian Crone
Redaktør og arkivar: Administrator, dr. phil. Erik Dal
Kasserer: Professor, dr. phil. E. Sparre Andersen
Bibliotekar: Professor, dr. phil. Jes Asmussen

Sekretariat: H. C. Andersens Boulevard 35, 1553 Kbh. V. (01) 11 32 40*
Fuldmægtig: Lise Fremm, Gaunøvej 29, 2700 Brønshøj (01) 60 14 15
Inspektør: Aage Mølgaard Hansen, Sandholtvej 81, 2650 Hvidovre
Assistent: Hanne Larsen, Rubinsteinsvej 12, 2450 Kbh. SV
– Henrik Caspersen, Reventlowsgade 24, 1651 Kbh. V

Køkken: Ella Nielsen Mortensen, Kiselvej 17, 2730 Herlev

INDENLANDSKE MEDLEMMER (184)

Fortegnelse efter anciennitét

Humanistiske klasse: 75 (kursiv)

Naturvidenskabelige klasse: 57 mat.-fys. gruppe, 52 biol. gruppe

Nørlund	Hald, A.	Birkelund	Klenow
Kristensen, M.	<i>Hald, Kr.</i>	<i>Bjerrum, A.</i>	<i>Monberg</i>
Jessen	Huus	Böcher	<i>Nykrog</i>
Strömngren	Nielsen, Overgaard	Christensen, Bent	<i>Sass</i>
<i>Blinkenberg</i>	Rudkjøbing	<i>Dal</i>	<i>Favrholdt</i>
Holter	Troels-Smith	<i>Egerod</i>	Larsen, Olesen
Nielsen, Niels	Andersen, Sparre	<i>Jacobsen, E.</i>	Marcker
Rehberg, Brandt	Asmussen, E.	Kjeldgaard	Nathan
Buchthal	Asmussen, R. W.	Kristensen, Leif	Strid
Fenchel, W.	<i>Bagge</i>	Kruhøffer	<i>Thomsen, Niels</i>
Bjerrum, J.	<i>Bech</i>	Lund, Bodil Jerslev	Andersen, Sv. O.
Jensen, K. Arne	<i>Jensen, P. Johs.</i>	Pihl	Berthelsen, A
Pedersen, Kai	Kjær	<i>Skyum-Nielsen</i>	Bjørnholm
Jensen, Tovborg	Lindhard	<i>Stief</i>	Dansgaard
<i>Riis</i>	<i>Schiørring</i>	<i>Glahn</i>	Engberg
Bøggild	Bak, Thor	<i>Asmussen, Jes</i>	Fenchel, Tom
<i>Helgason</i>	Ballhausen	<i>Blegvad</i>	<i>Fischer</i>
Noe-Nygaard	Jørgensen, Barker	Andersen, Sv. Th.	<i>Hendriksen</i>
<i>Steensberg</i>	Kofoed-Hansen	<i>Bach, H.</i>	Holmsgaard
Bang	Simonsen	Behnke	<i>Johansen, H. Friis</i>
Bohr	Skou, J. C.	<i>Bjøl</i>	Lundquist
Ussing	<i>Skrubbeltrang</i>	<i>Dalgård</i>	Mackintosh
<i>Jansen, Billeskov</i>	v. Wettstein	Ellitsgaard-	Maunsbach
<i>Skautrup</i>	<i>Hammershaimb</i>	Rasmussen	Pedersen, Kjærgård
Andersen, E.	<i>Thomsen, Rudi</i>	<i>Fink</i>	Schäffer
Bak, Børge	<i>Andersen, Poul</i>	<i>From</i>	<i>Spang-Hanssen</i>
<i>Hansen, Aage</i>	<i>Christensen, A. E.</i>	<i>Hjorth, Lindegård</i>	<i>Sørensen, Søren</i>
Lassen, N. O.	Crone	Jensen, Højgaard	Thaysen, Hess
Mottelson	<i>Fischer-Jørgensen</i>	<i>Kabell</i>	<i>Waaben</i>
Nielsen, Steemann	Fuglede	Lassen, Ulrik	<i>Brøndsted</i>
Reiz	<i>Glamann</i>	<i>Rasmussen, Nørre-</i>	<i>Christensen, Torben</i>
Wingstrand	Mohr	<i>gaard</i>	Dahl, J. P.
<i>Larsen, J. P.</i>	Møller, Knakkergrd.	Seidenfaden	<i>Gjødesen</i>
Maaløe	Peters	Siim	Hansen, Hans J.
Ottesen	Sten-Knudsen	<i>Bredsdorff</i>	<i>Johansen, K. Friis</i>
Torchave	Winther	<i>Gelting</i>	Lassen, Niels A.
<i>Becker</i>	<i>Ellehøj</i>	<i>Gomard</i>	Lund, Ebba
<i>Glob</i>	<i>Læssøe</i>	<i>Hvidtfeldt</i>	Madsen, Ib

Munch-Petersen	Andersen, Torkild	Nissen	Kullenberg
Møller, Bjerrum	Berthelsen, Ole	<i>Olsen, Olaf</i>	<i>Lidin</i>
Pedersen, Olaf	Buchwald	<i>Svane</i>	<i>Nielsen, Thøger</i>
<i>Petersen, Ladewig</i>	<i>Christensen, Johnny</i>	Barndorff-Nielsen	Olesen, Poul
<i>Rasmussen, Holger</i>	<i>Christiansen</i>	<i>Estrup</i>	<i>Pinborg</i>
<i>Rischel</i>	Larsen, Kai	Forchhammer	<i>Raasted</i>
<i>Sørensen, Algot</i>	Lund, Henning	Holstener-Jørgensen	Svejgaard
Sørensen, Henn.	Michelsen	Jónasson	<i>Sørensen, Kousgård</i>
Wieth, J. O.	<i>Moustgaard</i>		

Alfabetisk fortegnelse

Sidst anførte parentes gælder indvalg. * Nye medlemmer.

DEN HUMANISTISKE KLASSE (75)

- Andersen, Poul Max Henrik (f. 8.6.1901), dr. phil., fh. professor i dansk dialektologi ved Kbh.s Universitet. Markvej 11, 2400 Kbh. NV (5.4.68)
- Asmussen, Jes Peter (f. 2.11.1928), dr. phil., professor i iransk filologi ved Kbh.s Universitet. R. – Selskabets bibliotekar. – Bredgade 77, 1260 Kbh. K (13.4.73)
- Bach, Peter Heinrich Nielsen (f. 17.7.1905), dr. phil., fh. professor i germansk filologi ved Aarhus Universitet. K. Æblehaven 1, 8240 Risskov (5.4.74)
- Bagge, Povl (f. 30.11.1902), dr. phil., fh. professor i historie ved Kbh.s Universitet. Sortedam Dossering 69, 2100 Kbh. Ø (6.4.62)
- Bech, Gunnar (f. 23.3.1920), dr. phil., fh. professor i germansk filologi ved Kbh.s Universitet. R. Østerbrogade 150, 2100 Kbh. Ø (6.4.62)
- Becker, Carl Johan (f. 3.9.1915), dr. phil., professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Kbh.s Universitet. R¹. – Formand for kassekommissionen. – Egernevej 23, 2000 Kbh. F (7.4.61)
- Bjerrum, Anders Poulsen (f. 12.3.1903), dr. phil., fh. prof. i dansk sprog ved Kbh.s Universitet. Skovgårdsvej 8, 2920 Charlottenlund (2.4.71)
- Bjøl, Erling (f. 11.12.1918), dr. scient. pol., professor i statskundskab ved Aarhus Universitet. Arnakvænge 13, 8270 Højbjerg (5.4.74)
- Blegvad, Mogens (f. 25.6.1917), dr. phil., professor i filosofi ved Kbh.s Universitet. R. – Formand for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark. – Soldalen 7, 2100 Kbh. Ø (13.4.73)

- Blinkenberg, Andreas Peter Damsgaard (f. 13.2.1893), dr. phil. & litt., fh. professor i romansk filologi ved Aarhus Universitet. *K. Strandvænget 7, 8240 Risskov (14.4.44)*
- Bredsdorff, Elias Lunn (f. 15.1.1912), dr. phil., fh. Reader in Scandinavian Studies ved universitetet i Cambridge, Engl., Kronprinsesse Sofies Vej 28, 2000 F (udenl. medl. 1975, indenl. medl. 1980)
- Brøndsted, Mogens Holger (f. 12.11.1918), dr. phil., professor i nordisk litteratur ved Odense Universitet, Åløkken 50, 5681 Bellinge (1978)
- Christensen, Aksel Erhard (f. 11.9.1906), dr. phil., fh. professor i historie ved Kbh.s Universitet. Fuglesangsvej 27 H, 3460 Birkerød (5.4.68)
- Christensen, Christen Torben (f. 29.3.1921), dr. theol., professor i kirkehistorie ved Kbh.s Universitet. *R¹. Skovduevej 13, 2970 Hørsholm (1978)*
- Christensen, Johnny Carl (f. 5.3.1930), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Holgersvej 3, 2920 Charlottenlund (1979)
- Christiansen, Sofus Emil (f. 23.6.1930), dr. phil., professor i geografi (med særligt henblik på landbrugsgeografi og økologisk kulturgeografi) ved Kbh.s Universitet. Hummeltoften 16, 2830 Virum (1979)
- Dal, Per Johan Erik (f. 20.12.1922), dr. phil., administrator ved Det danske Sprog- og Litteraturselskab. *R. – Selskabets redaktør. – Forchammersvej 1, 1920 Kbh. V (2.4.71)*
- Dalgård, Sune Bysted (f. 9.5.1922), dr. phil., landsarkivar ved Landsarkivet for Sjælland. *R. Italiensvej 56, 2300 Kbh. S (5.4.74)*
- Egerod, Søren Christian (f. 8.7.1923), dr. phil., professor i østasiatiske sprog med særligt henblik på kinesisk ved Kbh.s Universitet. *R¹. Rågevej 10, 2900 Hellerup (2.4.71)*
- Ellehøj, Svend Aage Jensen (f. 8.9.1924), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. *R¹. Otto Mønstedts Gade 1, 1571 Kbh. V (3.4.70)*
- *Estrup, Hector (f. 16.1.1934), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Kbh.s Universitet. Stockholmegade 31, 2100 Kbh. Ø (1980)
- Favrholdt, David Cornaby (f. 24.4.1931), dr. phil., professor i filosofi ved Odense Universitet. Oehlenschlägersvej 57, 5000 Odense (1976)
- Fink, Troels Marstrand Trier (f. 18.4.1912), dr. phil., fh. professor i historie ved Aarhus Universitet. *K. Vægterpladsen 1, 6200 Åbenrå (Udenl. medl. 74, indenl. medl. 77)*
- Fischer, Erik (f. 8.10.1920), mag. art., overinspektør, lektor i kunsthistorie ved Kbh.s Universitet. *R. Den kgl. Kobberstiksamlng, St. Mus. f. Kunst, Sølvgade, 1307 Kbh. K (1977)*

- Fischer-Jørgensen, Eli (f. 11.2.1911), dr. phil., professor i fonetik ved Kbh.s Universitet. Kongestien 45, 2830 Virum (5.4.68)
- From, Franz Gustav (f. 14.2.1914), dr. phil., fh. professor i psykologi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Azaleavej 28, 2500 Valby (5.4.74)
- Gelting, Jørgen Henrik (f. 19.12.1912), dr. polit., professor i national-økonomi ved Aarhus Universitet. Krathusvej 6, 8240 Risskov (1975)
- Gjødesen, Mogens (f. 15.7.1915), mag. art., fh. direktør for Ny Carlsberg Glyptotek. Store Kongensgade 77, 1264 Kbh. K (1978)
- Glahn, Henrik (f. 29.5.1919), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R*¹. – Vicepræsident og formand for den humanistiske klasse. – Asgårdsvvej 13, 1811 Kbh. V (7.4.72)
- Glamann, Kristof (f. 26.8.1923), dr. phil., fil. dr., fh. professor i historie ved Kbh.s Universitet, formand for Carlsbergfondets direktion. Frederiksberg Bredegade 13A, 2000 Kbh. F (5.4.68)
- Glob, Peter Vilhelm (f. 20.2.1911), dr. phil., rigsantikvar, fh. professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Aarhus Universitet. *M I & A*. Frederiksholms Kanal 12, 1220 Kbh. K (7.4.61)
- Gomard, Bernhard (f. 9.1.1926), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Hyldegårds Tværvej 10A, 2920 Charlottenlund (1975)
- Hald, Kristian (f. 9.9.1904), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved Kbh.s Universitet. Grundtvigs Vej 8 A, 1864 Kbh. V (7.4.61)
- Hammershaimb, Erling (f. 3.3.1904), dr. theol. & phil., fh. professor i semitisk filologi ved Aarhus Universitet. *K*. Jens Munks Vej 25, 8200 Århus N (1.4.66)
- Hansen, Aage Kristian (f. 3.9.1894), dr. phil., Slotsvej 16, 2920 Charlottenlund (11.4.58)
- Helgason, Jón (f. 30.6.1899), dr. phil. & litt., fh. professor i islandsk sprog og litteratur ved Kbh.s Universitet. Kjærstrupvej 33, 2500 Valby (9.4.54)
- Hendriksen, Hans (f. 6.6.1913), dr. phil., professor i indisk-østerlandsk filologi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Søllerød Park 9/1, 2840 Holte (1977)
- Hjorth, Poul Valdemar Lindegård (f. 24.7.1927), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Kbh.s Universitet. *R*. Anemonevej 25, 2970 Hørsholm (5.4.74)
- Hvidtfeldt, Anton Poul Arild Peter (f. 26.6.1915), dr. phil., professor i religionssociologi ved Kbh.s Universitet. *R*. Dommergården, 4243 Rude (1975)
- Jacobsen, Eric August (f. 5.4.1923), dr. phil., professor i engelsk sprog

- og litteratur ved Kbh.s Universitet. Schweizerdalstien 51, 2610 Rødovre (2.4.71)
- Jansen, Frederik Julius Billeskov (f. 30.9.1907), dr. phil., fh. professor i dansk litteratur ved Kbh.s Universitet. *K.* Frydendalsvej 20, 1809 Kbh. V (12.4.57)
- Jensen, Povl Johannes (f. 3.5.1911), dr. phil., fh. professor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Ellekærgård, Bjergvej 5, Håstrup, 5600 Fåborg (6.4.62)
- Johansen, Holger Friis (f. 29.4.1927), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Aarhus Universitet. *R.* Fortebakken 38, 8240 Risskov (1977)
- Johansen, Karsten Friis (f. 5.12.1930), dr. phil., professor i antik og middelalderlig filosofi ved Kbh.s Universitet. *R.* Hjortekærvej 177 B, 2800 Lyngby (1978)
- Kabell, Aage Nicolai (f. 25.7.1920), dr. phil., professor i nordisk litteratur ved Aarhus Universitet. Marselis Boulevard 21, 8000 Århus C (5.4.74)
- Larsen, Jens Peter (f. 14.6.1902), dr. phil., fh. professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Bernstorffs Vej 244, 2920 Charlottenlund (8.4.60)
- *Lidin, Olof Gustav (f. 3.2.1926), dr. phil., professor i japansk ved Kbh.s Universitet. Øverødvej 67 B, 2840 Holte (1980)
- Læssøe, Jørgen (f. 2.6.1924), dr. phil., professor i assyriologi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Bredgade 77, 1260 Kbh. K (3.4.70)
- Monberg, Torben (f. 25.7.1929), dr. phil., fh. professor i kultursociologi ved Kbh.s Universitet, fh. overinspektør ved Nationalmuseets etnografiske samling, Kbh. Veksebo, 3480 Fredensborg (1975)
- Moustgaard, Ib Kristian (f. 10.1.1926), dr. phil., professor i psykologi ved Kbh.s Universitet. Høyrups Allé 23, 2900 Hellerup (1979)
- †Nicolaisen, Arne Johannes (f. 27.5.1921, d. 2.2.1980), dr. phil., professor i etnografi ved Kbh.s Universitet. Borgmester Godskesens Plads 4, 2000 Kbh. F (2.4.71)
- *Nielsen, Thøger Harald (f. 30.10.1919), dr. jur., fh. professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Retsvidenskabeligt Institut. Studiestræde 6, 1455 Kbh. K (1980)
- Nykrog, Per (f. 1.11.1925), dr. phil., professor i romansk filologi ved Aarhus Universitet. *R.* Vestervang 2, 8000 Århus C. (1975)
- Olsen, Olaf Heymann (f. 7.6.1928), dr. phil., professor i middelalderarkæologi ved Aarhus Universitet. Strelshovedvej 2, Alrø, 8300 Odder (1979)

- Petersen, Erling Ladewig (f. 1.4.1929), dr. phil., professor i historie ved Odense Universitet. Løkkevej 82, 5250 Odense SV (1978)
- *Pinborg, Jan Beck (f. 29.4.1937), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Parkvej 15, Blovstrød, 3450 Allerød (1980)
- Rasmussen, Holger (f. 8.4.1915), dr. phil., overinspektør ved Nationalmuseet, Brede. R. Fuglsangvej 30, 2830 Virum (1978)
- Rasmussen, Poul Nørregaard (f. 9.5.1922), dr. polit., professor i nationaløkonomi ved Kbh.s Universitet. Strandboulevarden 32, 2100 Kbh. Ø (5.4.74)
- Riis, Poul Jørgen (f. 26.5.1910), dr. phil., fh. professor i klassisk arkæologi ved Kbh.s Universitet. – Selskabets præsident fra 1975. – Roskildevej 102, 2500 Valby (10.4.53)
- Rischel, Jørgen (f. 10.8.1934), dr. phil., professor i lingvistik ved Kbh.s Universitet. Stenhøjgårdsvej 57, 3460 Birkerød (1978)
- *Raasted, Jørgen Juul (f. 19.3.1927), dr. phil., docent i klassisk filologi ved Kbh.s Universitet. Svanevej 12, 4000 Roskilde (1980)
- Sass, Else Kai (f. 6.1.1912), mag. art., fh. professor i kunsthistorie ved Kbh.s Universitet. Brolæggerstræde 5, 1211 Kbh. K (1975)
- Schiørring, Nils (f. 8.4.1910), dr. phil., fh. professor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet. R¹. Forchhammersvej 2, 1920 Kbh. V (6.4.62)
- Skautrup, Jens Peter Andreas (f. 21.1.1896), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved Aarhus Universitet. K., DM. Stationsgade 23, 8240 Risskov (12.4.57)
- Skrubbeltrang, Fridlev Sørensen (f. 5.8.1900), dr. phil., fh. lektor i landbohistorie ved Kbh.s Universitet. Hulsøvang 18, 2960 Rungsted Kyst (9.4.65)
- Skyum-Nielsen, Niels Holger (f. 17.10.1921), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. R. Langhøjvej 6, 2650 Hvidovre (2.4.71)
- Spang-Hanssen, Henning (f. 22.1.1920), dr. phil., professor i anvendt og matematisk lingvistik ved Kbh.s Universitet. Moltkesvej 40, 2000 København F (1977)
- Steensberg, Axel (f. 1.6.1906), dr. phil., fh. professor i materiel folkekultur, med særligt henblik på Norden, ved Kbh.s Universitet. R¹. Cæciliavej 30, 2500 Valby (9.4.54)
- Stief, Carl (f. 11.8.1914), dr. phil., professor i slavisk filologi ved Kbh.s Universitet. R¹. Vespervej 34, 2900 Hellerup (2.4.71)
- Svane, Gunnar O. (f. 25.9.1927), dr. phil., professor i slavisk filologi ved Aarhus Universitet. Hasle Ringvej 113, 8200 Århus N (1979)

- Sørensen, Bengt Algot (f. 24.11.1927), dr. phil., professor i germansk filologi ved Odense Universitet. Campusvej 55, 5230 Odense M (1978)
- *Sørensen, John Kousgård (f. 6.12.1925), dr. phil., professor i dansk sprog ved Kbh.s Universitet. Nivåvænge 12, 2990 Nivå (1980)
- Sørensen, Søren (f. 29.9.1920), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Aarhus Universitet. K. Lindevangsvej 4, 8240 Risskov (1977)
- Thomsen, Niels Jørgen (f. 21.4.1930), dr. phil., professor i historie ved Kbh.s Universitet. Christiansholms Parallelvej 1, 2930 Klampenborg (1976)
- Thomsen, Rudi (f. 21.7.1918), dr. phil., professor i oldtidens historie ved Aarhus Universitet. Funch Thomsens Gade 4, 8200 Århus N (14.4.67)
- Waaben, Knud (f. 6.6.1921), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Kbh.s Universitet. Åmosebakken 8, 2830 Virum (1977)

DEN NATURVIDENSKABELIGE KLASSE (109)

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe (57), biol den biologiske gruppe (52)

- Andersen, Einar Anton (f. 16.9.1905), dr. phil., fh. professor i geodæsi ved Kbh.s Universitet, fh. direktør for Geodætisk Institut. K¹. Kildekovsvej 81, 2820 Gentofte (11.4.58 – fys)
- Andersen, Erik Albrecht Sparre (f. 29.12.1919), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. – Selskabets kasserer. – Vejlesøparken 6, 2840 Holte (6.4.62 – fys)
- Andersen, Svend Olav (f. 9.10.1929), dr. phil., professor i zoofysiologi ved Kbh.s Universitet. Platanvej 24, 1810 Kbh. V (1977 – biol)
- Andersen, Svend Thorkild (f. 12.9.1926), dr. phil., statsgeolog ved Danmarks geologiske Undersøgelse. Nordvangsparken 35, 3460 Birkerød (5.4.74 – biol)
- Andersen, Torkild (f. 19.6.1934), dr. phil., professor i fysik ved Aarhus Universitet. Klokkebakken 37, 8210 Århus V (1979 – fys)
- Asmussen, Erling (f. 6.8.1907), dr. phil., fh. professor i gymnastikteori ved Kbh.s Universitet. Kollegievej 17, 2920 Charlottenlund (6.4.62 – biol)
- Asmussen, Johannes Robert Wirenfeldt (f. 26.3.1903), dr. phil., fh. professor i kemi ved Danmarks tekniske Højskole. K¹. Allégade 8a, 2000 Kbh. F (6.4.62 – fys)

- Bak, Børge Nielsen (f. 31.12.1912), dr. phil., extraord. professor i molekylspektroskopi ved Kbh.s Universitet. R¹. Søager 18, 2820 Gentofte (11.4.58 – fys)
- Bak, Thor Anders (f. 28.4.1929), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. Egernevej 65, 2000 Kbh. F (9.4.65 – fys)
- Ballhausen, Carl Johan (f. 4.4.1926), dr. phil., professor i kemi ved Kbh.s Universitet. R¹. Holmegårdsvej 31, 2920 Charlottenlund (9.4.65 – fys)
- Bang, Thøger Sophus Vilhelm (f. 27.6.1917), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. R¹. Vagtelvej 8, 2000 Kbh. F (15.4.55 – fys)
- *Barndorff-Nielsen, Ole Eiler (f. 18.3.1935), dr. phil., professor i matematik med særligt henblik på matematisk statistik ved Aarhus Universitet. Matematisk Institut, Ny Munkegade, 8000 Århus C (1980 – fys.)
- Behnke, Olav (f. 3.5.1929), dr. med., professor i cytologi ved Kbh.s Universitet. Frederikkevej 19, 2900 Hellerup (5.4.74 – biol)
- Berthelsen, Asger (f. 30.4.1928), dr. phil., professor i geologi ved Kbh.s Universitet. R¹. St. Regnegade 19A, 1110 Kbh. K (1977 – fys)
- Berthelsen, Ole (f. 24.3.1919), dr. phil., direktør for Danmarks geologiske Undersøgelse. R¹. Granhøjvej 18, 2800 Lyngby (1979 – biol)
- Birkelund, Tove (f. 28.11.1928), dr. phil., professor i historisk geologi ved Kbh.s Universitet. R. Birkehøj 18, 2900 Hellerup (2.4.71 – biol)
- Bjerrum, Jannik (f. 5.4.1909), dr. phil., fh. professor i kemi ved Kbh.s Universitet. K. Reersøgade 2, 2100 Kbh. Ø (2.4.48 – fys)
- Bjørnholm, Sven (f. 8.9.1927), dr. phil., docent i fysik ved Kbh.s Universitet. Frederiksberg Allé 45, 1820 Kbh. V (1977 – fys)
- Bohr, Aage Niels (f. 19.6.1922), dr. phil. & scient., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. R¹. Granhøjen 10, 2900 Hellerup (15.4.55 – fys)
- Buchthal, Fritz (f. 19.8.1907), dr. med., fh. professor i neurofysiologi ved Kbh.s Universitet. R¹. Søbredden 24, 2820 Gentofte. (Udenl. medl. 12.4.46, indenl. medl. 1947 – biol)
- Buchwald, Vagn Fabritius (f. 23.6.1929), civing., dr. scient., lektor i metallære ved Danmarks tekniske Højskole. Ingeborgvej 4, 2920 Charlottenlund (1979 – fys)
- Böcher, Tyge Wittrock (f. 25.10.1909), dr. phil., fh. professor i botanik ved Kbh.s Universitet. R¹. Fortunvej 90, 2920 Charlottenlund (2.4.71 – biol)
- Bøggild, Jørgen Kruse (f. 30.7.1903), dr. phil., fh. professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Kirsteinsgade 2, 2100 Kbh. Ø (9.4.54 – fys)

- Christensen, Bent (f. 22.8.1930), dr. phil., professor i systematisk zoologi ved Kbh.s Universitet. Rypevej 19, 2970 Hørsholm (2.4.71 – biol)
- Crone, Ulrik Christian (f. 1.2.1926), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. – Selskabets sekretær. – Toldbodgade 79, 1253 Kbh. K (5.4.68 – biol)
- Dahl, Jens Peder (f. 30.7.1934), dr. phil., professor i kemisk fysik ved Danmarks tekniske Højskole. R. Digevænget 5, 2730 Herlev (1978 – fys)
- Dansgaard, Willi (f. 30.8.1922), dr. phil., professor i massespektrometri ved Kbh.s Universitet. Trørødvej 55, 2950 Vedbæk (1977 - fys)
- Ellitsgaard-Rasmussen, Knud (f. 23.6.1923), mag. scient., direktør for Grønlands geologiske Undersøgelse. R., FM. 2*. Hummeltoftevej 111, 2830 Virum (5.4.74 – fys)
- Engberg, Ingemar (f. 1.3.1935), med. dr., professor i fysiologi ved Aarhus Universitet. Stokrosevej 93, 8330 Beder (1977 – biol)
- Fenchel, Moritz Werner (f. 3.5.1905), dr. phil., fh. professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Sønderengen 110, 2860 Søborg. (Udenl. medl. 12.4.46, indenl. medl. 1948 – fys)
- Fenchel, Tom Michael (f. 19.3.1940), dr. phil., professor i zoologi ved Aarhus Universitet. Vestervang 6, 8000 Århus C. (1977 – biol)
- *Forchhammer, Jes (f. 5.4.1934), dr. phil., afdelingsleder ved Fibiger-Laboratoriet. Krogmosevej 25, 2880 Bagsværd (1980 – biol)
- Fuglede, Bent (f. 8.10.1925), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. R. Trongårdsparken 67, 2800 Lyngby (5.4.68 – fys)
- Hald, Anders Hjorth (f. 3.6.1913), dr. phil., professor i matematisk statistik ved Kbh.s Universitet. Furesøvej 87A, 2830 Virum (7.4.61 – fys)
- Hansen, Hans Jørgen Steen (f. 6.8.1939), dr. phil., docent i geologi ved Kbh.s Universitet. Mølleåparken 28, 2800 Lyngby (1978 – biol)
- Holmsgaard, Erik (f. 21.6.1921), dr. agro., forstander ved Statens forstlige Forsøgsvæsen, R¹. Springforbi. 2930 Klampenborg (1977 – biol)
- *Holstener-Jørgensen, Helge (f. 10.12.1924), dr. agro., afdelingsleder ved Statens forstlige Forsøgsvæsen. Solbjerget 44, 3460 Birkerød (1980 – biol)
- Holter, Heinz Alois Alfred Friedrich (f. 5.6.1904), dr. med. & phil., fh. professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets fysiologiske afdeling. R¹. Farendløse Enghave, 4100 Ringsted (14.4.44 – biol)
- Huus, Torben (f. 5.12.1919), dr. phil., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. R¹. Vordingborggade 11, 2100 Kbh. Ø (7.4.61 – fys)
- Jensen, Aksel Tovborg (f. 8.2.1911), dr. phil., professor i kemi ved Den

- kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. *K.* Bjerregårdsvej 11, 2500 Valby (4.4.52 – fys)
- Jensen, Henning Højgaard (f. 21.11.1918), dr. techn., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Rødtjørnevej 18A, 2720 Vanløse (5.4.74 – fys)
- Jensen, Kai Arne (f. 27.3.1908), dr. phil., fh. professor i kemi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Bøgehøj 64, 2900 Hellerup (2.4.48 – fys)
- Jessen, Børge Christian (f. 19.6.1907), dr. phil., fh. professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Dantes Plads 3, 1556 Kbh. V (14.4.39 – fys)
- *Jónasson, Pétur Mikkel (f. 18.6.1920), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Kbh.s Universitet. Ferskvandsbiologisk Laboratorium. Helsingørsgade 51, 3400 Hillerød (1980 – biol)
- Jørgensen, Carl Christian Barker (f. 11.8.1915), dr. phil., professor i zoofysiologi med særligt henblik på sammenlignende fysiologi ved Kbh.s Universitet. Slettevej 8, 2860 Søborg (9.4.65 – biol)
- Kjeldgaard, Niels Ole (f. 2.6.1926), dr. phil., professor i molekylær biologi ved Aarhus Universitet. Emil Hornemanns Vej 8, 8000 Århus C (2.4.71 – biol)
- Kjær, Anders Clausen (f. 10.8.1919), dr. phil., professor i organisk kemi ved Danmarks tekniske Højskole. *R*¹. Opnæsgård 45, 2970 Hørsholm (6.4.62 – fys)
- Klenow, Hans (f. 7.2.1923), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Skovmindevej 21, 2840 Holte (1975 – biol)
- Kofoed-Hansen, Otto Mogens (f. 25.4.1921), dr. phil., professor i reaktor-fysik ved Forsøgsanlæg Risø. Forelvej 12, 3450 Allerød (9.4.65 – fys)
- Kristensen, Leif (f. 4.1.1934), dr. phil., professor i matematik ved Aarhus Universitet. Vesttoften 2, 8250 Egå (2.4.71 – fys)
- Kristensen, Martin Kristian (f. 6.5.1888), dr. med., fh. overlæge ved Statens Seruminstitut. *K.* Nybodergården, vær. 205, Kronprinsesse-gade 61, 1306 Kbh. K (3.4.36 – biol)
- Kruhøffer, Poul Weber (f. 15.11.1914), dr. med., professor i fysiologi ved Kbh.s Universitet. Helsingørsvvej 39, 3480 Fredensborg (2.4.71 – biol)
- *Kullenberg, Gunnar Erik Börje (f. 1.7.1938), dr. phil., professor i fysisk oceanografi ved Kbh.s Universitet. Institut for fysisk Oceanografi. Haraldsgade 6, 2200 Kbh. N (1980 – fys)
- Larsen, Kai (f. 15.11.1926), professor i botanik ved Aarhus Universitet. *R.* Gråstenvej 6, Søften, 8382 Hinnerup (1979 – biol)
- Larsen, Peder Olesen (f. 7.9.1934), dr. phil., professor i organisk kemi ved Landbohøjskolen. *R.* Hvidegårdsparken 8, 2800 Lyngby (1976 – biol)

- Lassen, Niels A. (f. 7.12.1926), dr. med., overlæge ved Bispebjerg Hospitals klinisk-fysiologiske laboratorium. Rosavej 14, 2930 Klampenborg (1978 – biol)
- Lassen, Niels Ove (f. 18.5.1914), dr. phil., professor i eksperimentalfysik ved Kbh.s Universitet. R¹. Søndervej 43, 2830 Virum (11.4.58 – fys)
- Lassen, Ulrik Vilhelm (f. 17.4.1930), dr. med., professor i zoofysiologi, med særligt henblik på almen fysiologi, ved Kbh.s Universitet; forskningsdirektør i Novo-Industri A/S. Skovmindevej 26, 2840 Holte (5.4.74 – biol)
- Lindhard, Jens (f. 26.2.1922), professor i teoretisk fysik ved Aarhus Universitet. J. F. Willumsens Vej 4, 8270 Højbjerg (6.4.62 – fys)
- Lund, Bodil Jerslev (f. 30.4.1919), dr. phil., professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske Højskole. R¹. Heslegårdsvej 39, 2900 Hellerup (2.4.71 – fys)
- Lund, Ebba (f. 22.9.1923), dr. scient., professor i veterinær virologi og immunologi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. R. Dronningensgade 9, 1420 Kbh. K (1978 – biol)
- Lund, Henning (f. 15.9.1929), dr. phil., lektor i kemi ved Aarhus Universitet. Kemisk Institut, Aarhus Universitet, 8000 Århus C (1979 – fys)
- Lundquist, Frank (f. 31.5.1916), dr. phil., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. Kastanievej 46, 2840 Holte (1977 – biol)
- Mackintosh, Allan Roy (f. 22.1.1936), dr. phil., fil. dr., professor i eksperimentel faststoffysik ved Kbh.s Universitet. R. Henrik Thomsens Vej 4, 3460 Birkerød (1977 – fys)
- Madsen, Ib Henning (f. 12.4.1942), Ph. D., lektor i matematik ved Aarhus Universitet. Vestervang 2, 8000 Århus C (1978 – fys)
- Marcker, Kjeld Adrian (f. 27.12.1932), professor i biologisk kemi ved Aarhus Universitet. Toftevej 1, 8250 Egå (1976 – biol)
- Maunsbach, Arvid B. (f. 9.5.1937), med. dr., professor i anatomi ved Aarhus Universitet. R. Agrivej 1, 8240 Risskov (1977 – biol)
- Michelsen, Axel Albert (f. 1.3.1940), dr. phil., professor i biologi ved Odense Universitet. R. Læssøegade 204, 5230 Odense M (1979 – biol)
- Mohr, Jan Gunnar Faye (f. 10.1.1921), dr. med., professor i medicinsk genetik ved Kbh.s Universitet. R¹. Skodsborgparken 62, 2942 Skodsborg (5.4.68 – biol)
- Mottelson, Ben Roy (f. 9.7.1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. Abildgaardsgade 32, 2100 Ø (Udenl. medl. 11.4.58, indenl. medl. 1974 – fys)

- Munch-Petersen, Inger Agnete (f. 8.9.1917), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Kbh.s Universitet. Prins Valdemarsvej 26, 2820 Gentofte (1978 – biol)
- †Møller, Christian (f. 22.12.1904, d. 14.1.1980), dr. phil., fh. extraord. professor i matematisk fysik ved Kbh.s Universitet. *R¹*. – Selskabets sekretær 1959 – 80. – Frølichs Vej 42 A, 2920 Charlottenlund (2.4.43 – fys)
- Møller, Christian Knakkergård (f. 4.7.1920), dr. phil., professor i kemi ved Odense Universitet. Bødtchersvej 8, 5230 Odense M (5.4.68 – fys)
- Møller, Hans Bjerrum (f. 11.5.1932), dr. phil., leder af fysikafdelingen ved Forsøgsanlæg Risø, 4000 Roskilde (1978 – fys)
- Maaløe, Ole Urban (f. 15.8.1914), dr. med., professor i mikrobiologi ved Kbh.s Universitet. – Vicepræsident og formand for den naturvidenskabelige klasse. – Ahlmanns Allé 38, 2900 Hellerup (8.4.60 – biol)
- Nathan, Ove Heymann Wandall (f. 12.1.1926), dr. phil., professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Svanevænget 4, 2100 Kbh. Ø (1976 – fys)
- Nielsen, Christian Overgaard (f. 16.1.1918), dr. phil., professor i zoologi med særligt henblik på almen zoologi, ved Kbh.s Universitet. Ravnsnæsvej 72, 3460 Birkerød (7.4.61 – biol)
- Nielsen, Halfdan Einer Steemann (f. 13.6.1907), dr. phil., fh. professor i ferskvandsbiologi ved Kbh.s Universitet. *R¹*, *FM*. 2*. Vejlesøparken 9., 2840 Holte (11.4.58 – biol)
- Nielsen, Niels (f. 3.10.1893), dr. phil., scient. & litt., fh. professor i geografi ved Kbh.s Universitet. *K.*, *DM*. Strandvejen 227 B, 2920 Charlottenlund (14.4.44 – fys)
- Nissen, Poul Erik (f. 2.9.1939), lic. scient., lektor i astronomi ved Aarhus Universitet. Januarvej 39, 8210 Århus V (1979 – fys)
- Noe-Nygaard, Arne (f. 30.7.1908), dr. phil., fh. professor i geologi med særligt henblik på dynamisk geologi, ved Kbh.s Universitet. *K.*, *FM* 2*. Lundehave, Nordre Strandvej 26 C, 3000 Helsingør (9.4.54 – fys)
- Nørlund, Niels Erik (f. 26.10.1885), dr. phil., scient., ing. & agro., fh. professor i matematik ved Kbh.s Universitet, fh. direktør for Geodætisk Institut. *SK.*, *DM.*, *FM*. 1. – Selskabets præsident 1927–33. – Breeteparken, 2970 Hørsholm (28.4.16 – fys)
- *Olesen, Poul (f. 28.4.1939), mag. scient., lektor i teoretisk fysik ved Kbh.s Universitet. Gydevej 3A, 3070 Snekkersten (1980 – fys)
- Ottesen, Martin (f. 14.12.1920), dr. phil., professor ved Carlsberg Laboratoriet og forstander for dets kemiske afdeling. Gl. Carlsberg Vej 10, 2500 Valby (8.4.60 – biol)

- Pedersen, Gert Kjærgård (f. 13.4.1940), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Grants Allé 11, 2900 Hellerup (1977 – fys)
- Pedersen, Kai Julius (f. 31.3.1899), dr. phil., fh. docent i kemi ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. R. Agerkær 13, 2610 Rødovre (13.4.51 – fys)
- Pedersen, Olaf (f. 8.4.1920), dr. phil., professor i de eksakte videnskaber historie ved Aarhus Universitet. Elbækvej 16, 8240 Risskov (1978 – fys)
- Peters, Bernard (f. 22.12.1910), dr. phil., professor, fh. bestyrer af Dansk Rumforskningsinstitut. Lundtoftevej 155 A, 2800 Lyngby (Udenl. medl. 7.4.61, indenl. medl. 1968 – fys)
- Pihl, Mogens (f. 22.4.1907), dr. phil., fh. professor i fysik ved Kbh.s Universitet. Skovshovedvej 51, 2920 Charlottenlund (2.4.71 – fys)
- Rehberg, Poul Kristian Brandt (f. 29.3.1895), dr. med., phil. & med. vet., fh. professor i zoofysiologi ved Kbh.s Universitet. V. Søgade 14, 1601 Kbh. V (14.4.44 – biol)
- Reiz, Sven Anders Torsten (f. 7.6.1915), fil. dr., professor i astronomi ved Kbh.s Universitet. Løvspringsvej 3 B, 2920 Charl. (3.4.59 – fys)
- Rudkjøbing, Mogens Hegelund (f. 6.9.1915), dr. phil., professor i astronomi ved Aarhus Universitet. Hejrebakken 22, 8220 Brabrand (7.4.61 – fys)
- Schäffer, Claus Erik (f. 31.1.1930), cand. polyt., lektor, afdelingsleder ved Kbh.s Universitets uorganisk-kemiske lab. Rønnebærvej 136 B, 2840 Holte (1977 – fys)
- Seidenfaden, Gunnar (f. 24.2.1908), dr. phil. & scient., botaniker, ambassadør, udenrigsråd. *K¹*, *FM. 2**. Borsholmgård, 3100 Hornbæk (5.4.74 – biol)
- Siim, Jørgen Christian (f. 1.10.1915), dr. med., overlæge, direktør for Statens Seruminstitut. Rosenørns Allé 10, 1970 Kbh. V (5.4.74 – biol)
- Simonsen, Morten (f. 31.3.1921), dr. med., professor i transplantations- og immunbiologi ved Kbh.s Universitet. Nørre Allé 71, 2100 Kbh. Ø. (Udenl. medl. 9.4.65, indenl. medl. 1968 – biol)
- Skou, Jens Christian (f. 8.10.1918), dr. med., professor i biofysik ved Aarhus Universitet. Rislundvej 9, 8240 Risskov (9.4.65 – biol)
- Sten-Knudsen, Ove (f. 14.3.1919), dr. med., professor i biofysik ved Kbh.s Universitet. Smakkegårdsvej 8, 2820 Gentofte (5.4.68 – biol)
- Strid, Arne Krister (f. 7.3.1943), fil. dr., professor i systematisk botanik ved Kbh.s Universitet. Tulipanvej 4, 3450 Allerød (1976 – biol)
- Strömgren, Bengt Georg Daniel (f. 21.1.1908), dr. phil. & scient., fh. pro-

- fessor i astronomi (astrofysik) ved Kbh.s Universitet. *K*¹. – Selskabets præsident 1969 – 1975. – Æresboligen Gl. Carlsberg, 2500 Valby (Indenl. medl. 14.4.39, udenl. medl. 6.2.59, indenl. medl. 1968 – fys)
- *Svejgaard, Arne (f. 13.3.1937), dr. med., overlæge ved Vævstypelaboratoriet, Rigshospitalet. Skovvang 67, 3450 Allerød (1980 – biol)
- Sørensen, Henning (f. 20.4.1926), dr. phil., professor i petrologi ved Kbh.s Universitet. Furesøvej 81B, 2830 Virum (1978 – fys)
- †Teilum, Gunnar (f. 18.8.1902, d. 24.5.1980), dr. med., fh. professor i patologisk anatomi ved Kbh.s Universitet. *R*. Vagtelvej 42, 2000 Kbh. F (11.4.58 – biol)
- Thaysen, Jørn Hess (f. 19.10.1921), dr. med., professor i intern medicin ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Frederik V's Vej 21, 2100 København Ø (1977 – biol)
- Tornehave, Hans Marius Nielsen (f. 24.4.1915), dr. phil., professor i matematik ved Kbh.s Universitet. Tornebakken 45, 2830 Virum (8.4.60 – fys)
- Troels-Smith, Jørgen Andreas (f. 7.6.1916), dr. phil., overinspektør ved Nationalmuseet, fh. lektor i mosegeologi ved Kbh.s Universitet. Grønemose Allé 103, 2860 Søborg (7.4.61 – biol)
- Ussing, Hans Henriksen (f. 30.12.1911), dr. med., phil. & scient., professor i biokemi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Carl Blochs Allé 17, 2860 Søborg (15.4.55 – biol)
- Wettstein Ritter von Westersheim, Diter Holger (f. 20.9.1929), fil. dr., dr. rer. nat., professor ved Carlsberglaboratoriet og forstander for dets fysiologiske afd. *R*. Åsevej 13, 3500 Lille Værlose (9.4.65 – biol)
- Wieth, Jens Otto (f. 31.12.1932), dr. med., afdelingsleder, lektor i biofysik ved Kbh.s Universitet. Hummeltoftevej 150, 2830 Virum (1978 – biol)
- Wingstrand, Karl Georg (f. 2.3.1919), fil. dr., professor i sammenlignende anatomi og morfologi ved Kbh.s Universitet. *R*¹. Dyssegårdsvej 55, 2860 Søborg (3.4.59 – biol)
- Winther, Aage (f. 8.5.1926), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved Kbh.s Universitet. Dyssegårdsvej 39, 2860 Søborg (5.4.68 – fys)
- †Zeuthen, Erik (f. 15.11.1914, d. 10.1.1980), dr. phil., professor ved Carlsbergfondets biologiske Institut. *R*. Vangeledet 71, 2830 Virum (11.4.58 – biol)

UDENLANDSKE MEDLEMMER (278)

DEN HUMANISTISKE KLASSE (99)

- Akurgal, Ekrem (f. 30.3.1911), dr., professor i klassisk arkæologi ved Universitetet i Ankara (1977)
- Alföldi, András Ede Zsigmond (f. 27.8.1895), dr., fh. professor i gl. historie ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. (22.4.49)
- Amundsen, Leiv (f. 30.5.1898), dr., fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo (9.4.65)
- Attman, Artur (f. 31.10.1910), professor i økonomi ved universitetet i Göteborg (1977)
- Axelsson, Bertil Folke Bonde (f. 22.12.1906), dr., fh. professor i romersk veltalenhed og poesi ved universitetet i Lund (3.4.70)
- Ayer, Sir Alfred Jules (f. 29.10.1910), fh. professor i logik ved universitetet i Oxford, England (London) (1976)
- Bailey, Sir Harold Walter (f. 16.12.1899), dr., fh. professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England (12.4.46)
- Balassa, Iván (f. 5.10.1917), dr., direktør for det ungarske landbrugsmuseum i Budapest (1975)
- Baldwin, John Wesley (f. 13.7.1929), professor i historie ved The Johns Hopkins University, Baltimore, Maryland (1978)
- Barth, Thomas Fredrik Weybye (f. 22.12.1928), professor i socialantropologi og etnografi ved universitetet i Oslo (1976)
- Bendz, Claes Gerhard Mortimer (f. 16.10.1908), fil. & med. dr., fh. professor i latin ved universitetet i Lund. R. (9.4.65)
- Benediktsson, Sigurður Jakob (f. 20.7.1907), dr., hovedredaktør af den islandske ordbog, Reykjavík (7.4.61)
- Bengtsson, Lars Ingmar Olof (f. 2.3.1920), professor i musikvidenskab ved Institutionen för Musikvetenskap i Uppsala, Stockholm (1978)
- *Berg, Gösta (f. 31.7.1903), fil. dr., fh. professor, direktør for Nordiska Museet och Skansen i Stockholm (1980)
- Bergsagel, John Dagfinn (f. 19.4.1928), dr., lektor i musikvidenskab ved Kbh.s Universitet (1978)
- Bergsland, Knut (f. 7.3.1914), dr., professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Oslo (3.4.64)
- Bischoff, Bernhard (f. 20.12.1906), dr., professor i latinsk middelalderfilologi ved universitetet i München (11.4.69)

- Boardman, John (f. 20.8.1927), Lincoln professor i klassisk kunst og arkæologi ved universitetet i Oxford, Engl. (1979)
- Bottéro, Jean (f. 30.8.1914), professor i assyriologi ved l'Ecole Pratique des Hautes Etudes, la Sorbonne, Paris (1978)
- Boyce, Norah Elizabeth Mary (f. 2.8.1920), professor i iranske studier ved universitetet i London (1978)
- Brems, Hans Julius (f. 16.10.1915), professor i økonomi ved University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana, Ill. (1979)
- *Chéhab, Emir Maurice (f. 27.12.1904), generaldirektør for antikvitetsvæsenet, Nationalmuseet, Beirut (1980)
- Clark, Sir George Norman (f. 27.2.1890), dr., fh. professor i nyere historie ved universiteterne i Oxford og Cambridge, Provost of Oriel College, Oxford (12.4.57)
- Clark, John Grahame Douglas (f. 28.7.1907), dr., professor i arkæologi ved universitetet i Cambridge, Engl. *K.* (3.4.64)
- Collinder, Erik Alfred Torbjörn (Björn) (f. 22.7.1894), dr., fh. professor i finsk-ugriske sprog ved universitetet i Uppsala (7.4.61)
- Czapliński, Władysław Eugenius (f. 5.10.1905), dr., professor i historie ved universitetet i Wrocław (5.4.74)
- Dolley, Michael (f. 6.7.1925), lektor i historie ved University of New England, Armidale, N.S.W., Australien, fh. professor i historisk numismatik ved Queen's University of Belfast (1979)
- Duchesne-Guillemin, Jacques-Alfred-Maurice (f. 21.4.1910), fh. professor i iransk sprog og kultur ved universitetet i Liège (1975)
- Düring, Hans Ingemar (f. 2.9.1903), dr., fh. professor i klassisk filologi (græsk sprog og litteratur) ved universitetet i Göteborg (6.4.56)
- Erdmann, Karl Dietrich (f. 29.4.1910), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Kiel (5.4.68)
- Fehrman, Carl Abraham Daniel (f. 3.2.1915), dr., professor i litteraturhistorie ved universitetet i Lund (11.4.69)
- Fellerer, Karl Gustav (f. 7.7.1902), fh. professor i musikvidenskab ved universitetet i Köln (1976)
- Fenton, Alexander (f. 26.6.1929), direktør for National Museum of Antiquities of Scotland, Edinburgh (1979)
- Filip, Jan (f. 25.12.1900), dr., fh. professor i forhistorisk og tidlignhistorisk arkæologi ved universitetet i Prag, fh. direktør for akademiets arkæologiske institut (9.4.65)
- Finley, Moses I. (f. 20.5.1912), professor i oldtidshistorie ved universitetet i Cambridge, Engl. (1975)

- Firth, Sir Raymond William (f. 25.3.1901), dr., fh. professor i antropologi ved universitetet i London (1.4.66)
- Gjerstad, Erik Paul Einar (f. 30.10.1897), dr., fh. professor i klassisk arkæologi og antikkens historie ved universitetet i Lund (10.4.53)
- Górski, Karol (f. 30.4.1903), fh. professor i middelalderhistorie ved Nicholas Copernicus universitetet i Toruń (1979)
- Grabar, André (f. 26.7.1896), dr., fh. professor i byzantisk arkæologi ved Collège de France, Paris (13.4.51)
- Grøtvedt, Per Nyquist (f. 24.3.1891), dr. philos., fh. lektor, Oslo (1977)
- Gurney, Oliver Robert (f. 28.1.1911), professor i assyriologi ved universitetet i Oxford, Engl. (1976)
- Hagendahl, Karl Oskar Harald (f. 31.8.1889), dr., fh. professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg (3.4.70)
- Haugen, Einar Ingvald (f. 19.4.1906), dr., professor i nordisk og almen sprogvidenskab ved Harvard University, Cambridge, Mass. (3.4.70)
- Hedenius, Per Arvid Ingemar (f. 5.4.1908), fh. professor i praktisk filosofi ved universitetet i Uppsala (1979)
- Henne, Henry (f. 21.10.1918), professor i østasiatisk sprog og litteratur ved universitetet i Oslo (1979)
- Haavelmo, Trygve Magnus (f. 13.12.1911), dr., professor i nationaløkonomi ved universitetet i Oslo (1975)
- Ingholt, Kai Harald (f. 11.3.1896), dr., fh. professor i arkæologi ved Yale University, Hamden, Conn. R. (12.4.57)
- Jacobsen, Thorkild Peter Rudolph (f. 7.6.1904), dr., fh. professor i assyriologi ved Harvard University, Bradford, N.H. (4.4.52)
- Jakobson, Roman Osipovič (f. 11.10.1896), dr., fh. professor i slavisk sprog og litteratur og i almen sprogvidenskab ved Harvard University og ved Massachusetts Inst. of Technology, Cambridge, Mass. (22.4.49)
- Jansson, Erik Valter (f. 22.5.1907), dr., professor i svensk sprog ved universitetet i Uppsala (11.4.69)
- Jeannin, Pierre (f. 8.12.1924), studievejleder ved Ecole des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris (1979)
- †Karlgrén, Klas Bernhard Johannes (f. 5.10.1889, d. 20.10.1978), dr., fh. professor i østasiatisk sprogvidenskab og kultur ved Göteborgs Högskola, fh. professor og forstander for Östasiatiska Samlingarne, Stockholm (3.4.36)
- Kellenbenz, Hermann (f. 27.8.1913), dr., professor i historie ved universitetet i Nürnberg (7.4.72)

- Kuhn, Johann (Hans) Christoph Bernhard Theodor (f. 13.7.1899), dr., fh. professor i germansk og nordisk filologi ved universitetet i Kiel (5.4.74)
- Kuiper, Franciscus Bernardus Jacobus (f. 7.7.1907), dr., fh. professor i sanskrit og indisk oldtidskundskab ved universitetet i Leiden (5.4.68)
- Kunze, Emil (f. 18.12.1901), dr., professor, fh. førstedirektør ved Deutsches Archäologisches Institut i Athen (München) (5.4.63)
- Lehmann, Winfred Philipp (f. 23.6.1916), professor i lingvistik og tysk sprog ved University of Texas, Austin (1975)
- Leser, Paul (f. 23.2.1899), dr., fh. professor i antropologi ved Hartford Seminary Foundation, Hartford, Conn. (7.4.72)
- Lindbeck, Assar Carl Eugen (f. 26.1.1930), dr., professor ved Institut for International Økonomi, Stockholm (1977)
- Lombard, Alf (f. 8.7.1902), dr., fh. professor i romanske sprog ved universitetet i Lund (13.4.51)
- L'Orange, Hans Peter (f. 2.3.1903), dr., fh. professor i klassisk arkæologi og kunsthistorie ved universitetet i Oslo (Rom) (12.4.46)
- Lönnroth, Nils Erik Magnus (f. 1.8.1910), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Göteborg (1.4.66)
- Malmberg, Bertil (f. 22.4.1913), dr., professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Lund (5.4.74)
- Malmqvist, Nils Göran David (f. 6.6.1924), fil. dr., professor i sinologi ved Stockholms Universitet (1976)
- Martinet, André (f. 12.4.1908), dr., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Paris (9.4.54)
- Maybury-Lewis, David H. P. (f. 9.5.1929), professor i antropologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1978)
- *Mayrhofer, Manfred (f. 26.9.1926), dr., ordinær professor i almen og indogermansk sprogvidenskab ved universitetet i Wien (1980)
- Meier, Harri Ernst Hinrich Friedrich (f. 8.1.1905), dr., fh. professor i romansk filologi ved universitetet i Bonn (5.4.68)
- Mitchell, Phillip Marshall (f. 23.9.1916), dr., professor i germanske sprog ved University of Illinois, Urbana, Ill. (2.4.71)
- Needham, Joseph (f. 9.12.1900), dr., sinolog, fh. Reader i biokemi ved universitetet i Cambridge, Engl. (1975)
- Norberg, Dag Ludvig (f. 31.7.1909), fh. professor i latinsk sprog og litteratur ved universitetet i Stockholm (3.4.64)
- Nordenfalk, Carl Adam Johan (f. 13.12.1907), fil. dr., fh. professor i kunsthistorie, fh. dir. f. Stockholms Nationalmuseum (1977)

- Odén, Agnes Birgitta (f. 11.8.1921), professor i historie ved universitetet i Lund (1977)
- Passmore, John Arthur (f. 9.9.1914), professor i filosofi ved Australian National University, Canberra (1979)
- Polotsky, Hans Jakob (f. 13.9.1905), dr., fh. professor i ægyptologi ved universitetet i Jerusalem (14.4.67)
- Romilly, Jacqueline de (f. 26.3.1913), dr., professor i græsk ved universitetet i Paris (7.4.61)
- Rudolph, Kurt (f. 3.4.1929), professor i religionshistorie ved Karl-Marx-Universität, Leipzig (1976)
- Schaeffer, Claude-Frédéric-Armand (f. 6.3.1898), dr., fh. professor i arkæologi ved Collège de France og direktør ved Centre National de la Recherche Scientifique, Paris (St. Germain-en-Laye) (3.4.59)
- Schieder, Theodor (f. 11.4.1908), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Köln (2.4.71)
- Seip, Jens Laurits Arup (f. 11.10.1905), dr., fh. professor i politisk idéhistorie ved universitetet i Oslo (5.4.74)
- Snell, Bruno Karl Johannes Richard (f. 18.6.1896), dr., fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamburg (13.4.51)
- Steen, Sverre (f. 1.8.1898), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Oslo (9.4.65)
- †Strunk, Oliver (f. 22.3.1901, d. 24.2.1980), dr., fh. professor i musikvidenskab ved universitetet i Princeton (Grottaferrata) (1.4.66)
- Sveinsson, Einar Ólafur (f. 12.12.1899), dr., fh. professor i islandsk litteratur ved universitetet i Reykjavík (6.4.56)
- Svendsen, Paulus (f. 17.4.1904), dr., fh. professor i europæisk litteratur og idéhistorie ved universitetet i Oslo (1978)
- Syme, Sir Ronald (f. 11.3.1903), fh. professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford (13.4.51)
- Säflund, Lars Gösta (f. 1.3.1903), dr., fh. professor i klassisk sprogvidenskab og kulturforskning ved universitetet i Stockholm (11.4.69)
- Säve-Söderbergh, Torgny (f. 29.6.1914), dr., professor i ægyptologi ved universitetet i Uppsala (1975)
- Thompson, Homer Armstrong (f. 7.9.1906), dr., fh. professor i klassisk arkæologi ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (2.4.71)
- Thompson, Stith (f. 7.3.1885), dr., fh. professor i engelsk og folkløse ved Indiana University, Bloomington, Ind. (4.4.52)
- Turner, Eric Gardner (f. 26.2.1911), professor i papyrologi ved universitetet i London (1975)

- Vogt, Hans Kamstrup (f. 1.6.1903), dr., fh. professor i almindelig sprogvidenskab ved universitetet i Oslo (12.4.57)
- Waszink, Jan Hendrik (f. 27.10.1908), fh. professor i klassisk arkæologi og filologi ved universitetet i Leiden (1976)
- Weibull, Curt Hugo Johannes (f. 19.8.1886), dr., fh. professor i historie ved universitetet i Göteborg (12.4.57)
- Wessén, Elias Gustaf Adolf (f. 15.4.1889), dr., fh. professor i nordiske sprog ved universitetet i Stockholm (22.4.49)
- Wilson, Charles Henry (f. 16.4.1914), professor i moderne historie ved Istituto Universitario Europeo, Firenze (3.4.70)
- Wistrand, Erik Karl Hilding (f. 24.1.1907), dr., fh. professor i klassiske sprog ved universitetet i Göteborg (2.4.71)
- von Wright, Georg Henrik (f. 14.6.1916), dr., forskerprofessor ved Finlands Akademi, Helsingfors (5.4.74)
- Wyller, Egil Anders (f. 24.4.1925), dr., professor i antik åndshistorie ved universitetet i Oslo (7.4.72)
- Zilliacus, Johan Henrik (f. 23.1.1908), dr., professor i græsk litteratur ved universitetet i Helsingfors (7.4.72)
- Öhmann, Emil (f. 25.1.1894), dr., fh. professor i germansk filologi ved universitetet i Helsingfors (12.4.57)

DEN NATURVIDENSKABELIGE KLASSE (179)

fys betegner den matematisk-fysiske gruppe (88), biol den biologiske gruppe (91)

- Ahlfors, Lars Valerian (f. 18.4.1907), dr., fh. professor i matematik ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1977 – fys)
- Ahrland, Sten Harald (f. 4.8.1921), dr., professor i uorganisk opløsningskemi ved universitetet i Lund (1975 – fys)
- Alfsen, Erik Magnus (f. 13.5.1930), dr., professor i matematik ved universitetet i Oslo (1978 – fys)
- Alfvén, Hannes Olof Gösta (f. 30.5.1908), fh. professor i plasmafysik ved Stockholms tekniska Högskola (5.4.68 – fys)
- Ambartsumian, Viktor Amasaspovich (f. 18.9.1908), fh. professor og direktør for Astrophysical Observatory i Erevan, Armenien, ASSR (2.4.71 – fys)
- Andersson, Bengt Erik (f. 12.1.1923), VMD, professor i fysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1977 – biol)

- Anfinsen, Christian Boehmer (f. 26.3.1916), dr., National Institutes of Health, Bethesda, Maryland (9.4.65 – biol)
- Auerbach, Charlotte (f. 14.5.1899), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Edinburgh (5.4.68 – biol)
- Barton, Derek Harold Richard (f. 8.9.1918), dr., professor i organisk kemi ved Imperial College of Science and Technology i London (7.4.72 – fys)
- Bastiansen, Otto Christian Astrup (f. 5.9.1918), dr., professor i teoretisk kemi ved universitetet i Oslo (14.4.67 – fys)
- Beadle, George Wells (f. 22.10.1903), dr., fh. professor i biologi ved og fh. præsident for University of Chicago, Ill. (4.4.52 – biol)
- Bell, Ronald Percy (f. 24.11.1907), fh. professor i kemi ved universitetet i Stirling, Skotland (6.4.62 – fys)
- Bénard, Jacques (f. 21.12.1912), dr., professor i fysisk kemi ved universitetet i Paris (5.4.68 – fys)
- Bergsten, Karl Erik (f. 27.7.1909), dr., fh. professor i geografi ved universitetet i Lund (5.4.68 – fys)
- Bergström, Lars Ingmar Valeson (f. 6.9.1921), professor, bestyrer for Forskningsinstitutet för Atomfysik, Stockholm (5.4.74 – fys)
- Bernhard, Carl Gustav (f. 28.4.1910), dr., fh. professor i fysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (1975 – biol)
- *Berry, R. Stephen (f. 9.4.1931), Ph.D., professor i kemi ved University of Chicago, Ill. (1980 – fys)
- Burling, Arne Karl-August (f. 3.2.1905), dr., fh. professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N.J. (13.4.51 – fys)
- Bogorad, Lawrence (f. 29.8.1921), dr., professor i biologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (1977 – biol)
- Brachet, Jean-Louis-Auguste (f. 19.3.1909), dr., fh. professor i almindelig biologi ved Université Libre i Bruxelles (6.4.56 – biol)
- Bridgwater, David (f. 5.7.1934), geolog, dr. phil., Grønlands geologiske Undersøgelse, Kbh. (1977 – fys)
- Brinck, Per Simon Valdemar (f. 4.9.1919), dr., professor i zoologi ved universitetet i Lund (7.4.72 – biol)
- de Broglie, Louis-Victor-Pierre-Raymond, Prince (f. 15.8.1892), dr., fh. professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris (12.4.46 – fys)
- Brown, Gerald Edward (f. 22.7.1926), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh., og ved State University of New York, Stony Brook, N.Y. (14.4.67 – fys)

- Braarud, Tryggve (f. 15.9.1903), dr., fh. professor i botanisk marinbiologi ved universitetet i Oslo (9.4.65 – biol)
- Burström, Hans Georg (f. 27.5.1906), dr., fh. professor i plantefysiologi ved universitetet i Lund (5.4.68 – biol)
- Busemann, Herbert (f. 12.5.1905), dr., fh. professor i matematik ved University of Southern California, Los Angeles, Cal. (3.4.64 – fys)
- Carleson, Lennart Axel Edvard (f. 18.3.1928), dr., professor i matematik ved universitetet i Uppsala (3.4.70 – fys)
- Cartan, Henri-Paul (f. 8.7.1904), fh. professor i matematik ved universitetet i Paris (6.4.62 – fys)
- Casimir, Hendrik Brugt Gerhard (f. 15.7.1909), dr., fh. direktør for Philips' Gloeilampenfabriken, Eindhoven, Holland (1975 – fys)
- *Chanock, Robert M. (f. 8.7.1924), dr., chef for Laboratoriet for infektionssygdomme, National Institutes of Health, Bethesda, Maryland (1980 – biol)
- *Clark, Brian Frederic Carl (f. 26.7.1936), Sc.D., professor i biostrukturkemi ved Aarhus Universitet (1980 – biol)
- *Connes, Alain (f. 1.9.1947), dr., professor i matematik ved universitetet i Paris (1980 – fys)
- Cori, Carl Ferdinand (f. 5.12.1896), dr., fh. professor i biokemi ved Washington University, St. Louis, Miss. (Boston) (6.4.56 – biol)
- Cotton, Frank Albert (f. 9.4.1930), dr., professor i kemi ved Texas A & M University, Texas (1975 – fys)
- Coulomb, Jean-Marie-François-Joseph (f. 7.11.1904), dr., fh. professor i geofysik ved universitetet i Paris (11.4.69 – fys)
- Cramér, Carl Harald (f. 25.9.1893), dr., fh. professor i forsikringsmatematik og matematisk statistik ved universitetet i Stockholm (5.4.68 – fys)
- Dahlgren, Rolf Martin Teodor (f. 7.7.1932), fil. dr., professor i systematisk botanik ved Kbh.s Universitet (Lund) (1976 – biol)
- Darlington, Cyril Dean (f. 19.12.1903), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Oxford, Engl. (13.4.51 – biol)
- Davies, John Arthur (f. 28.3.1927), dr., professor i fysik ved Chalk River Nuclear Laboratories, Ontario (3.4.70 – fys)
- Delbrück, Max (f. 4.9.1906), dr., fh. professor i biologi ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (11.4.58 – biol)
- Dirac, Paul Adrien Maurice (f. 8.8.1902), fh. professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. (6.4.62 – fys)
- Dorf, Erling (f. 19.7.1905), dr., fh. professor i geologi ved Princeton University, N.J. (9.4.65 – biol)

- Edlén, Bengt (f. 2.11.1906), dr., fh. professor i fysik ved universitetet i Lund (6.4.56 – fys)
- Edsall, John Tileston (f. 3.11.1902), professor i biokemi ved Harvard University, Boston, Mass. (11.4.69 – biol)
- Eigen, Manfred (f. 9.5.1927), dr., professor, Max-Planck-Institut für Phys. Chemie, Göttingen (2.4.71 – biol)
- Emerson, Sterling Howard (f. 29.10.1900), dr., fh. professor i genetik ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (5.4.74 – biol)
- von Euler, Ulf Svante (f. 7.2.1905), dr., fh. professor i fysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (6.4.62 – biol)
- Fey, Hans (f. 30.12.1921), dr., professor, direktør for Veterinär-Bakteriologisches Institut der Universität, Bern (2.4.71 – biol)
- Flerov, Georgii Nikolaevitch (f. 2.3.1913), dr., professor, direktør for laboratoriet for kernereaktioner i Dubna (Moskva) (11.4.69 – fys)
- Flood, Håkon (f. 25.9.1905), dr., professor i kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (3.4.64 – fys)
- Folkow, Bjørn Uno Gottfrid (f. 13.10.1921), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Göteborg (5.4.68 – biol)
- Fredga, Arne (f. 18.7.1902), dr., fh. professor i organisk kemi ved universitetet i Uppsala (9.4.65 – fys)
- von Frisch, Karl Ritter (f. 20.11.1886), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i München (10.4.31 – biol)
- Fronæus, Sture Adolf (f. 5.10.1916), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Lund (1978 – fys)
- Gard, Sven (f. 3.11.1905), dr., fh. professor i virologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (3.4.64 – biol)
- Garnham, Percy Cyril Claude (f. 15.1.1901), fh. professor i med. protozoologi ved universitetet i London (1976 – biol)
- Ginzburg, Vitaly Lazarevich (f. 4.10.1916), professor, leder af afd. f. teoretisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Glick, David (f. 3.5.1908), dr., fh. professor i Department of Pathology og forstander for Division of Histochemistry ved Stanford University, Stanford, Cal. (9.4.65 – biol)
- Godwin, Harry (f. 9.5.1901), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Cambridge, Engl. (6.4.62 – biol)
- Goldanskii, Vitalii Iosifovich (f. 18.6.1923), professor, leder af inst. f. kemisk fysik ved akademiet i Moskva (1977 – fys)
- Granit, Ragnar Arthur (f. 30.10.1900), dr., fh. professor i neurofysiologi ved Karolinska Institutet, Stockholm (6.4.56 – biol)

- Gray, Harry Barkus (f. 14.11.1935), dr., professor i kemi ved California Institute of Technology, Pasadena, Cal. (5.4.74 – fys)
- Groshev, Leonid Vasilievitch (f. 18.3.1907), professor, Institut for Atomenergi, Moskva (9.4.65 – fys)
- Gustafson, Torsten Valdemar (f. 8.5.1904), dr., fh. professor i teoretisk fysik ved universitetet i Lund (6.4.56 – fys)
- Gustafsson, Carl Åke Torsten (f. 8.4.1908), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Lund (14.4.67 – biol)
- Gårding, Lars Jakob (f. 7.3.1919), dr., professor i matematik ved universitetet i Lund (5.4.63 – fys)
- Hamilton, James (f. 29.1.1918), fh. professor i fysik ved University College, London, professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (14.4.67 – fys)
- Hammen, Thomas van der (f. 27.9.1924), dr., professor i palynologi ved universitetet i Amsterdam (1976 – biol)
- Haraldsen, Haakon Kristian (f. 24.4.1904), dr., professor i kemi ved universitetet i Oslo (7.4.72 – fys)
- Harris, Thomas Maxwell (f. 8.1.1903), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Reading, Engl. (8.4.60 – fys)
- Hartmann, Hermann Leonhard (f. 4.5.1914), professor ved Institut für theoretische und physikalische Chemie, J. W. Goethe-Universität, Frankfurt a.M. (1977 – fys)
- *Hartner, Willy Richard Paul (f. 22.1.1905), dr. phil. nat., fh. professor i videnskabshistorie ved J. W. Goethe-Universität, Frankfurt a.M. (1980 – fys)
- Hassel, Odd (f. 17.5.1897), dr., fh. professor i fysisk kemi ved universitetet i Oslo (6.4.56 – fys)
- Hastings, Albert Baird (f. 20.11.1895), dr., fh. professor i biokemi ved Scripps Clinic and Research Foundation, La Jolla, Cal. (23.4.51 – biol)
- Hedberg, Hollis Dow (f. 29.5.1903), dr., fh. professor i geologi ved Princeton University, N. J. (3.4.70 – biol)
- Heidelberger, Michael (f. 29.4.1888), dr., fh. professor i biokemi ved Columbia University, New York (12.4.57 – biol)
- Helgason, Sigurður (f. 30.9.1927), dr., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass. (7.4.72 – fys)
- Hodgkin, Sir Alan Lloyd (f. 5.2.1914), Foulerton Research Professor of the Royal Society, Physiological Laboratory, Cambridge, Engl. (3.4.64 – biol)
- Hohwü-Christensen, Erik (f. 25.9.1904), dr., fh. professor i gymnastik-

- teori ved Kbh.s Universitet, fh. professor i kropsovelsernes fysiologi og hygiejne ved Kungl. gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm. (Indenl. medl. 12.4.40, udenl. medl. 1965 – biol)
- Hoppe, Ernst Gunnar (f. 24.12.1914), dr., professor i geografi ved Stockholms Universitet (7.4.72 – fys)
- Howard, Richard Alden (f. 1.7.1917), dr., professor i botanik og dendrologi ved Harvard University, Jamaica Plain, Mass. (5.4.68 – biol)
- Hultén, Eric Oscar Gunnar (f. 18.3.1894), dr., fh. professor og forstander ved Naturhistoriska Riksmuseets botaniske afdeling, Stockholm (9.4.65 – biol)
- Hulthén, Lamek (f. 14.12.1909), fh. professor i teoretisk fysik ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (1976 – fys)
- Huxley, Andrew Fielding (f. 22.11.1917), professor i fysiologi ved University College, London (3.4.64 – biol)
- Huxley, Hugh Esmor (f. 25.2.1924), dr., afdelingsleder ved Medical Research Council (molekylær biologi) i Cambridge, Engl. (2.4.71 – biol)
- Hägg, Gunnar (f. 14.12.1903), dr., fh. professor i uorganisk kemi ved universitetet i Uppsala (6.4.56 – fys)
- Hörmander, Lars Valter (f. 24.1.1931), professor i matematik ved universitetet i Lund (11.4.69 – fys)
- Hörstadius, Sven Otto (f. 18.2.1898), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i Uppsala (13.4.51 – biol)
- Jacob, François (f. 17.6.1920), dr., Institut Pasteur, Paris (6.4.62 – biol)
- Jacobsohn, Dora Elisabeth (f. 1.3.1908), dr., fh. professor i endokrinologi ved universitetet i Lund (5.4.68 – biol)
- Jakobsson, Sveinn Peter (f. 20.7.1939), mag. scient., direktør for Naturhistorisk Museum, Reykjavik (1975 – fys)
- Jerne, Niels Kaj (f. 23.12.1911), dr., professor i eksperimentel terapi, direktør for Basel Institut für Immunologie, Basel (5.4.68 – biol)
- Johansen, Kjell (f. 30.9.1932), dr. phil., professor i zoofysiologi ved Aarhus Universitet (Risskov) (1976 – biol)
- Jørgensen, Axel Christian Klixbüll (f. 18.4.1931), dr., professor i uorganisk kemi ved universitetet i Genève (9.4.65 – fys)
- Kadison, Richard Vincent (f. 25.7.1925), professor i matematik ved University of Pennsylvania, Philadelphia (5.4.74 – fys)
- Kahlson, Georg Sigfrid (f. 23.9.1901), dr., fh. professor i fysiologi ved universitetet i Lund (6.4.56 – biol)
- Kalckar, Herman Moritz (f. 26.3.1908), dr. scient., fh. professor i bio-

- logisk kemi ved Harvard University, Medical School, Boston, Mass. (indenl. medl. 2.4.48, udenl. medl. 1959 – biol)
- Kapitza, Pjotr Leonidovich (f. 8.7.1894), dr., fh. professor, direktør for det fysiske forskningsinstitut ved akademiet i Moskva (12.4.46 – fys)
- Katz, Bernhard (f. 26.3.1911), dr., professor i biofysik ved University College, London (5.4.68 – biol)
- Keynes, Richard Darwin (f. 14.8.1919), dr., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, Engl. (2.4.71 – biol)
- Kihara, Hitoshi (f. 21.10.1893), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Yokohama (6.4.56 – biol)
- Kuffler, Stephen William (f. 24.8.1913), dr., professor i neurobiologi ved Harvard University, Boston, Mass. (7.4.72 – biol)
- Landis, Eugene Markley (f. 4.4.1901), fh. professor i fysiologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (5.4.74 – biol)
- Levan, Johan Albert (f. 8.3.1905), dr., fh. professor i cytologi ved universitetet i Lund (6.4.62 – biol)
- Lipmann, Fritz Albert (f. 12.6.1899), dr., fh. professor i biokemi ved Rockefeller University, New York, N. Y. (22.4.49 – biol)
- Lowry, Oliver Howe (f. 18.7.1910), dr., fh. professor ved og forstander for Department of Pharmacology, Washington University, St. Louis (5.4.68 – biol)
- Lundberg, Paul Anders (f. 10.9.1920), professor i neurofysiologi ved universitetet i Göteborg (1976 – biol)
- Lundquist, Arne John Axel (f. 6.6.1920), dr., professor i genetik ved universitetet i Lund (2.4.71 – biol)
- Löwdin, Per-Olov (f. 28.10.1916), dr., professor i kvantekemi ved universitetet i Uppsala (13.4.73 – fys)
- MacLane, Saunders (f. 4.8.1909), dr., fh. professor i matematik ved universitetet i Chicago (5.4.68 – fys)
- Manton, Irene (f. 17.4.1904), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Leeds (10.4.53 – biol)
- Mayr, Ernst (f. 5.7.1904), dr., fh. professor i zoologi ved Harvard College, direktør ved Museum of Comparative Zoology, Cambridge, Mass. (6.4.56 – biol)
- von Meyenburg, Hans Kaspar (f. 9.12.1941), dr. sc. nat., professor i mikrobiologi ved Danmarks tekniske Højskole (1979 – biol)
- Morgan, William Wilson (f. 3.1.1906), dr., fh. professor i astronomi ved universitetet i Chicago, Ill. (14.4.67 – fys)

- Moscowitz, Albert (f. 20.8.1929), dr., professor i kemi ved University of Minnesota, Minneapolis (1977 – fys)
- Munck af Rosenschöld, Lars Mortimer (f. 19.7.1935), dr., docent i genetik ved universitetet i Lund og forskningsleder ved Carlsberg Forsøgslaboratorium, Kbh. (1978 – biol)
- Müntzing, Arne (f. 2.3.1903), dr., fh. professor i genetik ved universitetet i Lund (11.4.58 – biol)
- Maak, Wilhelm (f. 13.8.1912), dr., professor i matematik ved universitetet i Göttingen (13.4.73 – fys)
- Nannfeldt, Johan Axel Frithiof (f. 18.1.1904), fh. professor i botanik ved universitetet i Uppsala (6.4.62 – biol)
- Neugebauer, Otto Eduard Hermann (f. 26.5.1899), dr., fh. professor i matematikkens historie ved Brown University, Providence, R. I. (6.4.34 – fys)
- †Nevanlinna, Rolf Herman (f. 22.10.1895, d. 28.5.1980), dr., fh. professor i matematik ved universitetet i Helsingfors (6.4.56 – fys)
- Nicolaysen, Ragnar (f. 9.8.1902), dr., fh. professor i ernæringsforskning ved universitetet i Oslo (9.4.65 – biol)
- van Niel, Cornelis Bernardus (f. 4.11.1897), fh. professor i mikrobiologi ved Stanford University, Stanford, Cal. (5.4.68 – biol)
- Nomura, Masayasu (f. 27.4.1927), dr., professor i genetik og biokemi ved Institute for Enzyme Research, University of Wisconsin, Madison, Wisc. (1977 – biol)
- †Nordhagen, Rolf (f. 21.10.1894, d. 8.3.1979), dr., fh. professor i botanik ved universitetet i Oslo (12.4.46 – biol)
- Oort, Jan Hendrik (f. 28.4.1900), dr., fh. professor, direktør for observatoriet i Leiden (11.4.47 – fys)
- Ourisson, Guy Henri (f. 26.3.1926), dr., professor i kemi ved Faculté des Sciences i Strasbourg, rektor for Louis Pasteur Universitetet i Strasbourg (5.4.74 – fys)
- *Peierls, Sir Rudolf Ernst (f. 5.6.1907), Emeritus Wykeham Professor i fysik ved universitetet i Oxford (1980 – fys)
- Perlman, Isadore (f. 12.4.1915), professor i kemi ved University of California, Berkeley, Cal. (7.4.72 – fys)
- Pethick, Christopher John (f. 22.2.1942), dr., professor ved Nordisk Institut for teoretisk Atomfysik, Kbh. (1977 – fys)
- Pontecorvo, Guido Pellegrino Arrigo (f. 29.11.1907), fh. professor, Imperial Cancer Research Fund, London (1.4.66 – biol)

- Prelog, Vladimir (f. 23.7.1906), dr., fh. professor i organisk kemi ved Eidgenössische Technische Hochschule, Zürich (2.4.71 – fys)
- Ramberg, Hans (f. 15.3.1917), dr., professor i geologi (petrografi) og mineralogi ved universitetet i Uppsala (3.4.64 – fys)
- *Raven, Peter Hamilton (f. 13.6.1936), Ph.D., direktør for Missouri Botanical Garden, St. Louis, Mi. (1980 – biol)
- Rechinger, Karl Heinz (f. 16.10.1906), dr., professor i systematisk botanik og plantegeografi ved universitetet i Wien (2.4.71 – biol)
- Regnéll, Otto Gerhard (f. 19.6.1915), dr., professor i geologi ved universitetet i Lund (11.4.69 – biol)
- Rhoades, Marcus Morton (f. 24.7.1903), dr., fh. professor i genetik ved University of Indiana, Bloomington, Ind. (1977 – biol)
- Rice, Stuart Alan (f. 6.1.1932), professor i fysisk kemi ved University of Chicago, Ill. (1976 – fys)
- Roche, Jean-Casimir-Henri-Hilaire (f. 14.1.1901), dr., fh. professor i almen og sammenlignende biokemi ved Collège de France, Paris (3.4.70 – biol)
- Rosseland, Svein (f. 31.3.1894), dr., fh. professor i astronomi ved universitetet i Oslo og direktør for universitetets institut for teoretisk astrofysik (6.4.62 – fys)
- Russell, Sir Frederick Stratten (f. 3.11.1897), dr., sekretær i Marine Biological Association of the United Kingdom og fh. direktør ved Plymouth Laboratory, Plymouth (7.4.61 – biol)
- Ryle, Sir Martin (f. 27.9.1918), professor i radio-astronomi ved universitetet i Cambridge, Engl. (5.4.68 – fys)
- Sargeson, Alan McLeod (f. 13.10.1930), professor i uorganisk kemi ved Australian National University, Canberra (1976 – fys)
- Schmidt-Nielsen, Knut (f. 24.9.1915), dr., professor i fysiologi ved Duke University, Durham, N.C. (1975 – biol)
- Schrieffer, John Robert (f. 31.5.1931), professor i fysik ved University of California, Santa Barbara, Cal. (1979 – fys)
- †Schwarzenbach, Gerold (f. 15.3.1904, d. 20.5.1978), dr., professor i uorganisk og analytisk kemi ved universitetet i Zürich (6.4.56 – fys)
- Schwarzschild, Martin (f. 31.5.1912), professor i astronomi ved Princeton University, N. J. (11.4.69 – fys)
- Segal, Irving Ezra (f. 13.9.1918), dr., professor i matematik ved Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass. (1977 – fys)
- Selberg, Atle (f. 14.6.1917), dr., professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. (14.4.67 – fys)

- Sheline, Raymond Kay (f. 31.3.1922), dr., professor i kemi og fysik ved Florida University i Tallahassee, Florida (5.4.74 – fys)
- Siegel, Carl Ludwig (f. 31.12.1896), fh. professor i matematik ved universitetet i Göttingen (11.4.47 – fys)
- Šorm, Frantiček (f. 28.2.1913), dr., professor i kemi ved Karls Universitetet i Prag, direktør for akademiets kemiske institut (9.4.65 – fys)
- Stensiö, Erik Helge Osvald (f. 2.10.1891), dr., fh. professor, fh. forstander ved Naturhistoriska Riksmuseum, Stockholm. *K.* (6.4.34 – biol)
- Stern, Herbert (f. 22.12.1918), professor i biologi ved University of California, La Jolla, Cal. (1976 – biol)
- Strand, Kaj Aage Gunnar (f. 27.2.1907), dr. phil., fh. professor, videnskabelig direktør for U.S. Naval Observatory, Washington, D.C., *R¹*. (9.4.65 – fys)
- Stumpf, Paul Karl (f. 23.2.1919), dr., professor i biokemi ved University of California, Davis, Cal. (1975 – biol)
- †Størmer, Leif (f. 1.7.1905, d. 15.5.1979), dr., professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo (11.4.58 – biol)
- Suomalainen, Esko (f. 11.6.1910), dr., professor i genetik ved universitetet i Helsingfors (5.4.68 – biol)
- Swiatecki, Wladyslaw Jerzy (f. 22.4.1926), dr., kernefysiker, Lawrence Radiation Laboratory, Berkeley, Cal. (13.4.73 – fys)
- Sorensen, Niels Andreas (f. 8.12.1909), dr., professor i organisk kemi ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (13.4.73 – fys)
- Teichert, Curt (f. 8.5.1905), dr., fh. professor i geologi ved Univ. of Rochester, New York (13.4.73 – fys)
- Theorell, Axel Hugo Teodor (f. 6.7.1903), dr., fh. professor, fh. forstander for Karolinska medico-kirurgiska Institutets Nobelinstitut i Stockholm (10.4.53 – biol)
- Thorarinsson, Sigurður (f. 8.1.1912), dr., professor i geologi og geografi ved universitetet i Reykjavík (12.4.57 – fys)
- †Tomonaga, Sin-itiro (f. 31.3.1906, d. 8.7.1979), fh. professor i fysik ved universitetet i Tokyo (1976 – fys)
- Tosteson, Daniel Charles (f. 5.2.1925), dr., Dean of Medical Studies, Harvard University, Boston, Mass. (13.4.73 – biol)
- Tutin, Winifred (f. 8.10.1915), dr., Honorary Reader in Botany, University of Leicester, Engl. (1975 – biol)
- Vallee, Bert Lester (f. 1.6.1919), professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, Mass. (1977 – biol)

- Vinogradov, Ivan Matveevitch (f. 14.9.1891), fh. professor i matematik, Moskva (11.4.47 – fys)
- Voigt, Erhard (f. 28.7.1905), dr., professor i geologi og palæontologi ved universitetet i Hamborg (7.4.72 – biol)
- Watson, James Dewey (f. 6.4.1928), dr., professor i biologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. (6.4.62 – biol)
- Weisskopf, Victor Frederick (f. 19.9.1908), dr., professor i fysik ved Institute of Technology, Cambridge, Mass., fh. generaldirektør for CERN (European Center for Nuclear Research), Genève (6.4.62 – fys)
- Wergeland, Harald Nicolai Storm (f. 14.3.1912), dr., professor i fysik ved Norges tekniske Høgskole, Trondheim (5.4.63 – fys)
- Wheeler, John Archibald (f. 9.7.1911), dr., professor i fysik ved University of Texas, Austin (2.4.71 – fys)
- Wickman, Frans Erik (f. 21.3.1915), dr., professor i mineralogi, petrologi og geokemi ved universitetet i Stockholm (2.4.71 – fys)
- Wigglesworth, Sir Vincent Brian (f. 17.4.1899), dr., fh. professor i biologi ved universitetet i Cambridge, Engl. (13.4.51 – biol)
- Wildman, Samuel Goodnow (f. 26.5.1912), dr., professor i biologi ved Univ. of Cal., Los Angeles, Cal. (1977 – biol)
- Wilkinson, Geoffrey (f. 14.7.1921), professor i uorganisk kemi ved Imperial College ved universitetet i London (5.4.68 – fys)
- Wilson, Douglas Patrick (f. 7.8.1902), dr., Senior Principal Scientific Officer ved Marine Biological Laboratory, Plymouth (9.4.65 – biol)
- Wright, Sewall (f. 21.12.1889), dr., fh. professor i genetik ved University of Wisconsin, Madison, Wisc. (3.4.70 – biol)
- Yonge, Sir Charles Maurice (f. 9.12.1899), dr., fh. professor i zoologi ved universitetet i Glasgow (6.4.56 – biol)
- Zamecnik, Paul Charles (f. 22.11.1912), dr., professor i onkologi ved Harvard Medical School, Cambridge, Mass., og chef for Huntington laboratoriet, Boston (1978 – biol)
- Zotterman, Gulle Yngve (f. 20.9.1898), dr., fh. professor i fysiologi ved Kungliga Veterinärhögskolan i Stockholm (5.4.63 – biol)
- Aaboe, Asger Hartvig (f. 26.4.1922), dr., professor i matematik og naturvidenskabernes historie, og i det nære Østens sprog og litteraturer ved Yale University, New Haven, Conn. (1975 – fys)

SELSKABETS TILLIDSHVERV

	Valgt	til april
<i>Præsident:</i> P. J. Riis	2. 5.1975	1984
<i>Klasseformænd og vicepræsidenter:</i>		
Henrik Glahn, hum. kl.	17. 3.1977	1983
Ole Maaløe, naturv. kl.	21. 3.1975	1981
<i>Sekretær:</i> Christian Crone	10. 4.1980	1984
<i>Redaktør og arkivar:</i> Erik Dal	2. 5.1975	1984
<i>Kasserer:</i> Erik Sparre Andersen	13. 4.1978	1982
<i>Kassekommissionen:</i>		
C. J. Ballhausen	7. 5.1976	1981
C. J. Becker (formand)	5.12.1969	1982
P. Nørregaard Rasmussen	10. 4.1980	1984
Anders Reiz	30. 3.1978	1983
<i>Revisorer:</i>		
Bent Fuglede	30. 3.1978	1984
Henning Spang-Hanssen	10. 4.1980	1982
<i>Revisorsuppleanter:</i>		
Jes Asmussen	30. 3.1978	1982
Gert Kjærgård Pedersen	13. 4.1978	1984
<i>Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark:</i>		
Mogens Blegvad (formand)	13. 2.1976	1983
H. Højgaard Jensen	13. 2.1976	1984
Niels Thomsen	28. 4.1977	1981
Diter v. Wettstein	30. 3.1978	1982
<i>Bibliotekar:</i>		
Jes Asmussen	26.10.1978	1983
<i>Præsidiet:</i> Præsidenten, den afgåede præsident (Bengt Strömngren), klasseformændene, sekretæren, redaktøren, kassereren, kassekommissionens formand og formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark.		

	Valgt	til 30.9.
<i>Carlsbergfondets direktion:</i>		
C. J. Ballhausen	5. 5.1972	1986
Tove Birkelund.....	23.11.1978	1990
Henrik Glahn	10.11.1977	1982
Kristof Glamann (formand).....	24.10.1969	1988
Ebba Lund	8. 5.1980	1984
<i>Frederiksborg-Museets bestyrelse</i>		
Valgt af Selskabet: Kristof Glamann.....	21.11.1969	1988
<i>Bestyrelsen for Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen</i>		
Valgt af Selskabets præsident: E. Sparre Andersen	5. 4.1979	1982
<i>Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse:</i>		
Teknisk direktør E. Bjerl Nielsen og administrerende direktør Poul J. Svanholm, De forenede Bryggerier A/S		
	8. 5.1980	1985
<hr/>		
<i>Beboer af Gl. Carlsbergs Hovedbygning (Æresboligen):</i>		
Bengt Strömngren	1. 4.1966	
<i>Bestyrelsen for Grosserer A. Collstrofs Hjem for en dansk Videnskabsmand, Lundehave:</i>		
Werner Fenchel	9. 4.1954	1985
Hans Fischer-Møller, advokat (formand).....	juli 1970	1985
Gunnar Seidenfaden.....	23. 2.1978	1985
Sune Dalgård.....	28. 4.1977	1985
<i>Beboer af Lundehave:</i>		
Arne Noe-Nygaard.....	17. 5.1963	
<i>Bestyrelsen for Lægen, Professor ved Københavns Universitet, dr. med. & chir. Knud Sand's Legat:</i>		
A. Tovborg Jensen (formand) og advokat Ivan Schiøler	7.11.1969	1982
Nils Schiørring.....	6. 3.1970	1982
Suppleanter: C. Overgaard Nielsen og advokat Jens Jordan		
	15. 5.1970	1982
B. Gomard	30. 1.1976	1982
<i>Beboer af professor Knud Sands bolig:</i>		
Einar Andersen.....	8. 5.1970	

Forskerværelserne er for øjeblikket udlånt til følgende: Jes Asmussen, Mogens Blegvad, Franz From, Torben Monberg og kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum.

	Valgt	til april
<i>Bestyrelsen for Emil Herborgs Legat til unge, danske, mandlige, ubemidlede Naturvidenskabsmænd:</i>		
Jannik Bjerrum	23. 2.1962	1985
Tyge W. Böcher	12.10.1973	1983
Bent Christensen	13. 4.1973	1981
Bent Fuglede	10. 4.1980	1988
Torben Huus	10. 4.1980	1987
C. C. Barker Jørgensen	3. 4.1970	1986
A. Noe-Nygaard	15. 4.1955	1982
Anders Reiz (fm.)	9. 4.1976	1984
 <i>Bestyrelsen for Mag. art. Marcus Lorenzens Legat:</i>		
Christian Crone (fm.)	10. 4.1980	1983
Kristian Hald	19. 2.1971	1983
Kai Larsen	10. 4.1980	1983
 <i>Bestyrelsen for Selskabets Bidragsfond:</i>		
C. J. Becker, Gunnar Seidenfaden (formand) og J. Chr. Siim	16. 5.1975	1981
 <i>Bestyrelsen for Niels Bohr Legatet:</i>		
C. J. Becker	30. 3.1978	
Aage Bohr	22. 3.1963	
Christian Crone	10. 4.1980	
N. E. Nørlund	18. 1.1946	
P. J. Riis (formand)	1. 6.1975	
 <i>Bestyrelsen for legatet Ole Romer Medaillen</i>		
Valgt af Selskabet: Bengt Strömngren	5. 4.1968	til 31.10. 1980
 <i>Bestyrelsen for Det danske Institut i Rom</i>		
Valgt af Selskabet: P. J. Riis	11.10.1979	til 31.3. 1984
 <i>Bestyrelsen for Kaj Linderstrøm-Lang's Guldmedaillefond</i>		
Valgt af Selskabet: Diter v. Wettstein	12.11.1976	1986

Bestyrelsen for F. L. Smidth & Co. A/S's Jubilæumsfond Valgt
 Selskabets repræsentant: P. J. Riis 1. 6.1975

Bestyrelsen for Julie von Müllens Fond:
 P. J. Riis og professor, dr. jur. Ernst Andersen 10.11.1976

Planlægningsrådet for Forskningen og Statens Forskningsråd
 Følgende af Selskabets medlemmer er for tiden indvalgt: Henning Sø-
 rensen i Planlægningsrådet for Forskningen; i Statens humanistiske
 Forskningsråd: Jes P. Asmussen, Mogens Brøndsted, Henning Spang-
 Hanssen og Søren Sørensen; i Statens lægevidenskabelige Forsknings-
 råd: Niels A. Lassen, Bodil Jerslev Lund og Frank Lundquist; i Statens
 naturvidenskabelige Forskningsråd: Sv. Olav Andersen, Willi Dans-
 gaard, Tom Fenchel, N. O. Kjeldgaard, Leif Kristensen, Hans Bjerrum
 Møller og Henning Sørensen (fm.); i Statens teknisk-videnskabelige
 Forskningsråd: Vagn Fabritius Buchwald og Henning Lund.

Kommissioner fælles for de to klasser

*Koordinationsudvalg i sager vedr. European Science Foundation og International
 Council of Scientific Unions/Union Académique Internationale:*

Jes Asmussen, Peder Olesen Larsen og P. J. Riis (formand), valgt
 20.1.1977 til januar 1983, Bengt Algot Sørensen, valgt 26.10.1978 til
 nov. 1981.

*Kommissionen til udforskning af landbrugsredskabernes og agerstrukturernes hi-
 storie:*

Axel Steensberg (formand) og J. Troels-Smith

Danmarks rådgivende komité for Albert Schweitzer Prize Foundation:

Prof. Sv. Holm-Nielsen, Povl Johs. Jensen (formand), Henrik Glahn og
 J. Hess Thaysen.

Nationalkomiteer under den humanistiske klasse

Nationalkomiteen for Union Académique Internationale (UAI) (ktg. 45000 B.Fr.)

	Valgt	til april
Jes Asmussen	1976	1982
P. J. Riis (formand)	1970	1983
Bengt Algot Sørensen	1979	(okt.) 1982
Rudi Thomsen	1977	1983

Nationalkomiteer og repræsentanter i ledelsen af foretagender under UAI. Romertallet angiver den pågældende UAI-kommissions nummer. Valgperioden er 3-årig.

I. <i>Corpus Vasorum Antiquorum (CVA)</i>	Valgt	til april
Museumsoverinspektør, dr. phil. Marie-Louise Buhl, Erik Dal, Mogens Gjødesen, museumsdirektør, mag. art. Dyveke Helsted, P. J. Riis (formand og regional- redaktør)	1976	1982
Museumsdirektør, mag. art. Fl. Johansen	1979	1982
V. <i>Novum Glossarium Mediae Latinitatis (NGML)</i> (Den nye Ducange)		
Povl Johs. Jensen	1963	1983
Holger Friis Johansen (formand)	1977	1983
XII. <i>Monumenta Musicae Byzantinae (MMB)</i>		
John Bergsagel	1979	(okt.) 1982
Henrik Glahn (formand og hovedredaktør)	1971	1983
Povl Johs. Jensen	1966	1983
Jørgen Raasted	1979	(okt.) 1982
XVIII. <i>A Critical Pāli Dictionary (CPD)</i>		
Jes Asmussen	1973	1983
Jørgen Læssøe	1970	1983
Hans Hendriksen (formand)	1979	1982
XX. <i>Corpus Antiquitatum Americanensium (CAA)</i>		
Arild Hvidtfeldt, Torben Monberg (formand) og P. J. Riis	1975	1982
Mag. scient. Inge Schjellerup	1980	1982
XXVI. <i>Sylloge Nummorum Graecorum (SNG)</i>		
Museumsoverinspektør, dr. phil. Otto Mørkholm (regionalredaktør) og Rudi Thomsen (formand) . .	1976	1982
XXVIII. <i>Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae</i> (LIMC)		
Mogens Gjødesen	1979	(okt.) 1982
Museumsdirektør, mag. art. Flemming Johansen (formand og regionalredaktør), P. J. Riis og Else Kai Sass	1975	1982

XXXI. <i>Atlas Linguarum Europae (ALE)</i>	Valgt	til april
Poul Andersen (formand), Jes Asmussen, professor, dr. phil. Inger Ejskjær, professor, dr. phil. Kr. Ring- gaard, Århus, og Henning Spang-Hanssen	1977	1983

XXXV. *Jewish Art Index (JAI)*

Erik Fischer, lektor, mag. art. Mirjam Gelfer-Jør- gensen, førstebibliotekar, mag. art. Ulf Haxen (fm.) og Else Kai Sass.	1979	(okt.) 1982
---	------	-------------

Andre kommissioner under den humanistiske klasse

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie:

Povl Bagge (formand), Sune Dalgård, Troels Fink, førstebibliotekar,
dr. phil. Svend Gissel og K. Glamann

Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie

Valgt af Selskabet:

Povl Bagge og Erik Dal

Kommissionen for den oldrussisk-nedertyske håndbog

Valgt

H. Bach og Carl Stief.	1974
Roman Jakobson.	1961
Professor, dr. phil. Hans Chr. Sørensen (formand)	1963
Erik Dal.	1979

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum (CLG)

til april

Dr. Klaus Alpers	1970	1983
professor Paul Burguière	1970	1983
Johnny Christensen (fm.)	1979	(okt.) 1982
Povl Johs. Jensen	1970	1983
Holger Friis Johansen	1977	1983

Thesaurus Linguae Latinae (TLL) (ktg. 2000 DM)

Povl Johs. Jensen (fm.)	1976	1982
Holger Friis Johansen (deleg. t. den int. TLL-komm.)	1978	1981
Lektor Palle W. Nielsen	1979	(okt.) 1982

*Nationalkomiteer under den naturvidenskabelige klasse**Nationalkomiteen for International Council of Scientific Unions (ICSU)*

(ktg. 7.776 US \$)

Svend Th. Andersen (INQUA), prof., dr. med. Lars Garby (IUPS), lektor, cand. scient. Sv. Harnung (IUPAC), prof., dr. phil. N. Kingo Jacobsen (IGU), H. Højgaard Jensen (IUPAP), statsgeodæt, mag. scient. Elvin Kejlsø (IUGG), Gunnar Kullenberg (SCOR), P. Olesen Larsen (fm.) (IUB), Bodil Jerslev Lund (IUCr), Ole Maaløe (IUPAB), dr. agro. Gunnar Gissel Nielsen (IUBS), professor F. Niordson, Ph.D. (IUTAM), mag. scient. O. B. Olesen (IUGS), Gert Kjærgård Pedersen (IMU), Olaf Pedersen (IUHPS), B. Peters (COSPAR og SCOSTEP), Mogens Rudkjøbing (IAU), Morten Simonsen (IUIS) og lektor, lic. techn. Eigil Ungstrup (URSI)

*Nationalkomiteer for unioner under ICSU:**International Astronomical Union (IAU)* (ktg. 2.930 S.Fr.)

Valgt nov. 1977–nov. 1981:

Observ., dr. phil. Kjeld Gyldenkerne og lektor, dr. scient. Erik Høg, Astron. Obs. i Brorfelde, KU, lektor, mag. scient. Henning Jørgensen, Astron. Obs. i Kbh., KU, lektor, cand. mag. Svend Laustsen, lektor, afd. leder, mag. scient. Ole Møller og Poul Erik Nissen, Astron. Inst., AaU, Olaf Pedersen, Inst. f. de eksakte naturvidensk. Hist., AaU, lektor, dr. scient. J. Otzen Petersen og Anders Reiz (sekr.), Astron. Obs. i Kbh., KU, Mogens Rudkjøbing (fm. og ICSU-rep.), Astron. Inst., AaU, Bengt Strömngren, Vid. Selsk., lektor, cand. scient. Ole Ulfbeck, Niels Bohr Inst.

International Geographical Union (IGU) (ktg. 450 US \$)

Valgt april 1978–april 1982:

Prof., cand. mag. O. Büllmann, Geogr. Inst., DKs Lærerhøjskole, Sofus Christiansen (sekr.), Geogr. Inst., KU, lektor, dr. phil. W. Framke, Geogr. Inst., AaU, prof., dr. phil. Viggo Hansen, Geogr. Inst., KU, prof., dr. phil. Johs. Humlum, Kulturgeogr. Inst., AaU, landinsp. Thor-kild Høy, Kartografisk Selsk., prof., dr. phil. N. Kingo Jacobsen (fm. og ICSU-rep.) og lektor, cand. mag. Kristen M. Jensen, Geogr. Selsk., forskningsbibl., cand. mag. Ib Kejlbo, Det kgl. Bibl., prof., dr. agro. Kjeld Rasmussen, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, prof., fil. dr.

Harald Svensson, Geogr. Inst., KU, viceadmiral S. Thostrup, Geogr. Selsk., docent, dr. phil. Aage Aagesen, Handelshøjskolen, Kbh., ekstraordinære medlemmer: Einar Andersen og Niels Nielsen.

International Mathematical Union (IMU) (ktg. 1.200 S.Fr.)

Valgt marts 1978–marts 1982:

Ole Barndorff-Nielsen, Da. Selsk. f. teoretisk Statistik, prof. Svend Bundgaard, Da. mat. Foren., Bent Fuglede (fm.), Da. mat. Foren., prof., dr. techn. Erik B. Hansen, Da. Center f. anvendt Mat. og Mekanik, DTH, lektor Vagn Lundsgaard Hansen, Ph.D., DKs Matematikundervisningskomm., lektor, lic. scient. Hans J. Munkholm og Gert Kjærgård Pedersen (sekr. og ICSU-rep.), Vid. Selsk.

International Union of Biochemistry (IUB) (ktg. 1.200 US \$)

Valgt marts 1978–marts 1981:

Brian F. C. Clark (næstfm.), Jydsk biol. Selsk., civiling., lic. techn. B. Enevoldsen og prof., dr. phil. Bent Foltmann (fm.), Biokemisk Foren., Jes Forchhammer, Biol. Selsk., Peder Olesen Larsen (ICSU-rep.), Vid. Selsk., og dr. med. O. Siggaard-Andersen, Da. Selsk. f. klinisk Kemi.

International Union of Biological Sciences (IUBS) (ktg. 2.000 US \$)

Valgt marts 1978–marts 1981:

Tyge W. Böcher, Vid. Selsk., prof., dr. med. Torben Clausen, Jydsk biol. Selsk., cand. scient. Niels-Erik Franzmann, Da. ornithologisk Foren., prof., dr. phil. Niels Haarløv, Entomologisk Foren., lektor, dr. scient. Jørgen B. Kirkegaard (fm.), Da. naturhist. Foren. i København, lektor, cand. mag. Jørgen Kristiansen, Da. botanisk Foren., Poul W. Kruhøffer, Biol. Selsk., dr. agro. Gunnar Gissel Nielsen (sekr. og ICSU-rep.), Vid. Selsk.

International Union of Crystallography (IUCr) (ktg. 300 US \$)

Valgt september 1979–september 1982:

Lektor, mag. scient. Bronislaw Buras, Fys. Lab. II, H. C. Ørsted Inst., lektor, dr. phil. Jacob Danielsen (fm.) og lektor, cand. polyt. Rita Hazell, Kem. Inst., AaU, lektor, lic. pharm. Birthe Jensen, Kem. Inst. BC, DKs farmaceutiske Højskole, civiling. Bente Lebech (sekr.), Fysikafd., Forsøgsanlæg Risø, prof., dr. techn. Asger Lindegaard-Andersen, Lab. f. tekn. Fysik III, DTH, Bodil Jerslev Lund (ICSU-rep.), Vid. Selsk., prof.,

dr. phil. Harry Micheelsen, Inst. f. Mineralogi, KU, prof., fil. dr. Rolf Norrestam, Kem. Lab. B., DTH, lektor, cand. scient. Ole Simonsen, Kem. Inst., OU, civiling. Jørgen Villadsen, Haldor Topsøe Forskningslab.

International Union of Geodesy and Geophysics (IUGG) (ktg. 2.400 US \$)

Valgt december 1977–sept. 1981:

Prof., dr. phil. Erik Eliassen, Inst. f. teoretisk Meteorologi, KU, statsgeodæt, mag. scient. Jørgen Hjelme, Geodætisk Inst., Seismisk afd., Gunnar Kullenberg, Inst. f. fysisk Oceanografi, KU, Arne Noe-Nygaard, Mineralogisk Inst., KU.

Valgt december 1977–sept. 1983:

Statsgeodæt, cand. mag. & mag. scient. O. Bedsted Andersen (sekr.), Geodætisk Inst., Willi Dansgaard, Vid. Selsk., statsgeodæt, mag. scient. Elvin Kejlsø (fm. og ICSU-rep.), Geodætisk Inst., statsmeteorolog, dr. phil. Knud Lassen, Meteorologisk Inst., Geofysisk afd., statsgeolog, dr. phil. Anker Weidick, Grønl. geol. Unders.

Tværfaglige medlemmer:

Prof., cand. mag. & mag. scient. Svend Saxov, Geol. Inst., AaU, prof., dr. scient. nat. P. V. Sharma (på valg i 1981), Inst. f. Geofysik, KU, Einar Andersen (tidl. fm.)

International Union of Geological Sciences (IUGS) (ktg. 800 US \$)

Valgt december 1977–november 1983:

O. Berthelsen, DKs geol. Unders., Knud Ellitsgaard-Rasmussen, Vid. Selsk., afd. geolog E. Heller, Da. geol. Foren., mag. scient. O. B. Olesen (ICSU-rep.), Grønl. geol. Unders.

Valgt december 1977–november 1980:

Prof., dr. phil. H. Pauly, Mineralogisk Inst., DTH, lektor T. C. R. Pulvertaft (sekr.), Geol. Centralinst., KU, prof., cand. mag. & mag. scient. S. Saxov, Geol. Inst., AaU, lektor, dr. scient. Finn Surlyk (fm.), Geol. Museum.

Valgt december 1977–november 1981:

Tove Birkelund (vedr. Intl. Geol. Correlation Programme under UNESCO), SNF, lektor, mag. scient. T. Jørgart, Det naturvidensk. Hovedområde, RUC, statsgeodæt, mag. scient. Elvin Kejlsø, nat. kom. f. IUGG, lektor, mag. scient. B. Larsen, Inst. f. tekn. Geologi, DTH, prof., dr. phil. N. Spjeldnæs, Inst. f. Genetik og Økologi, AaU, amts-

geolog, cand. scient. K. Thamdrup, Amtsrådsforen. i DK, J. Troels-Smith, Nationalmuseets naturvidensk. afd.

International Union for the History and Philosophy of Science (IUHPS)

(ktg. 300 US \$)

Valgt april 1978–april 1982:

Mogens Blegvad, Vid. Selsk., apoteker, dr. pharm. Kurt Bærentsen, Da. farmacihist. Selsk., prof., dr. pharm. V. Gaunø Jensen, DKs farmaceutiske Højskole, afd. led., mag. scient. K. Max Møller, nat. kom. f. IUHPS, lektor, cand. scient. Kurt Møller Pedersen (sekr.) og Olaf Pedersen (fm. og ICSU-rep.), Inst. f. de eksakte Vidensk. Hist., AaU, prof., dr. phil. E. Rancke-Madsen, Kemisk Inst., DKs Lærerhøjskole, prof., dr. phil. Olaf Schmidt, Mat. Inst., KU, prof., dr. med. & phil. E. Snorrason, Det lægevidensk. Fakultet, KU, docent, dr. phil. C. M. Taisbak, Inst. f. klassisk Filologi, KU, prof., dr. phil. J. Witt-Hansen, Filosofisk Inst., KU.

International Union of Immunological Societies (IUIS) (ktg. 265 US \$)

Valgt februar 1978–februar 1981:

I. reservelæge Vagn Andersen, Rigshosp. Epidemiafd., ovl., dr. med. Nils Axelsen, St. Seruminst., prof., overlæge, dr. med. Gunnar Bendixen, Rigshosp. med. afd. TA og Lab. f. klinisk Immunologi, lektor, dr. med. Iver Heron, Inst. f. med. Mikrobiologi, AaU, Morten Simonsen (fm. og ICSU-rep.), Vid. Selsk., forstander, dr. phil. Jørgen V. Spärck, Statens Seruminst., prof., dr. med. vet. Sven-Erik Svehag, Inst. f. Immunologi, OU, Arne Svejgaard, Rigshosp. Vævstypelab., overlæge, dr. med. Søren Freiesleben Sørensen, Esbjerg Centralsygehus, med. afd., overlæge, dr. med. Bent Weeke, Rigshosp. med. afd. TA og Lab. f. klinisk Allergologi, lektor, dr. med. Ole Werdelin, Inst. f. patologisk Anatomi, KU.

International Union for Pure and Applied Biophysics (IUPAB)

(ktg. 550 US \$)

Valgt februar 1978–februar 1981:

Brian Clark, Lab. f. Biostrukturkemi, Kemisk Inst., AaU, Ulrik Lassen, Zoofysiologisk Lab. B, August Krogh Inst., Axel Michelsen (fm.), Biol. Inst., OU, Ole Maaløe (ICSU-rep.), Mikrobiol. Inst., KU, og Vid. Selsk., Jens Chr. Skou, Biofysisk Inst., AaU, Ove Sten-Knudsen, Inst. f. Biofysik, KU, Hans H. Ussing, Inst. f. biol. Kemi, KU.

International Union of Pure and Applied Chemistry (IUPAC) (ktg. 1.898 US \$)

Valgt marts 1978–marts 1984:

Lektor, civiling. Aage Fredenslund, Ph. D., Da. Ingeniørforen., prof., dr. techn. Laurits T. Muus, Kemisk Foren.

Valgt marts 1978–marts 1982:

Lektor, cand. scient. Sven Harnung (sekr. og ICSU-rep.), Kemisk Foren., Anders Kjør (fm.), Vid. Selsk., civiling. Rune Strube, Da. Ingeniørforen., prof., dr. techn. Per Søtoft, Company Associates.

International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP) (ktg. 1.200 US \$)

Valgt maj 1978–maj 1981:

Civiling., dr. phil. Jens Als-Nielsen (sekr.), Forsøgsanlæg Risø, T. Andersen, AaU, prof., dr. phil. Ivar Balslev, OU, Aage Bohr, Niels Bohr Inst., prof., civiling. Verner Frank, DTH, Torben Huus, Niels Bohr Inst., prof., dr. techn. Fritz Ingerslev, DTH, H. Højgaard Jensen (ICSU-rep.), H. C. Ørsted Inst., O. Kofoed-Hansen, Niels Bohr Inst. og Risø, Jens Lindhard, AaU, A. R. Mackintosh (fm.), H. C. Ørsted Inst., prof., dr. rer. nat. Peter Sigmund, OU.

International Union of Physiological Sciences (IUPS) (ktg. 250 US \$)

Valgt februar 1978–februar 1982:

C. C. Barker Jørgensen, Zoofysiologisk Lab. A, KU, Christian Crone (fm.), Med.-fysiologisk Inst. A og Vid. Selsk., Ingemar Engberg, Fysiologisk Inst., AaU, prof., dr. med. Lars Garby (ICSU-rep.), Fysiologisk Inst., OU, Kjell Johansen, Zoofysiologisk Lab., AaU, Poul Kruhøffer, Med.-fysiologisk Inst. B, KU, Niels A. Lassen, Klinisk-fysiologisk afd., Bispebjerg Hosp., prof., dr. med. Niels A. Thorn, Med.-fysiologisk Inst. C, KU.

International Union of Theoretical and Applied Mechanics (IUTAM)

(ktg. 660 US \$)

Valgt april 1979–april 1981:

Prof., civiling. F. Engelund, Da. Center f. anvendt Mat. og Mekanik, prof., dr. techn. Erik B. Hansen, Da. Ingeniørforen., dr. techn. B. Højlund Rasmussen, ATV, civiling. Niels Reeh, Geofysisk Isotoplab.

Valgt april 1979–april 1983:

Dir. K. R. Knudsen, ATV, lektor, civiling. P. Scheel Larsen, Ph.D. (sekr. til sept. 1981), Da. Center f. anvendt Mat. og Mekanik, prof. F.

Niordson, Ph.D. (fm. og ICSU-rep. til sept. 1981), Da. Center f. anvendt Mat. og Mekanik, Hans Tornehave, Vid. Selsk.

Union Radio Scientifique Internationale (URSI) (ktg. 460 US \$)

(Valgt til sept. 1981)

Prof., dr. techn. J. Bach Andersen, Inst. f. elektroniske Systemer, AaUC, prof., civiling. G. Bruun, Elektronisk Inst., DTH, prof., dr. techn. P. Gudmandsen og adjunkt, civiling. Palle Jeppesen, Elektromagnetisk Inst., DTH, civiling., dr. phil. T. Stockflet Jørgensen, Geofysisk afd., Meteorologisk Inst., adjunkt, civiling. E. Mortensen, Inst. f. Teleteknik, DTH, civiling. H. G. Nissen, Elektronikcentralen, A. Reiz, Astron. Obs. i Kbh., KU, lektor, lic. techn. E. Ungstrup (fm. og ICSU-rep.), Da. Rumforskningsinst.

Andre komiteer under ICSU

Climate Change and Variability Research Programme (CRP), afløser *Global Atmospheric Research Programme (GARP)* (ktg. 2.000 US \$)

Valgt maj 1980-

Svend Th. Andersen, DKs geol. Unders., underdir. Niels E. Busch (sekr.), Forsøgsanlæg Risø, Willi Dansgaard, Geofysisk Isotoplaboratorium og Vid. Selsk., statsmeteorolog Chr. Dumstrei, Meteorologisk Inst., prof., dr. phil. Erik Eliassen (fm. og ICSU-rep.), Inst. f. teoretisk Meteorologi, KU, prof. dr. techn. P. Gudmandsen, Elektromagnetisk Inst., DTH, prof., dr. phil. N. Kingo Jacobsen, Geogr. Inst., KU, Gunnar Kullenberg, Inst. f. fysisk Oceanografi, KU.

Committee on Data for Science and Technology (CODATA)

Korrespondent for Danmark: H. Højgaard Jensen

Committee on Science and Technology in Developing Countries (COSTED)

Korrespondent for Danmark: Mogens Pihl

Committee on Space Research (COSPAR) (ktg. 7.400 F.Fr.)

Scientific Committee on Solar Terrestrial Physics (SCOSTEP) (ktg. 200 US \$)

Begge valgt marts 1978-april 1981:

Einar Andersen (tidl. fm., associeret medl.), dr. A. Bahnsen (sekr.), Da. Rumforskn.inst., afd.meteorolog, cand. mag. I. K. Ebbesen, Meteorologisk Inst., prof., dr. techn. Preben Gudmandsen, Elektromagnetisk

Inst., DTH, lektor, mag. scient. E. Høg, Astron. Obs. i Brorfelde, KU, statsgeodæt, mag. scient. Elvin Kejlsø, Geodætisk Inst., statsmeteorolog, dr. phil. K. Lassen, Meteorologisk Inst., B. Peters (fm. og ICSU-rep.), Vid. Selsk., lektor, lic. techn. E. Ungstrup, Da. Rumforsk.inst.

Inter-Union Commission on Geodynamics (ICG)

Tidsbegrænset til 1981:

K. Ellitsgaard-Rasmussen (fm.), Grønl. geol. Unders., statsgeodæt, mag. scient. Elvin Kejlsø, Geodætisk Inst., Arne Noe-Nygaard, Vid. Selsk. attacheret:

David Bridgwater, Grønl. geol. Unders., lektor, dr. C. K. Brooks, Geol. Centralinst., KU.

International Association of Engineering Geology (IAEG)

(affilieret IUGS)

Valgt februar 1979–februar 1981:

Mag. scient. John Frederiksen (sekr.) og lektor, civiling. Kurt Klitten, Da. geoteknisk Foren., lektor, afd. geol. Niels Schrøder og afd. geolog Bent Søndergaard, Da. geol. Foren.

Valgt februar 1979–februar 1983:

Civiling. Børge Knudsen og prof., dr. phil. Gunnar Larsen (fm.), Da. geoteknisk Foren., lektor, mag. scient. Birger Larsen, nat. kom. f. IUGS og Vid. Selsk., amtsgeolog Kjeld Thamdrup, Da. geol. Foren.

International Mineralogical Association (IMA)

(affilieret IUGS) (ktg. 40 US \$)

Afd.led. Ole Valdemar Petersen, Mineralogisk Klub, Da. Geol. Foren.

International Association for Quaternary Research (INQUA)

(affilieret IUGS) (ktg. 550 S.Fr.)

Valgt maj 1979–maj 1983:

Svend Th. Andersen (fm. og ICSU rep.), Vid. Selsk., lektor, dr. phil. Bent Fredskild, Botanisk Centralinst., KU, lektor, cand. scient. Johs. Krüger, Geogr. Centralinst., KU, prof., dr. phil. Gunnar Larsen, Geol. Inst., AaU, statsgeolog, cand. mag. Leif Aabo Rasmussen (sekr.), DKs geol. Unders., lektor, cand. scient. Sten Sjørring, Geol. Centralinst., KU, cand. scient. Kim Aaris Sørensen, Zoologisk Centralinst., KU, J. Troels-Smith, Nationalmuseets naturvidensk. afd., statsgeolog, dr. phil. Anker Weidick, Grønl. geol. Unders.

Scientific Committee on Oceanographic Research (SCOR) (ktg. 1.600 US \$)
(Dansk Nationalråd for Oceanologi)

Valgt 1979–februar 1981/1983:

Dr. phil. Jan Bondam, Grønl. geol. Unders., afd. meteorolog, civiling.
T. Duun-Christensen, Meteorol. Inst., prof., dr. phil. Erik Eliassen, Inst.
f. teoretisk Meteorologi, KU, K. Ellitsgaard-Rasmussen, Vid. Selsk.,
cand. scient. Eivind Gargas, Vandkvalitetsinst., prof., dr. techn. P. Gud-
mandsen, Elektromagnetisk Inst., DTH, lektor, cand. scient. Niels Hald,
Geol. Centralinst., KU, afd. leder, mag. scient. Vagn Hansen, DKs
Fiskeri- og Havunders., statsgeolog Erik Heller, DKs geol. Unders., lek-
tor, civiling. Ivar G. Jonsson, Inst. f. Strømningsmekanik og Vandbygn.,
DTH, Gunnar Kullenberg (fm. og ICSU-rep.), Inst. f. fysisk Oceanografi,
KU, lektor, mag. scient. Birger Larsen, Inst. f. teknisk Geologi, DTH,
prof., dr. techn. H. Lundgren, Da. hydraulisk Inst., Inst. f. Strømnings-
mekanik og Vandbygn., DTH, forstander, mag. scient. Arne Nielsen,
Miljøstyrelsens Havforureningslab., lektor, cand. scient. Jørgen Nielsen,
Geogr. Centralinst., KU, lektor, cand. mag. Kurt W. Ockelmann, Ma-
rinbiol. Lab., KU, prof., cand. mag. & mag. scient. S. Saxov, Geol. Inst.,
AaU, statsbiolog Erik Smidt, Grønl. Fiskeriunders., afd. chef Milan
Thamsborg, Farvandsdirektoratet, viceadmiral Sven Thostrup, Vid.
Selsk., lektor, dr. phil. Torben Wolff (sekr.), Zool. Museum, KU, civil-
ing. Asker Årkrog, Forsøgsanlæg Risø.

Andre komiteer og foretagender under den naturvidenskabelige klasse

Udvalg til forberedelse af medlemsvalg:

Valgt af klassen 8. nov. 1979 til nov. 1982.

Thor A. Bak, Tove Birkelund, Christian Crone, Leif Kristensen, Allan
Mackintosh (fm.) og Ole Maaløe.

Kommissionen for forskningsarealer:

Svend Th. Andersen, C. Overgaard Nielsen, A. Noe-Nygaard og
J. Troels-Smith

Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS)
(ktg. 375 US \$)

Valgt af Vid. Selsk.: Christian Crone, Jan Mohr, J. C. Skou.

Valgt af Dansk Medicinsk Selskab: overlæge, dr. med. Ole Munck,
prof., overlæge, dr. med. Povl Riis, J. Chr. Siim (fm.) og prof., overlæge,
dr. med. & scient. E. Strömngren.

International Foundation for Science (IFS) (ktg. 100 US \$)

Prof., civiling. Frode Bramsnæs, Lab. f. Levnedsmiddelindustri, DTH,
Lars Munck, C. Overgaard Nielsen, Martin Ottesen, Gunnar Seiden-
faden (fm.)

Bestyrelsen for Danmarks Akvarium

Valgt af Selskabet til 31.12.1981:
Afd.led., lektor, dr. phil. Torben Wolff.

Bestyrelsen for Dansk Bilharziose Laboratorium

Valgt af Selskabet til april 1982:
Bent Christensen.

Pacific Science Association (PSA) (ktg. 25 US \$)

Danmark er ved Videnskabernes Selskab "Member Scientific Institution".

BERETNING OM MØDER 1979-80

1: Torsdag den 11. oktober 1979

Til stede var 76 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, sekretær: C. Møller. Udenlandske medlemmer: Herbert Stern, La Jolla, Cal., Winifred Tutin, Leicester, David Bridgwater og John Bergsagel, begge Kbh.

A. Touborg Jensen gav en meddelelse: *Krystallografi i Danmark — før og nu.*

To af krystallografiens discipliner blev grundlagt af danskere i det 17. århundrede, den morfologiske krystallografi af Steno og krystaloptikken af Rasmus Bartholin. Udviklingen af de krystallografiske discipliner udenfor Danmark blev antydnet. De tre første danske krystallografer i moderne forstand var Haldor Topsøe sen., J. R. Katz og Hans Clausen. Deres skæbner er ikke uden tragiske træk. Danmark kom næsten 30 år senere end Norge og Sverige med i den vigtige røntgenkrystallografi. Art, omfang og geografisk placering af røntgenkrystallografisk forskning i Danmark idag skitseredes.

Axel Steensberg gav en meddelelse: *Et eksperiment med stenalder-landbrug i Draved Skov 1953-55.*

Gudmund Hatt fremsatte i 1927 den interessante hypotese, at vore første bønder brugte at rydde skoven med økse og ild, hvorefter de såede kornet i den askegødede jord. Efter et par afgrøder ville jorden være udpint, og de blev nødt til at flytte aktiviteten til et nyt stykke skov. Ved dette »svedjebrug« kunne man forklare, at bosættelsen forud for jernalderen tilsyneladende havde været labil, karakteriseret ved mindre udprægede bopladslag end dem, der blev iagttaget ved udgravningerne i Ginderup i Thy.

I slutningen af trediverne fandt Johs. Iversen beviser på dette første »landnam«, som han kaldte det. For at undersøge dets virkninger sammenlignet med pollendiagrammernes vidnesbyrd fik han iværksat et endnu ikke afsluttet eksperiment i Draved Skov ved Løgumkloster. J. Troels-Smith foreslog, at man fældede skoven med originale flintøkser, og sammen med Svend Jørgensen omhuggede han ca. 1 ha skov. Svedjningen blev derefter udført med bistand af Kustaa Vilkkuna fra Finland, medens Steensberg selv såede primitive sorter af hvede og byg og høstede afgrøderne med flintsegl. Resultaterne heraf foreligger nu i bogen: »Draved. An Experiment in Stone Age Agriculture: Burning, Sowing and Harvesting«, udgivet af Nationalmuseet. En beretning om iagttagelserne vedrørende brugen af flintøkser foreligger utrykt i museet ved Svend Jørgensen, medens en tilsvarende om de botaniske iagttagelser ventes udgivet af Danmarks geologiske Undersøgelse.

2: Torsdag den 25. oktober 1979

Til stede var 61 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, sekretær: C. Møller. Udenlandske medlemmer: David Bridgwater, John Bergsagel, Elias Bredsdorff og Lars Munck, alle Kbh.

David Bridgwater gav en meddelelse: Dannelse af den tidlige kontinentale skorpe.

Kontinenterne er et tyndt usammenhængende lag af let materiale, der dækker omkring en trediedel af Jordens overflade. De er i gennemsnit omkring 45 km tykke, udgør omkring 0,3 % af planetens masse og er således uden større betydning for totalsammensætningen af hele Jorden. Imidlertid er det dem, der giver grundlag for menneskelig eksistens, og de er vort eneste direkte vidnesbyrd om, hvorledes Jorden udvikledes. Uden kontinenterne ville der hverken være geologer eller historisk geologi.

Den kontinentale skorpe blev dannet ved en koncentration af lettere elementer såsom silicium, aluminium og kalium og dannede flager ovenpå det tungere jern- og magnesiumrige materiale, som ligger under kontinenterne og udgør oceanernes bund omkring kontinenterne. Den proces, ved hvilken kontinenternes materiale skiltes fra det underliggende tungere materiale, kan sammenlignes med skumdannelsen på kogende marmelade. Oceanernes bund er mobile områder i mere eller mindre konstant bevægelse, hvor materiale kommer op fra dybere dele af Jorden til oceanbunden i centre og synker mod dybere dele af kanten af nogle af kontinenterne, eksempelvis langs vestsiden af Amerika. Hvor oceanernes bund synker, skrælles de lettere elementer af og danner kontinentalmateriale. Når kontinenterne engang er dannet, gør de modstand imod at blive ført tilbage i dybet igen, fordi de er lettere, og derfor har de lokalt bevaret en historie, der går 3800 millioner år tilbage (de ældst kendte bjergarter, der kommer fra Vestgrønland), hvorimod oceanbunden igen og igen bliver fornyet og ødelagt, hvorfor det ældste materiale i den er mindre end 100 millioner år gammelt.

Der er enighed om, hvorledes materialet, der opbygger kontinenterne, kan udskilles fra de dybere dele af Jorden, men der er betydelig strid om, hvornår de første større kontinentmasser blev dannet, og hvor stor udveksling der er mellem kontinenter og de underliggende tungere dele af Jorden. Er de første kontinenter blevet dannet hurtigt efter, at Jorden blev fast for omkring 4500 millioner år siden? Repræsenterer de ældste kontinentale bjergarter – sådanne som er fundet i Vestgrønland, Labrador, Sydafrika og Australien – små rester af større kontinenter, eller repræsenterer de den mere eller mindre intakte tidlige skorpe? Har kontinenternes vækst været konstant igennem tiden, eller var den største del af kontinenterne allerede dannet kort efter Jordens dannelse? Den hastighed, hvormed kontinentalskorpen er dannet, må afhænge af den hastighed, hvormed materialet cirkulerer i Jorden. En hurtigere skorpedannelse kunne derfor forventes i de første 1000 millioner år, da varmeproduktionen var meget højere på grund af radioaktivt henfald af kortlevende isotoper. Dette er imidlertid ikke i overensstemmelse med målinger af den tidlige jordskorpes isotopsammensætning. Disse forhold antyder, at meget lidt skorpe var dannet tidligere end for 3800 millioner år siden, og

at omkring halvdelen af vort nuværende kontinentale materiale blev udskilt for omkring 2800 millioner år siden, ganske sent i Jordens historie.

E. Ladewig Petersen gav en meddelelse: *Revolution og reaktion december 1522—marts 1523.*

Både indadtil og udadtil mødte Christiern II i løbet af 1522 voksende modstand. Gustav Vasas befrielseskrig i Sverige styrkedes, de vendiske stæders kaperkrig mod Danmark udviklede sig til åben søkrig, og kongens forhold til sin farbroder, hertug Frederik af Gottorp tilspidsedes og truede (trods et forlig i august) med åbent brud. Indadtil præges de første år af 1520-erne af dyrtid og økonomiske vanskeligheder, og kronens skatte- og finanspolitik skærpede befolkningens utilfredshed med kongen og hans borgerlige rådgivere, ligesom kirken og adelen opfattede Christiern II's lovgivning, kirkepolitik og forleningspolitik som udfordrende overtrædelse af håndfæstningen 1513.

Sidst i december 1522 indledte hertug Frederik underhandlinger med de vendiske stæder med en offensiv alliance som resultat 5. februar 1523. Samtidig etableredes i december kontakt mellem det jydsk-rigsråd og hertughoffet; 20. januar opsigde det jyske råd formelt Christiern II, og 29. januar indgik det aftaler med hertug Frederik om erobring af landet, foreløbige aftaler om privilegier osv.

Med udgangspunkt i det bevarede aktmateriale (det jydsk-råds »sammen-sværgelsesbrev« 21. december 1522, opsigelsesbrevet og manifesterne 20. januar 1523 og aftalerne 29. januar), men med bevidst udelukkelse af alle senere vidnesbyrd argumenterede foredraget for, at initiativet til og drivkraften i oprøret må søges i den jydsk-rådsopposition. Resultatet nødvendiggør således også en kort stillingtagen til det adelige program. Håndfæstningen 1523, forordningsmaterialet og enkelte breve taler for, at rådet først og fremmest sigtede mod at befæste de adelige godsejeres materielle interesser og jurisdiktionsret, og at håndfæstningen ved at foreskrive besættelse af rigsembederne med råder søgte at tilvejebringe permanent kontrol med kongemagten. På lidt længere sigt er det derimod paradoksalt, at det rigoristiske standssamfund, Christiern II's lovgivning havde søgt at skabe, og som adelen havde vendt sig mod, gennemføres af adelsvældet under Christiern III.

3: Torsdag den 8. november 1979

Til stede var 59 medlemmer. Vicepræsident: Henrik Glahn, sekretær: C. Møller. Udenlandske medlemmer: Lars Munck og Elias Bredsdorff, begge Kbh. Gæster: bibliotekar, dr. phil. Harry Andersen, Kbh., og forlagsboghandler, cand. mag. Ole Restrup, Hellerup.

Børge Bak gav en meddelelse: *Nye små molekyler fremstillet ved pyrolyse.*

Kemiske forbindelsers spaltning ved opvarmning (pyrolyse) i trykområdet 10^{-3} –1 atm. er et ældgammelt og velkendt fænomen. Foretages imidlertid opvarmningen

af stoffer som pyridin, furan, thiophen, pyrrol etc. i gasfase ved lavere tryk (ca. 10^{-5} atm.) i et »flow« system, hvor varmepåvirkningen kun varer 10–20 sec., optræder der nye produkter som HCSSH, CH_2CS , CH_2CSe , $(\text{HCN})_2$ etc., som kan identificeres ved mikrobølgeteknik. I meddelelsen blev der givet eksempler på de udførte pyrolyseeksperimenters betydning for praktisk og teoretisk kemi, for konstruktion af nye spektrometre og – lejlighedsvis – for astrofysik.

Aage Kabell gav en meddelelse: *Bugges regel i ljóðaháttur (forelæggelse af »Metrische Studien I: Der Alliterationsvers«)*.

Ved siden af den fortællende digtnings vers af 2+2 hævninger kender den gammelgermanske litteratur belærende former, hvor der til dette normale alliterationsvers er knyttet et tredje, mere omfattende led. For den nordiske poesis vedkommende drejer det sig om strofeformen ljóðaháttur, med i alt seks led. På det første nordiske filologmøde i 1876 påviste Sophus Bugge, at tredje og sjette led i denne form normalt ikke slutter med et tostavellesord, hvis første stavelse er lang. Den for tekstkritikken vigtige regel, der er blevet stående som et aksiom, blev søgt forklaret ud fra formens historie.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) De samfundsvidenskabelige områders repræsentation i klassen.
- 2) Forslag til uddeling af Feltrinelli-prisen.
- 3) Eventuelt.

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Evt. nedsættelse af et valgudvalg.
- 2) J. C. Jacobsen mindeforelæser i 1980.
- 3) Eventuelt.

4: Torsdag den 29. november 1979

Til stede var 69 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, sekretær: C. Møller. Udenlandsk medlem: Elias Bredsdorff, Kbh. Gæst: Fru Kirsten Møller.

Erik Holmsgaard talte mindeord over *Carl Syrach-Larsen* (s. 80).

Karsten Friis Johansen gav en meddelelse: *Aristoteles' perceptionsteori*.

Aristoteles' perceptionsteori foreligger først og fremmest i skriftet *De anima* (Om sjælen), et værk, der ud fra moderne synspunkter må karakteriseres som »philosophy of mind«. *De anima* har haft langtrækkende filosofihistorisk betydning, værket har på grund af sin komprimerede og ikke let gennemskuelige form været gen-

stand for meget forskelligartede tolkninger, og det er blevet betvivlet, at der overhovedet foreligger en kohærent teori. I indledningen fremsætter Aristoteles selv nogle væsentlige metodologiske synspunkter, og herudfra blev det søgt godtgjort, at han ønsker at fremsætte en psykofysisk teori, der med anvendelse af det almindelige aristoteliske begrebsapparat (form/materie etc.) muliggør forskellige beskrivelsesniveauer, et fysisk, et »fænomenologisk« og et psykologisk-erkendelsesteoretisk. Gennem sin teori undgår Aristoteles de velkendte vanskeligheder, der hæfter ved en ensidig kausal perceptionsteori; han kan operere med en perceptionstotalitet, en interaktion mellem perciperet objekt og perciperende subjekt; han kan endelig sondre mellem sansning som en rent passiv påvirkning og perception som en erkendelsesakt, der implicerer en dom. Derved rejses problemer om sanseobjektets ontologiske status og om perceptionens sandhedsværdi, problemer, Aristoteles i sidste ende søger løst ud fra sin metafysiske grundposition. Forholdet mellem sanseerkendelse og fornufterkendelse blev kort berørt, og det antydedes, at Aristoteles' teori som helhed må forstås som en reaktion mod og en videreførelse af tendenser hos Platon.

5: Torsdag den 13. december 1979

Til stede var 63 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, sekretær: C. Møller. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel og Elias Bredsdorff, begge Kbh. Gæster: professor, dr. phil. Ole Hansen, Niels Bohr Institutet.

Elsa Kai Sass gav en meddelelse: *Lykkens Tempel. Et maleri af N. A. Abildgaard.*

Et maleri på en kaminskærm, malet af N. A. Abildgaard 1785, bærer betegnelsen *TEMPLUM FORTUNAE*. Allerede i 1779–80 havde Abildgaard behandlet samme emne i en illustration til Johannes Ewalds satiriske essay »Lykkens Tempel. En Drøm«, først publiceret i 1764 og genoptrykt i første bind af Ewalds Samtlige Skrifter, der udkom i 1780 med seks illustrationer, stukket i kobber af J. F. Clemens efter Abildgaards tegninger.

De to fremstillinger af Lykkens Tempel har visse lighedspunkter, men der er også store forskelle. I meddelelsen forsøgte en tolkning af betydningsindholdet, der dels blev sat i relation til Ewalds tekst, dels sås som udtryk for en aktual samsfatsatire fra Abildgaards side.

Kaminskærmen, der nu tilhører Frederiksborgmuseet, har en interessant proveniens, idet den har tilhørt Johan von Bülow, der 1784–93 var hofmarskal hos kronprins Frederik, den senere kong Frederik VI. Efter Bülows død blev den erhvervet af prins Christian Frederik, senere Christian VIII, og på enkedronning Caroline Amalies dødsboauktion købte Frederiksborgmuseet den.

Ove Nathan gav en meddelelse: *Spektroskopi af masse-42 atomkerner.*

Fra et kernespektroskopisk synspunkt knytter der sig særlig interesse til de såkaldte $lf_{7/2}$ kerner i området mellem de »dobbelt magiske« systemer ${}_{20}^{40}\text{Ca}_{20}$ og ${}_{20}^{48}\text{Ca}_{28}$ og

${}^{56}_{28}\text{Ni}_{28}$. Dette er det eneste sted i kernernes periodiske system, hvor en enkelt skalmodel-bane ($1f_{7/2}$ orbitalen) både ligger energimæssigt isoleret og samtidig er tilgængelig for opfyldning med såvel valensneutroner som valensprotoner.

I et stærkt idealiseret skalmodel-billede er $1f_{7/2}$ orbitalen (totalt drejningsmoment $7/2 \hbar$) helt tom i ${}^{40}_{20}\text{Ca}_{20}$ kernens grundtilstand og helt fyldt med 8 neutroner og 8 protoner i ${}^{56}_{28}\text{Ni}_{28}$ kernens grundtilstand. I ${}^{48}_{20}\text{Ca}_{28}$ er der i grundtilstanden ingen protoner i $1f_{7/2}$ orbitalen som til gengæld indeholder 8 neutroner, det maksimalt mulige antal ens partikler.

I dette idealiserede billede vil en $1f_{7/2}$ kerne med n valenspartikler (hver med drejningsmomentet $7/2 \hbar$) uden for ${}^{40}_{20}\text{Ca}_{20}$ kunne anslås til en række relativt simple $1f_{7/2}$ kvantetilstande, hvor valenspartiklernes drejningsmomenter kobles til forskellige resulterende drejningsmomenter $J \hbar$. $1f_{7/2}$ partikler optræder her på linie med $1f_{7/2}$ »huller«, som repræsenterer en manglende opfyldning af en ellers opfyldt orbital. F. eks. betegnes ${}^{42}_{20}\text{Ca}_{22}$ som en to-partikelkerne, medens f. eks. ${}^{48}_{21}\text{Sc}_{27}$ er en partikel-hul kerne.

Hvis der ikke var kræfter mellem $1f_{7/2}$ partiklerne (hullerne) ville de forskellige J-tilstande være lige hårdt bundne og følgelig være at finde på samme sted i kernens energispektrum.

Kraften mellem partiklerne (hullerne) bevirker imidlertid ændringer i bindingsforholdene, d.v.s. relative opsplitninger af de forskellige J-tilstande. For en kerne med n valenspartikler (huller) kan opsplitningerne beregnes teoretisk, hvis de er nøjagtigt kendt for kerner med $n = 2$. Spektrene for to-partikel, to-hul og partikel-hul kernerne spiller således en fundamental rolle for forståelsen af $1f_{7/2}$ kernernes egenskaber, og disse spektre har været studeret eksperimentelt med forskellige metoder. De mest fyldestgørende data fås fra de såkaldte direkte overførselsreaktioner, for to-partikelkernerne ${}^{42}_{20}\text{Ca}_{22}$ og ${}^{42}_{21}\text{Sc}_{21}$ således stripping reaktionerne (d,p) og (${}^3\text{He},d$), hvor en neutron resp. proton overføres i en $1f_{7/2}$ orbital til en-partikel kernen ${}^{41}_{20}\text{Ca}_{21}$, som i forvejen i grundtilstanden har en enkelt neutron i en $1f_{7/2}$ orbital.

Indtil begyndelsen af 70'erne var der betydelig uoverensstemmelse mellem de eksperimentelle data for to-partikelkernerne ${}^{42}_{20}\text{Ca}_{22}$ og ${}^{42}_{21}\text{Sc}_{21}$ på den ene side og partikel-hul kernen ${}^{48}_{21}\text{Sc}_{27}$ på den anden side. To-partikel kernerne var indtil da ikke undersøgt med stripping-reaktioner, idet man ikke rådede over materiale af target-isotopen ${}^{41}_{20}\text{Ca}_{21}$, som er radioaktiv med halveringstiden 100.000 år. I et samarbejde mellem grupper i København, Rochester og Bergen er der siden gennemført nøjagtige stripping forsøg med et ${}^{41}\text{Ca}$ -target. De ny data har skabt et konsistent grundlag for teoretiske beregninger af $1f_{7/2}$ spektre med mere end to valenspartikler.

Formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed, Mogens Blegvad, forelagde planerne for næste semesters foredrag.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) De samfundsvidenskabelige områders repræsentation.
- 2) Eventuelt.

6: Torsdag den 10. januar 1980

Til stede var 60 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandsk medlem: Hans Brems, Urbana, Ill.

C. J. Ballhausen fremlagde »*Molecular Electronic Structures of Transition Metal Complexes*« (McGraw-Hill Int. Book Company).

Hans Brems, Urbana, Ill., fremlagde »*Inflation, Interest, and Growth*« (Lexington, Mass., Toronto og London).

Makroøkonomien er den del af nationaløkonomien, som interesserer sig for nationalproduktets samlede størrelse snarere end for dets sammensætning, og for prisniveauet snarere end for de relative priser. I makroøkonomiens 300-års udviklingshistorie kan man udskille to rivaliserende skoler. Den ældste, som kunne kaldes »arbejdsløshedsteori« er gået ud fra, at produktet til syvende og sidst begrænses af efterspørgselen. Den lidt yngre, som kunne kaldes »inflationsteori«, er gået ud fra, at produktet til syvende og sidst begrænses af udbudet. Meddelelsen identificerede disse to skoler, gav nogle historiske eksempler, hvorefter forfatteren aflagde en kort rapport om et forsøg på en syntese af dem. Bogen udkom 1. januar 1980.

7: Torsdag den 24. januar 1980

Til stede var 85 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel og Elias Bredsdorff, begge Kbh., Torsten Gustafson, Lund. Gæster: magister Else Plejl, Danmarks Biblioteksskole, arkivar Birgit Nüchel Thomsen.

K. A. Jensen talte mindeord over *Hakon Lund* (s. 90).

Niels Thomsen gav en meddelelse: *Omkring det nationale oprør fra midten 1861*.

Som tidligere skildret (af Neergaard, Erik Møller og Sjøquist m. fl.) gled den danske regering fra høsten 1861 sikkert frem mod katastrofen 1864. Med eller uden alliancer, med eller uden krig, med eller uden eget initiativ til at bryde den forkvaklede diplomatisk-statsretlige situation kunne man højst håbe på en mægling, som førte til deling af Slesvig. Men skønt situationens alvor stod klar for stats- og udenrigsminister Hall (13.5.1857–2.12.1859, 24.2.1860–31.12.1863), for hans kolleger og rådgivere, var det umuligt at sigte realistisk mod denne udgang, så at hele initiativet fra 1862 lå hos Bismarck.

Ved nyfortolkning af det trykte kildemateriale ud fra en teori om politiske »koblinger« søgte foredraget at belyse, hvordan denne fastlåsning på fejlstyring foregik. Påstanden er: politikerne så stede opgøret med tyskerne om Slesvigs og monarkiets fremtid som led i den indenrigspolitiske magtkamp, og da denne tilspidsedes fra 1858, gjorde de denne kobling (»politisering«) så stærk, at handlfriheden gik tabt.

Det (løse og splidagtige) nationalliberale regeringsparti sigtede strategisk mod den i 1866 gennemførte beskæring af junigrundloven (1849), hvis almindelige valgret gav landalmuen potentiel overvægt. Det kunne aldrig gennemføres frontalt p.g.a. Venstres magt i folketinget. Den eneste vej gik over en fællesforfatning med et elitært rigsråd, som man gennemtvang med oktoberforfatningen af 1855. Men da denne ikke kunne overleve helstaten, som øjensynligt stod for fald, måtte den i tide konverteres til en forfatningsændring. En hurtig og simpel løsning med (gunstig) deling af Slesvig førte blot til junigrundloven og var derfor uacceptabel. Venstre stod taktisk delt i sin afvisning heraf: Bondevennerne (J. A. Hansen) krævede offensivt en ejderpolitik d.v.s. fuld junigrundlov, mens det »jydske« Venstre (Tscherning) ville fastholde den givne helstat i det håb, at fællesskabet og dermed fællesforfatningen ville miste reel betydning.

Ved folketingsvalget 1858 kæmpede venstrepartierne mod hinanden herom, men det flertal de nu fik (sammen med sympatiserende løsgængere) viste sig at være en samlet trussel mod de nationalliberales regeringsmonopol og sammenhold. Gennem 1860 gik disse da i offensiven med hetz i pressen (som stort set stod bag dem) og en resolutionskampagne vendt mod unationale tendenser i Venstre (såkaldt »professorterrorisme«). Som svar greb bondevenner ved nytår 1861 en gunstig lejlighed til at forene sig med et diffust oprør fra midten (uafhængige, upolitiske borgermænd, grundtvigianere o. lign.). Gennem folkeforeningen »Dannevirke« skulle man rejse en stemning, som tvang Hall til at afvise de mæglende stormagters krav om danske indrømmelser – eller til at gå af!

Det nationalliberales venstre centrum (Lehmann, Clausen) greb nu ind – fik samlet næsten alle rigsdagsmænd og siden 71.000 underskrifter bag en national enhedsadresse. Den ret stærke stemning blev herved kanaliseret over i støtte til regeringen, med front mod tyskerne og stormagtspressionen. »Dannevirke« blev til intet, regeringspartiet holdt sammen, Venstre isoleredes og tabte klart terræn ved det usædvanligt bitre folketingsvalg 14.6.1861. Men for at nå dette resultat havde Hall måttet afvise alle indrømmelser, love Holstens udsondring og en dansk-slesvigsk union (med rigsrådet!) samt binde sig til partiets ejderstatsfløj, hvis leder (Lehmann) nu stillede sine betingelser. Efter denne kobling mellem forfatnings- og udenrigspolitik var delingstanker umulige og handlefriheden minimal.

Klassemøde i begge klasser med dagsorden:

- 1) Mundtlig anmeldelse af nye medlemsforslag.
- 2) Valg/genvalg til Selskabets tillidshverv.
- 3) Balzan-prisen.
- 4) Nedsættelse af udvalg til bedømmelse af den foreslåede prislegat-modtager.
- 5) Eventuelt.

8: Torsdag den 7. februar 1980

Til stede var 62 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandsk medlem: Elias Bredsdorff, Kbh. Gæst: fotograf Hanne Salto.

Torben Monberg gav en meddelelse: Cyklon og ideologi.

I februar 1979 ramtes den lille polynesiske ø Bellona af en voldsom cyklon, der ødelagde alle huse, rev de fleste kanoer bort og gjorde meget stor skade på kokospalmer og haver.

I juni samme år foretoges en undersøgelse af cyklonens virkninger både økologisk (ved Sofus Christiansen) og socialt (ved meddeleren). Synspunktet bag den undersøgelse, der beskæftigede sig med cyklonens sociale virkninger var, at en dybere forståelse heraf bedst nåedes ved at undersøge de cognitive strukturer, der dannede grundlaget for individers og gruppers handlingsstrategier i genopbygningsfasen.

Det antoges, at belloneserne ville se cyklonen som et »tegn« i semiotisk forstand, hvor »udtrykket« var ødelæggelserne på øen og »indholdet« bl. a. udgjordes af forskellige forklaringer af, hvorfor øen var blevet ramt af en cyklon. Det antoges også, at forskelligheder i forklaringerne væsentligst havde at gøre med enkeltpersoners eller gruppers ønske om at højne deres egen sociale position, f. eks. ved at lægge skylden for ødelæggelserne på rivaliserende individer eller grupper. Dersom man ikke fandt divergenser i årsagsforklaringerne antoges det, at man havde fundet frem til en fælles cognitiv struktur hos Bellonas befolkning; man måtte da også kræve at undersøgelsen gav en forklaring på denne uniformitet.

Den faktiske undersøgelse udviste netop en sådan uniformitet i årsagsforklaringerne. De mindre divergenser, der fandtes, lå alle inden for den samme cognitive struktur. Uniformiteten kunne imidlertid forklares ved bellonesernes helt specielle syn på cykloner og deres opståen.

Axel Michelsen gav en meddelelse: Retningshørelsens fysiske grundlag hos mennesker og dyr.

Evnen til at høre er blevet udviklet af en halv snes dyregrupper uafhængigt af hinanden. Denne »opfindelse« er altså gjort mange gange, og de forskellige dyr benytter sig af en række forskellige fysiske mekanismer til registrering og analyse af lyd. Retningshørelse kan baseres på fire forskellige mekanismer: lydbølgernes bøjning, trykgradienten, bevægelsen af mediets partikler og forskellen i lydets ankomsttidspunkt til de to øren.

Mennesker og mange dyr er store i forhold til bølgelængden af lydene i det meste af det frekvensområde, der benyttes til kommunikation. Vi kan derfor udnytte det mønster af over- og undertryk, som lydbølgernes bøjning forårsager rundt om hovedet, til at få oplysninger om lydets retning. Afstanden mellem vore øren er også så stor, at centralnervesystemet har mulighed for at udmåle tidsforskellen mellem de to øren. Disse to kilder til oplysning om lydets retning kan derimod ikke udnyttes af små dyr (små i forhold til bølgelængden af de lyde, der har interesse for dyret).

De fleste små dyr har derfor måttet indrette deres øren, så de blev følsomme for lydets udbredelsesretning. Sansenhår og følehorn hos insekter og krebsdyr bevæges direkte af mediets partikler, og de er derfor egnede til direkte at bestemme lydets udbredelsesretning. Det samme er tilfældet for ørestenene i de fisk, der ikke har nogen luftboble (f. eks. en svømmeblære) i nærheden af øret. Sådanne »bevæ-

gelsesmodtagere« har imidlertid nogle uheldige egenskaber, der gør dem mindre egnede til hørelse. Anvendelsen af en trykgradient-modtager (der hos dyr snarere burde kaldes en trykforskelsmodtager) er en bedre løsning.

I vore øren har lydbølgerne kun adgang til den ene side af trommehinden, og de er derfor trykmodtagere. Hos dyr med trykforskelsmodtagere kan lydbølgerne finde vej til begge sider af trommehinderne. Vejen til trommehindernes bagside kan være meget forskellig i forskellige dyr. Hos frøer og forskellige krybdyr er de Eustachiske rør meget vide og permanent åbne, og lydbølgerne kan derfor vandre fra det ene øre til det andet. Hos en del fugle er knoglerne mellem de to øren luftfyldte, og lyden kan derfor vandre gennem knoglevævet fra det ene øre til det andet. Tilsvarende (i fysisk henseende) arrangementer findes hos nogle insekter (markgræshopper).

Hos løvgræshopper ledes lyden til trommehindens bagside gennem et »hørerør«, der åbner på forbrystet. Øret sidder i forbenet, lige under »knæet«. Hos fårekylinger er de to »hørerør« forbundet med et tværgående rør, og lydbølgerne kan her nå frem til trommehindens bagside ad tre forskellige veje. Det er muligt kvantitativt at måle, hvor meget hver af disse lydindgange bidrager til lydtrykket på trommehindens bagside – og dermed til retningshørelsen. Disse undersøgelser, hvor trommehindens svingninger måles med laser vibrometri, er ikke afsluttede. De hidtidige resultater tyder på, at »hørerørens« egenskaber som lydledere er stærkt ikke-lineære, men det har endnu ikke været muligt at finde ud af, hvorfor disse rør afviger så markant i akustisk henseende fra stive rør af tilsvarende dimensioner.

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Forslag til valg af præsident og sekretær.
- 2) Balzan-prisen.
- 3) Eventuelt.

9: Torsdag den 21. februar 1980

Til stede var 75 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandsk medlem: John Bergsagel, Kbh. Gæst: Karen Louise Hjorth.

Bodil Jerslev Lund gav en meddelelse: Betragtninger over konformationsbegrebet.

Selv om man kender et molekyles struktur så godt, at man kan opbygge en model, der viser, hvorledes de enkelte atomer i molekylet er bundet sammen, har man dog ikke hermed et entydigt billede af molekylet. Dette skyldes, at rotationer omkring de enkelte bindinger, der holder atomerne parvis sammen, kan føre til ganske drastiske forandringer af molekylets facon; man siger, at molekylet kan indtage forskellige konformationer. Dette demonstreredes ved hjælp af simple molekylmodeller.

Røntgenkrystallografiske strukturundersøgelser har givet et meget stort eksperimentelt materiale, både vedrørende små molekyler og makromolekyler, hvoraf det fremgår, hvilke foretrukne konformationer, der optræder i den krystallinske til-

stand. Men for at opnå en forståelse af mekanismerne ved kemiske reaktioner er det væsentligt tillige at opklare, i hvor høj grad de fastlåste konformationer, der observeres i den krystallinske tilstand, afspejler de konformationer, som kan forekomme, når stofferne findes i gasfase eller i opløsninger.

De seneste års udvikling inden for en række fysiske, kemiske og biologiske eksperimentale teknikker har gjort det muligt at opnå både en øget indsigt i konformationsbegrebets betydning for kemiske reaktionsforløb og en bedre forståelse af mekanismerne ved biologiske systemers funktion. Dette belystes gennem eksempler taget fra tværvideenskabelige studier af små ringsystemer, enzymatiske processer og lægemidlers virkningsmekanismer.

Poul Lindegård Hjorth fremlagde »Forvandlingerne. Uddrag af Matthias Moths oversættelse af Ovids Metamorphoses«.

Matthias Moth (1649–1719) var en højtstående og indflydelsesrig embedsmand under Christian V. Derudover har han indlagt sig overordentlig stor fortjeneste som leksikograf: han efterlod sig i manuskript et dansk ordbogsværk, godt 60 folianter, der har haft stor betydning for Videnskabernes Selskabs Ordbog og Ordbog over det danske Sprog, og som i øvrigt ikke er udnyttet til bunds. Mindre kendt er det, at han også fandt tid til at lave en fuldstændig oversættelse af Ovids Metamorphoses, den ældste (bevarede) på dansk grund. Heller ikke dette arbejde lykkedes det ham at bringe til trykken, skønt planerne om en trykning var så langt fremme, at der blev fremstillet kobberstik til udgaven. Udvalgte partier, i alt godt en femtedel af teksten, er nu tilligemed de bevarede kobberstik trykt i den udgave, som blev fremlagt.

Den naturvidenskabelige klasse holdt møde med dagsorden:

- 1) Fortsat drøftelse af besættelsen af sekretærembedet.
- 2) Eventuelt.

10: Torsdag den 6. marts 1980

Til stede var 89 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandsk medlem: Elias Bredsdorff, Kbh.

Jens Peder Dahl gav en meddelelse: Om det klassisk-mekaniske og det kvantemekaniske Keplerproblem og de tilhørende bevægelsesformer i konfigurationsrummet, impulsrummet og faserummet.

Det bevægelsesproblem der defineres ved to legemer (partikler), som påvirker hinanden med en kraft, der er omvendt proportional med kvadratet på den indbyrdes afstand, benævnes normalt det ikke-relativistiske Keplerproblem.

Da såvel den almindelige massetiltrækning som vekselvirkningen mellem elektrisk ladede partikler er karakteriseret ved kræfter af den nævnte art, er Keplerproblemet af central betydning for store dele af fysikken og for hele kemien.

Efter en kort oversigt over de bevægelsesformer, som Keplerproblemet giver anledning til i henholdsvis den klassiske mekanik (Kepler, Newton, ...) og kvantemekanikken (Bohr, Sommerfeld, Schrödinger, ...), blev den firedimensionale symmetri, som har vist sig at kendetegne disse bevægelsesformer, diskuteret. Det blev vist, at denne symmetri – der fremkommer ved løsningen af et ikke-relativistisk problem – kan knyttes til den specielle relativitetsteoris invarianskrav.

Til slut illustreredes en faserumsbeskrivelse af hydrogenatomets grundtilstand.

I. K. Moustgaard gav en meddelelse: Den egocentriske lokaliseringsform og dens betydning for vor opfattelse af genstandsverdenen.

I vor perception af omverdenen stedfæstes genstande dels i forhold til andre genstande (exocentriske lokalisation), dels i forhold til den sansende person selv (egocentriske lokalisation). Disse lokaliseringsformer blev belyst i meddelelsen med eksempler fra synets område, og der argumenteredes for at betragte dem som separate systemer.

Hovedtræk af vor nuværende viden om det egocentriske lokalisationssystemets virkemåde skitseredes, og de anvendte eksperimentelle metoder analyseredes kritisk. En hovedsag i udforskningen af systemet har været undersøgelser af, om blikket besidder en såkaldt stillingssans eller ej, idet man siden begyndelsen af århundredet har vidst, at den ydre øjenmuskulatur har et veludviklet myosensorisk apparat. Der har blot ikke kunnet opnås enighed om, hvilket formål dette apparat havde.

Til slut skitseredes en opfattelse heraf, som tildeler den ydre øjenmuskulatur og dens spændethedstilstand en vigtig rolle i det egocentriske lokalisationssystemets funktionsmåde.

Klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Pacific Science Association.
- 2) Afstemning om medlemsindvalg.
- 3) Eventuelt.

Klassemøde i den humanistiske klasse med dagsorden:

- 1) Valg/genvalg af formand for den humanistiske klasse.
- 2) Pacific Science Association.
- 3) Afstemning om medlemsindvalg.
- 4) Eventuelt.

11: Torsdag den 20. marts 1980

Til stede var 59 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel og Elias Bredsdorff, begge Kbh. Gæst: fru Lois Egerod.

Forud for Selskabets møde klassemøde i den naturvidenskabelige klasse med dagsorden:

- 1) Afstemning om indvalg af udenlandske medlemmer.
- 2) Pacific Science Association.
- 3) Eventuelt.

Hans Tornehave gav en meddelelse: P. Ruffinis bevis for algebraens fundamentalsætning.

Da matematikerne i renæssancetiden fandt trediegradsligningens løsning, viste det sig, at man netop i det specielle tilfælde, hvor trediegradsligningen har tre rødder, bliver nødt til at inddrage kvadratrødder af negative tal i regningerne. I princippet kan enhver ligning af n 'te grad tillægges n eventuelt imaginære rødder, og oplysningstidens matematikere vidste, at man kunne gennemføre meningsfyldte regninger med sådanne imaginære tal. Ud fra dette synspunkt siger algebraens fundamentalsætning, at de imaginære rødder i en ligning af n 'te grad bare er imaginære tal af den slags, der kendes fra andengradsligningerne. L. Euler og andre forsøgte at vise algebraens fundamentalsætning ved at studere de imaginære løsnings natur. C. F. Gauss hævder i sin doktorafhandling, som publiceredes 1799, at ræsonnementer af denne art ikke kan bevise noget som helst, men han hævder dog også, at han let kan bringe denne sag i orden. Hans andet bevis for algebraens fundamentalsætning publiceret 1815 er baseret på Eulers ideer, idet de imaginære tal dog er sat helt ud af spillet. En af P. Ruffini i 1809 udgivet lærebog i ligningsteori indeholder en ganske upåagtet, og fra moderne synspunkt næsten rigtig udgave af Eulers »bevis«. Et bredere studium af den matematiske litteratur fra det nittende århundredes første halvdel viser, at kun enkelte førende matematikere følte et behov for at forbedre grundlaget for den af Newton og Leibniz grundlagte matematiske analyse, som netop betingede oplysningstidens vældige udvikling af teoretisk astronomi og mekanik. På den anden side var der blandt de mere jævne matematikere stærk mistillid til algebraens udstrakte brug af symbolske metoder.

Søren Egerod gav en meddelelse: Omkring en ordbog over et formosansk urskovssprog.

På Formosa og øen Botel Tobago tales endnu ti malayo-polynesiske sprog (af tilsammen 260.000 mennesker), som formodes at tilhøre sprogættens oprindeligste kærne – at være nærmest ættens urhjem. Det nordligste og største sprogområde er Atayal, som omtales i meddelelsen. Dengang hollænderne besad Formosa (1624–1661) var der adskilligt flere sprog, som nu er uddøde – deriblandt Favorlang, hvis skriftsprog indført af hollænderne holdt sig til op i forrige århundrede. Siden hollændernes retræte har øen været under kinesisk eller japansk kontrol, og langt den største del af indbyggerne er nu indvandrede kinesere. Der fremlagdes en ordbog over Atayalsproget, som baserer sig på mundtlige tekster fra foredragsholderens ophold på Formosa i 1962 og i 1969, som med støtte fra Carlsbergfondet benyttedes til lingvistiske studier. Der berettedes i meddelelsen om Atayalernes kultur og sprog.

12: Torsdag den 10. april 1980

Til stede var 76 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Kbh., Sten Ahrland og Sture Fronæus, begge Lund.

Torben Christensen gav en meddelelse: *Politik og religion i romerriget 305–13.*

I årene 305–13 gik det af kejser Diokletian skabte tetrarki til grunde, alt imens Konstantin skabte sig den magtstilling, der gjorde det muligt for ham senere at blive rigets eneherre. Samtidig blev den diokletianske religionspolitik, der havde udløst en blodig tilintetgørelseskamp mod kirken, afløst af Konstantins prokristne religionspolitik, der implicerede en nyordning af forholdet mellem statsmagt og kirke – og dette skulle blive af afgørende betydning for romerrigets videre politiske og religiøse historie.

Tidsrummet fra 305–313 er et af de mest behandlede i romerrigets historie. Alligevel er der her stadig mange spørgsmål og problemer, der endnu ikke har fået en tilfredsstillende behandling. Således har de stort set prokonstantinske litterære kilder ikke været underkastet den nødvendige kritiske prøvelse. Meddelelsen viste gennem nogle eksempler, hvorledes det er muligt ved en kritisk vurdering af det samlede kildemateriale at nå frem til en bedre forståelse af de afgørende linier i den politiske og religiøse udvikling i dette epokale tidsrum.

Poul Erik Nissen gav en meddelelse: *Grundstofsammensætningen af stjernehobe og Mælkevejssystemets kemiske udvikling.*

I meddelelsen omtaltes nogle bestemmelser af stjernehobes grundstofsammensætning, som har bidraget til vor viden om de processer i Universet, hvorved grundstofferne er blevet opbygget. Målinger af styrken af helium- og brintlinier i stjernespektrere har således vist, at stjernehobe i de ydre områder af Mælkevejssystemet har et heliumindhold, der er noget mindre end heliumindholdet for hobe i Solens omegn. Dette resultat tyder på, at den mængde helium, som er dannet i Universets såkaldte »Big-Bang« fase, er mindre end hidtil antaget, og at betydelige mængder helium til gengæld er dannet ved kerneprocesser i tidligere generationer af stjerner.

Som et andet hovedpunkt i meddelelsen omtaltes observationer af styrken af metallinier i snævre spektralbånd og heraf følgende bestemmelser af metalindholdet i et stort antal nære stjerner. Resultaterne er benyttet til kalibrering af den såkaldte Strømgrense m_1 -indeks, der er et mål for den samlede styrke af tusinder af spektrallinier i ret brede spektralbånd. Observationer af m_1 er påbegyndt ved European Southern Observatory med den 1.5 meter kikkert, som Carlsbergfondet har ydet et stort beløb til. Formålet med projektet er at studere metalindholdet i hobe som funktion af deres alder og position i Mælkevejssystemet. Det blev omtalt, hvorfor resultaterne forventes at kunne bidrage til vor viden om processer såsom stjernedannelse, supernovaeksplosioner og kollaps af stjerner, der alle spiller en vigtig rolle i Mælkevejssystemets kemiske udvikling.

Christian Crone meddelte, at han i anledning af sit valg til Selskabets sekretær ønskede at udtræde af Carlsbergfondets direktion pr. 1. oktober 1980.

13: Torsdag den 24. april 1980

Til stede var 72 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, sekretær: Christian Crone, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandske medlemmer: Kjell Johansen, Århus. Gæster: Direktør, cand. act. Finn Hertz, Carlsbergfondets kvæstor.

F. J. Billeskov Jansen forelagde:

1. *Holberg og hans tid.* Det er nok værdt at diskutere, hvorledes man ved et tekstudvalg kan føre nye læsere ind i det Danmark-Norge, hvor Holberg og Brorson var åndelige modpoler. Her slås en kreds omkring dobbeltmonarkiet, og den forudgående historie i England, Spanien, Frankrig, Tyskland, Rusland og Sverige trækkes op – alle disse begivenheder får deres ekko hos Holberg. Der spørges så: hvad er efter tidens tankegang et menneske? Holbergs naturret giver et svar, der også har gyldighed for hans komedier og historiske skrifter. Hvad var naturen for rokokotidens folk? Og samfundet: det vækker tanker, når man modstiller englænderen Molesworth's skarpe kritik af danske forhold og Swift's nådesløse kritik af engelske forhold. Det giver derefter perspektiv til Holberg på Tersløsegaard, når man samtidig hører om Voltaire som godsejer. Som kommentar til Brorson og pietismen meddeles August Hermann Franckes mønstergivende beretning om hans kristelige gennembrud i Lüneburg. I den sammenhæng refereredes William James' teori om to religiøse grundtyper, once born- og twice born-mennesket.

2. *Adam Oehlenschläger: Æstetiske Skrifter 1800–1812.* Medens Holbergtidens tekster og kommentarer kun fylder 173 sider, er der 90 sider indledning og 450 sider Oehlenschläger i udgaven af hans æstetiske skrifter. Og medens Holberg-Brorson stadig førte læseren ud i Europa, vil den detaljerede analyse af Oehlenschlägers tanker om poesien vise, hvorledes en ung digter finder sin personlige kunstopfattelse, og hvorledes han ud fra den kan tolke og vurdere andre digteres værker. Undersøgelsen har ikke sit tyngdepunkt i det så ofte behandlede forhold mellem Steffens og Oehlenschläger, men i tiden før og efter. Af hvilke hjælpemidler benyttede den ganske unge Oehlenschläger sig, da han udarbejdede sin originale prisopgave om den nordiske mytologi? Og hvad skete, da den 30-årige, fejrede digter var blevet professor i æstetik og i sine første semestre besluttede at holde forelæsninger om sine to mest elskede forbilleder, Johannes Ewald og Friedrich von Schiller?

Kjell Johansen gav en meddelelse: En komparativ vurdering af blodets og kredsløbets rolle i den respiratoriske gastransport.

Vertebraternes energiomsætning afhænger fundamentalt af iltkrævende (aerobe) stofskifteprocesser, og blodet og kredsløbet spiller en central rolle i den respiratoriske gasudveksling og den interne transport af O₂ og CO₂.

Hæmoglobinet, som et af de mest undersøgte proteiner, fremviser en udpræget plasticitet i sin evne til at binde og transportere de respiratoriske gasser. Denne plasticitet (adaptabilitet) er knyttet til såvel skiftende miljøfaktorer som til dyrenes varierende adfærdsmønstre, f. eks. aktivitet, dykning, hibernation. Blodets skiftende respiratoriske egenskaber er på sin side en modulerende faktor for de konjektive transportprocesser, i.e. ventilationen (åndedrættet) og kredsløbet.

I meddelelsen omtales hvordan blodets respiratoriske egenskaber er betinget af hæmoglobinet molekylære karakteristik, såvel som af cofaktorer til hæmoglobinet iltbinding (effektor ligander) inde i erythrocyterne. Vigtigst blandt disse er protoner (H^+), CO_2 og organiske fosfater som adenosine-triphosphat (ATP), guanosine-triphosphat (GTP) og diphosphoglycerat (DPG). Koncentrationerne og derved den modulerende effekt af cofaktorerne vil variere med det cellulære stofsikke, såvel som med miljøkvaliteter som ilttilgængelighed, CO_2 -koncentration, saltholdighed og temperatur.

Eksempler blev givet fra undersøgelser af fisk, amfibier, krybdyr og fugle, der belyser de adaptive egenskaber hos blodet og kredsløbet i deres understøttelse af det aerobe stofskifte.

Formanden for Carlsbergfondets direktion, Kristof Glamann, forelagde årsregnskab for perioden 1.10.1978—30.9.1979 og gav en kort beretning om det 10-år, der er forløbet siden fusionen af Carlsberg og Tuborg Bryggerierne.

Begge klasser holdt møde med følgende dagsorden:

- 1) Forslag om beskikkelse til forskningsrådene.
- 2) Medlemmernes muligheder for at yde medierne hurtig faglig rådgivning og nødvendigheden af en nøjagtig præcisering af deres fagområder og specialer.
- 3) Eventuelt.

14: Torsdag den 8. maj 1980

Til stede var 66 medlemmer. Præsident: P. J. Riis, sekretær: Christian Crone, fg. sekretær: Erik Dal. Udenlandske medlemmer: John Bergsagel, Kbh., og Kaj Strand, Washington, D.C. Gæster: fru Charlotte Bergsagel og dr. agro. J. P. Møberg og frue.

Overrækkelse af Selskabets Prislegat og sølvmedalje til lektor, dr. agro. Jens Peter Møberg.

Jørgen Bøggild gav en meddelelse: Om periodiske figurer.

Et periodisk mønster består af grupper af ens figurer, der er formet sådan, at de ved sammenlægning dækker en del af planet uden huller. Den afdøde hollandske grafiker M. C. Escher er kendt for at have fremstillet mange tegninger med periodiske figurer, som forestiller levende ting.

Meddelelsen gennemgik udviklingen af to puslespil med brikker, der ligesom Eschers figurer ligner levende ting. Brikkerne var monteret på magnetisk materiale, således at de kunne fæstnes på en tavle, der var beklædt med jern. Dette medfører, at man let kan ændre mønsteret ved at flytte brikker eller grupper af brikker. Når man har en mosaik med periodiske figurer, kan man ved omplacering af brikkerne opdage nye beslægtede figurer, som kan lægges sammen med den oprindelige mosaiks brikker. Denne fremgangsmåde kan betegnes *formerings-symmetri*.

Metoden består i at dele en mosaik i to blokke for derefter igen at bringe blokkene i kontakt med hinanden. De herved dannede hulfigurer kan om ønsket benyttes som modeller til nye brikker. Beslægtede fremgangsmåder, som blev omtalt, er baseret på, at man inden formeringen fjerner nogle af den pågældende mosaiks brikker. Opdagelsen af formerings-symmetri indebærer, at mosaikker med periodiske figurer kan udvikles til sammensatte mosaikker og nye dekorative mønstre.

John D. Bergsagel gav en meddelelse: *Johannes Tinctoris og den musikalske ars nova i det 15. århundrede*.

Mens musikhistorikerne er enige om, at der i løbet af det 14.–15. århundrede skete et stilskeudskift i musikken, der kan karakteriseres som en overgang fra »middelalder« til »renæssance«, er der til gengæld nogen uenighed om, hvornår inden for dette tidsrum og ud fra hvilke kriterier denne overgang bør fikseres. Er de åbenbare stilistiske ændringer i musikken udtryk for en naturlig gradvis (autonom) udvikling, eller må de snarere tilskrives en mere fundamental forvandling i musikopfattelsen, mere eller mindre i takt med de åndelige strømninger, som i øvrigt er bestemmende for den traditionelle opdeling af kulturhistoriens epoker?

I tilslutning til spørgsmål af denne art er det givende nærmere at studere den flamske komponist og teoretiker *Johannes Tinctoris'* skrifter fra 1470-erne, affattet mens denne virkede som musiker ved hoffet i Neapel. Tinctoris skriver bl. a. om en *Ars nova*, hvis *fons et origo* må søges hos de engelske musikere – bl. a. John Dunstable – som virkede på kontinentet i de første årtier af det 15. århundrede.

At engelsk musik havde en væsentlig indflydelse på tilblivelsen af en ny, i moderne forstand harmonisk præget skrivemåde, er almindelig anerkendt. I en klarlæggelse af overgangsprocessen indgår dog en del flere momenter, hvilket bl. a. en fornyet analyse af Tinctoris' skrifter og af hans repertoirekendskab viser. Der blev i meddelelsen således fremlagt en undersøgelse af en gruppe musikhåndskrifter – overvejende i Vatikanbiblioteket – indeholdende de kompositioner, som antagelig har dannet det umiddelbare grundlag for Tinctoris' skildring af samtidens musikalske strømninger. Indholdet af de nævnte manuskripter tyder på, at det nordfranske musikcentrum *Cambrai* o. 1460 har haft en ligeså afgørende betydning som de engelske impulser for udviklingen af den gryende renæssances musikalske udtryksmåde.

Kassekommissionens formand C. J. Becker forelagde vedtegnet, decideret regnskab for 1979, og fik decharge, revideret budget for 1980 og foreløbigt budget for 1981, som blev approberet.

Formanden for bestyrelsen for Selskabets Bidragsfond Gunnar Seidenfaden aflagde beretning og revideret regnskab for 1979 og fik decharge.

Formanden for Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark Mogens Blegvad forelagde planerne for efterårssemestrets offentlige foredrag.

Gunnar Seidenfaden, der ledede den af Planlægningsrådet for Forskningen udpegede danske delegation ved Scientific Forum i Hamborg i februar, gav en kort beretning om mødets forløb.

BEHANDLEDE SAGER

Nummer i [ ] betegner det møde, hvori sagen blev omtalt.

Hvor nummeret mangler, blev sagen behandlet udenfor mødesæsonen.

SELSKABETS FORRETNINGSORDEN

Den humanistiske klasse vedtog på sit møde den 13. december 1979 en tilføjelse til forretningsordenens § 2, stk. 3, der herefter har følgende formulering (tilføjelsen fremhævet):

»Klassernes afstemninger finder sted på et klassemøde i marts måned. Forud for afstemningen må der afsættes rigelig tid til at drøfte forslagene i klassemødet, så det bliver muligt at vurdere, både hvorvidt en indstillet kan forventes at fremme Selskabets formål, og hvorvidt et indvalg vil bidrage til en formålstjenlig balance inden for faggrupperne med styrkelse af underrepræsenterede fag. *Den humanistiske klasse bør således — især inden for det første tiår efter Vedtægternes ikrafttræden — tilstræbe, at de hidtil underrepræsenterede samfundsvidenskabelige områder styrkes.* I den naturvidenskabelige klasse gælder tillige, at den biologiske og den matematisk-fysiske gruppe bør have tilnærmelsesvis samme medlemstal. Et flertal af de tilstedeværende medlemmer kan forlange klassens afstemninger udskudt til et påfølgende ordinært eller ekstraordinært klassemøde« [6].

VALG

Interne tillidshverv og lign.

Bestyrelsen for Det danske Institut i Rom: P. J. Riis i st. for afdøde Franz Blatt [1]. Genvalgt [8].

Præsident: P. J. Riis genvalgt [12].

Sekretær: Christian Crone i st. for afdøde C. Møller [12].

- Redaktør/arkivar: Erik Dal genvalgt [12].
- Carlsbergfondets direktion: Tove Birkelund genvalgt [12].
- Kassekommissionen: P. Nørregaard Rasmussen i st. for Nils Schiørring [12]. C. J. Becker genvalgt som formand [13].
- Revisorer: Henning Spang-Hanssen i st. for P. Nørregaard Rasmussen; Bent Fuglede genvalgt [12].
- Revisorsuppleant: Gert Kjærgård Pedersen genvalgt [12].
- Udvalget for udadrettet virksomhed: H. Højgaard Jensen genvalgt [12]. Mogens Blegvad genvalgt som formand [13].
- Bestyrelsen for Emil Herborgs Legat: Torben Huus i st. for afdøde C. Møller, Bent Fuglede i st. for N. E. Nørlund [12]. Anders Reiz formand [14].
- Bestyrelsen for Mag. art. Marcus Lorenzens Legat: Kai Larsen i st. for Tyge W. Böcher, Christian Crone i st. for afdøde C. Møller; Kr. Hald genvalgt [12]. Christian Crone formand [13].
- Bestyrelsen for Selskabets Bidragsfond: C. J. Becker, Gunnar Seidenfaden (fm.) og J. Chr. Siim genvalgt [12].
- Bestyrelsen for Niels Bohr Legatet: Christian Crone i st. for afdøde C. Møller [12].
- Carlsbergfondets direktion: Ebba Lund i st. for Christian Crone [14].
- Tilforordnede til Carlsberg Laboratoriets bestyrelse: direktørerne E. Bjerl Nielsen og P. Svanholm i st. for Ebba Lund og direktør A. W. Nielsen [14].

Nationalkomiteer og lign.

- Kommissionen for den oldrussisk-nedertyske håndbog: Erik Dal.
- Dansk Nationalråd for Oceanologi: forstander, mag. scient. Arne Nielsen, afd.meteorolog, civiling. T. Duun-Christensen, prof., dr. phil. Erik Eliassen, supplering, dr. phil. Jan Bondam i st. for statsgeolog Gilroy Henderson [5]. Afd.leder, mag. scient. Vagn Kr. Hansen i st. for direktør J. Møller Christensen [10]. Cand. scient. Eivind Gargas i st. for civiling. K. I. Dahl-Madsen [13].
- Efter anmodning fra Union Académique Internationale har Selskabet formidlet oprettelsen af en nationalkomité for Jewish Art Index (JAI) [1] (s. 41).
- Nationalkomiteen for Union Académique Internationale: Bengt Algot Sørensen [1]. P. J. Riis og Rudi Thomsen genvalgt [12].
- Nationalkomiteen for Monumenta Musicae Byzantinae: Jørgen Raasted

- og John D. Bergsagel [1]. Henrik Glahn og Povl Johs. Jensen genvalgt [12].
- Nationalkomiteen for *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae*: Mogens Gjødesen [1].
- Kommissionen for *Corpus Lexicographorum Graecorum*: Johnny Christensen [1]. Dr. Klaus Alpers, prof. Paul Burguière, Povl Johs. Jensen og Holger Friis Johansen genvalgt [12].
- Kommissionen for *Thesaurus Linguae Latinae*: lektor Palle W. Nielsen. — Den internationale Thesaurus-kommission: Holger Friis Johansen [1].
- Nationalkomiteen for *Krystallografi*: lektor, mag. scient. Bronislaw Buras, supplerer [1].
- Nationalkomiteen for *International Union of Geological Sciences*: Ole Berthelsen, afd.geolog E. Heller, mag. scient. O. B. Olesen og K. Ellitsgaard-Rasmussen genvalgt [5].
- Ophævelse af nationalkomiteen for *Repertoire Internationale de la Littérature de l'Art* [6].
- Nationalkomiteen for *Corpus Antiquitatum Americanensium*: mag. scient. Inge Schjellerup i st. for afdøde Johs. Nicolaisen [11].
- Nationalkomiteen for *A Critical Pāli-Dictionary*: Erling Hammershaimb udtrådt. Jørgen Læssøe og Jes Asmussen genvalgt [11].
- Koordinationsudvalg i sager vedr. *European Science Foundation* og *International Council of Scientific Unions/Union Académique Internationale*: Jes Asmussen, P. Olesen Larsen og P. J. Riis genvalgt [12].
- Nationalkomiteen for *Novum Glossarium Mediae Latinitatis*: Povl Johs. Jensen og Holger Friis Johansen genvalgt [12].
- Nationalkomiteen for *Atlas Linguarum Europae*: Poul Andersen, Jes Asmussen, prof., dr. phil. Inger Ejsskjær, prof., dr. phil. Kr. Ringgaard og Henning Spang-Hanssen genvalgt [12].
- Nationalkomiteen for *International Union of Pure and Applied Chemistry*: lektor, civiling. Aage Fredenslund, Ph.D., og prof., dr. techn. Laurits Muus genvalgt [13].
- Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie: Sune Dalgård og førstebibl., dr. phil. Svend Gissel supplerer [13].
- I forståelse med Statens naturvidenskabelige Forskningsråd har Selskabet i samarbejde med prof., dr. phil. Erik Eliassen oprettet en nationalkomité for *Climate Change and Variability Research Programme (CRP)* (s. 47), der har afløst *Global Atmospheric Research Programme* [13].

LEGATER OG MEDALJER

Pastor emer. F. J. Ørnborgs Legat:

Fhv. forskningsbibliotekar, mag. art. Daniel Preisz til hans arbejde med Breve fra og til Adam Oehlenschläger [5].

Mag. art. Marcus Lorenzens Legat:

Til studiet af dansk sprog: stud. mag. Karl-Erich Brink, 4.000 kr., adjunkt, cand. mag. Kjeld Kristensen, 4.000 kr., og

til studiet af dansk flora: lektor, dr. phil. Kjeld Hansen, 2.000 kr., stud. scient. Carsten Krog, 5.000 kr., og stud. scient. Henry Nielsen, 1.000 kr. [12].

Selskabets guldmedalje:

Bibliotekar, dr. phil. A. G. Drachmann fik umiddelbart før sin død meddelelse om, at Selskabet havde tildelt ham sin guldmedalje [9]. Han nåede dog ikke at få den overrakt.

Selskabets prislegat:

5.000 kr. samt Selskabets sølvmedalje med randinskriftion til lektor, dr. agro. Jens Peter Møberg for hans store indsats inden for jordbrugsrådgivningsarbejdet i Tanzania [14].

GAVER OG DEPOSITA

Det danske Sprog- og Litteraturselskab: »Utrykte Holbergiana«, der er udgivet for at markere Kbh.s Universitets 500-års jubilæum.

Plovkommissionen: »Tools and Tillage III:3«.

Kildeskriftselskabet: J. A. Fridericias afhandling »Remarques sur la conduite de Christian IV en économie politique et sur ses relations avec la bourgeoisie jusqu'en 1625«, som oprindeligt er trykt i Oversigten 1896.

Instituttet for Jysk Sprog- og Kulturforskning: Bind I, hæfte 4, af Jysk Ordbog [1].

Københavns Universitet: de 5 hidtil udgivne bind af Universitetets Historie [8 og 12].

Academicum Catholicum: »Pater Maximilian Hell S. J. i Danmark« [8].

Kai Larsens: »Tropical Botany« [10].

Den brasilianske ambassade har i anledning af 100-året for naturforskeren P. W. Lunds død sendt Carlos de Paula Couto's »Tratado de Paleozoologia« med dedikation fra forfatteren.

Carlsbergfondet har deponeret Danmarks Riges Breve og Diplomatarium Danicum 3. række 8. bind.

Samtlige publikationer er blevet indlemmet i håndbiblioteket.

MÆRKEDAGE

I anledning af Selskabets protektor, Hds. Majestæt Dronning Margrethes 40-års fødselsdag den 16. april overbragte Selskabet en adresse med nogle tegninger fra Frederik Ludvig Nordens rejse til Ægypten og Nubien i 1737—38.

I anledning af Hds. Majestæt Dronning Ingrid's 70-års fødselsdag sendte Selskabet blomster.

Henrik Glahn 60 år den 29. maj 1979.

Aage Hansen 85 år den 3. september 1979.

C. Møllers 20 års jubilæum som Selskabets sekretær den 27. november 1979.

C. Møller 75 år den 22. december 1979.

E. Sparre Andersen 60 år den 29. december 1979.

P. Brandt Rehberg 85 år den 8. marts 1980.

Nils Schiørring 70 år den 8. april 1980.

Werner Fenchel 75 år den 3. maj 1980.

P. J. Riis 70 år den 26. maj 1980.

REPRÆSENTATION

International Council of Scientific Unions, General Committee's 11. møde primo juli i Bruxelles. — I sin egenskab af formand for Committee on the Safeguard of the Pursuit of Science deltog Ole Maaløe i dette møde.

European Science Foundation, fællesmøde mellem de nordiske medlemmer den 11. september i Stockholm: Bengt Algot Sørensen.

Nordisk akademimøde i Stockholm den 24. september: Erik Dal og Erik Sparre Andersen [1].

International Astronomical Union's 17. generalforsamling i Montreal den 14.—23. august 1979: Anders Reiz [2].

Committee on Space Research, 22. generalforsamling i Bangalore 29. maj—9. juni 1979 [5], 23. generalforsamling 4.—18. juni 1980 i Budapest: B. Peters.

9. internationale fonetikerkongres i København 6.—11. august 1979: Henning Spang-Hanssen [11].

»Scientific Forum«, Hamborg, februar 1980. Planlægningsrådet for Forskningen havde anmodet bl. a. H. Højgaard Jensen, Ole Maaløe og Gunnar Seidenfaden om at repræsentere Danmark [14].

BYTTEFORBINDELSER

Afsluttede:

Københavns Stadsarkiv (O) [1].

The Ohio State University, Columbus, Ohio (B) [11].

MØDER I SELSKABETS LOKALER

Reception ved indledningen af kosmologisymposiet »The Universe at Large Redshifts« den 24. juni.

Alfred Benzon Fondets 14. symposium »Membrane Transport in Erythrocytes« den 26.—30. august.

I forbindelse med den 5. krystallografikongres i København, som Akademiet for de tekniske Videnskaber og Videnskabernes Selskab var sponsor for, blev der den 16. august afholdt et eftermiddagsmøde.

Historisk Institut og Institut for klassisk Filologi: symposium den 24.—28. september i anledning af Københavns Universitets 500-års jubilæum: »Danish Medieval History — New Currents & Saxo — A Medieval Author between Norse and Latin Culture« [1].

Frokost den 28. september i anledning af et besøg af en gruppe kinesiske geologer [1].

European Science Foundations nye generalsekretær, dr. John Goormaghtigh, har den 7. september sammen med repræsentanter for forskningsrådene været gæst ved en frokost.

Universitets-Jubilæets danske Samfund: reception den 30. november i anledning af 100-års jubilæum [5].

Dansk Forening for Molekylspektroskopi: 25-års jubilæum den 21. januar [7].

Dansk Selskab for Musikforskning: 25-års jubilæumsmøde den 23. januar [8].

Repræsentanter fra Statens naturvidenskabelige Forskningsråd: møde med repræsentanter fra Sveriges naturvidenskabelige Forskningsråd den 25. januar [8].

Repræsentanter fra Statens naturvidenskabelige Forskningsråd: 15. februar møde med repræsentanter fra EF-kommissionen om »Forskning i primære råstoffer« [9].

Nationalkomiteen for International Union of Geodesy and Geophysics: 4. marts konference om Satellitbaseret Navigation og Telemåling af Havet [10].

J. C. Jacobsen Mindeforelæsning

For midler fra Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen afholdtes den 12. november en offentlig mindeforelæsning af professor, dr. Grahame Clark, Cambridge (udenlandsk medlem): »World Prehistory and Natural Science«. Mødet overværede af Hds. Majestæt Dronningen.

100-året for P. W. Lunds død (s. 123).

ØKONOMI

Selskabets kommissionær Munksgaards salg 1979/80 kr. 94.295.

Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse: kr. 16.138,68 for 1977 og 19.109,25 for 1978.

Carlsbergfondet: 600.000 kr. for 1980 [6]; og kr. 11.370 til rejse- og opholdsudgifter for Ebba Lund, der repræsenterede Selskabet ved minde-symposiet i Brasilien for naturforskeren P. W. Lund.

Statstilskud: 400.000 kr. for 1980 [6].

Ny Carlsbergfondet: 23.380 kr. til fremstilling af tavlebindet til Heinz Genges afhandling »Nordsyrisch-Südanatolische Reliefs« I–II.

Statens humanistiske Forskningsråd: til samme 50.000 kr., og til Novum Glossarium Mediae Latinitatis, fasc. Od-Opertorium kr. 22.240,88.

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd: dr. Marie Hammer 46.947 kr. til trykning af »Investigations on the Oribatid Fauna of Java« i Biologiske Skrifter.

Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen: kr. 55.000 til trykning af hæfterne 16–20 i serien »Grundvidenskaben i dag« [4].

Statens humanistiske Forskningsråd:

Til dækning af Danmarks kontingenter til Union Académique Internationale og Thesaurus Linguae Latinae 15.099,10 kr. [4].

Statens lægevidenskabelige Forskningsråd:

Til Danmarks kontingenter til Council for International Organizations of Medical Sciences og International Union of Immunological Societies 3.587,72 kr. [1].

Statens naturvidenskabelige Forskningsråd:

Til Danmarks kontingenter til internationale unioner under International Council of Scientific Unions 155.306,43 kr. [6]; 10.000 kr. til indenlandsrejser og administrationsudgifter i forbindelse med nationalkomiteernes arbejde [2].

Statens teknisk-videnskabelige Forskningsråd:

Til Danmarks kontingenter til International Union of Theoretical and Applied Mechanics og Union Radio Scientifique Internationale 6.163,26 kr. [2].

Statens humanistiske og Statens naturvidenskabelige Forskningsråd:

30.000 kr. til aflønning af en sekretær på kvarttid i perioden 1. oktober 1979—31. december 1980 til varetagelse af opgaver i forbindelse med de internationale unioner [4].

Forskningssekretariatet: Danmarks kontingent for 1980 til European Science Foundation, FF 101.984 [6]. Beløbet udgør såvel rådernes som Selskabets andele.

Niels Bohr Legatet: 15.000 kr. til et eksemplar af Selskabets guldmedalje [9]; 55.000 kr. til pjecenumrene 21—25 i serien »Grundvidenskaben i dag« [12]; 2×24.000 kr. til sekretærassistance i forbindelse med udgivelsen af Niels Bohr. Collected Works.

UDGIVNE OG OPTAGNE PUBLIKATIONER

Priserne er uden moms. Hvor prisen mangler, er bogen optaget men ikke udsendt.

Oversigten

Oversigt over Selskabets Virksomhed 1978—1979.

With an English Summary. 1979. 260 s., 4 portrætter, 1 ill. . . 100,—

Historisk-filosofiske Skrifter

Bind 9 (uafsluttet)

3. Dal, Erik: The Ages of Man and the Months of the Year.

Historisk-filosofiske Meddelelser

Bind 48 (uafsluttet)

2. Hendriksen, Hans: Himachali Studies. II: Texts. 1979. 132 s. 150,—

Bind 49

3. Säve-Söderbergh, Torgny: The Scandinavian Joint Expedition to Sudanese Nubia. A J. C. Jacobsen Memorial Lecture. 1979. 53 s. incl. 17 ill. . . . . 50,—

4. Erdmann, Karl Dietrich: Rätestaat oder parlamentarische Demokratie. Neuere Forschungen zur Novemberrevolution 1918 in Deutschland. Eine J. C. Jacobsen Gedenkvorlesung. 1979. 26 s. . . . . 40,—

Bind 50 (uafsluttet)

1. Clark, Grahame: World Prehistory and Natural Science. A J. C. Jacobsen Memorial Lecture. 1980. 40 s. incl. 1 kort . . . 40,—

Biologiske Skrifter

Bind 22

5. Barker Jørgensen, C.; Olesen Larsen, Lis, and Lofts, Brian: Annual Cycles of Fat Bodies and Gonads in the Toad (*Bufo bufo bufo* L.), Compared with Cycles in other Temperate Zone Anurans. 1979. 37 s. incl. 10 ill., 3 tvl., 7 tab. . . . . 40,—
6. van der Hammen, Thomas: Changes in Life Conditions on Earth during the Past One Million Years. A J. C. Jacobsen Memorial Lecture. 1979. 32 s. incl. 24 ill. . . . . 40,—
7. Thom, René: Théorie des catastrophes et biologie: Plaidoyer pour une biologie théorique. Une conférence en mémoire de J. C. Jacobsen. 1979. 12 s. incl. 9 ill. . . . . 30,—
8. Böcher, Tyge W.: Xeromorphic Leaf Types. Evolutionary Strategies and Tentative Semophyletic Sequences. 1979. 71 s. incl. 29 ill. . . . . 100,—
9. Hammer, Marie: Investigations on the Oribatid Fauna of Java. 1979. 80 s., 47 tvl., 111 ill. . . . . 120,—

Bind 23 (uafsluttet)

1. Nielsen, Anker: A Comparative Study of the Genital Segments and the Genital Chamber in Female Trichoptera. 1980. 200 s. incl. 104 ill. . . . . 200,—

Matematisk-fysiske Meddelelser

Bind 39

14. Crawford, D. L.; Olsen, E. H., and Strömgren, Bengt: Analysis Based on Determinations of Colour Excesses. Distances, Ages and Masses for Early Group B and A Stars Brighter than $V = 6.5^m$.

Bind 40 (uafsluttet)

3. Besenbacher, F.; Andersen, H. H.; Hvelplund, P., and Knudsen, H.: Stopping Power of Swift Hydrogen and Helium Ions in Gases. 1979. 39 s. incl. 23 ill., 4 tab. . . . . 50,—
4. Rasmusen, Hans Qvade: Three Revolutions of the Comets Halley and Olbers 1759—2024. 1979. 54 s. incl. 15 tab. . . . . 60,—
7. Andersen, J. U.; Jensen, A. S.; Jørgensen, K.; Lægsgaard, E.; Nielsen, K. O.; Forster, J. S.; Mitchell, I. V.; Ward, D.; Gibson, W. M., and Cuomo, J. J.: Lifetime Measurements for Heavy-Ion-Induced Fission by the Crystal-Blocking Technique. 1980. 56 s. incl. 22 fig., 4 tab. . . . . 60,—
8. Brice, David K., and Sigmund, Peter: Secondary Electron Spectra from Dielectric Theory. 1980. 34 s. incl. 15 ill. . . . . 50,—

C. Syahr-Larsen

MINDEORD

I

CARL SYRACH-LARSEN

6. juli 1898 — 20. januar 1979

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 29. november 1979

af **Erik Holmsgaard.**

Carl Syrach-Larsen blev født i Charlottenlund, i Forstbotanisk Have, hvor hans far var gartner, og hvor Carl Syrach-Larsen ikke alene levede sin barndom, men også boede det meste af sit liv, i det hus hvor han blev født. Forsthaven var anlagt allerede i 1838, og den indeholdt omkring århundredskiftet en stor samling veludviklede eksemplarer af både hjemlige og indførte træer og buske. Det var derfor ikke mærkeligt, at Syrach-Larsen i sin opvækst fik botaniske interesser, og Forsthaven er den tydelige baggrund for hans faglige udvikling.

Efter studentereksamen, fra Schneekloths skole i 1917, studerede Syrach-Larsen skovbrug ved Landbohøjskolen, og han blev forstkandidat i 1923. I 1927 blev han gift med Nina Margrethe Helms. I tiåret 1923—1933 foretog Syrach-Larsen forstbotaniske og historiske undersøgelser, og han havde flere kortvarige ansættelser. Således var han assistent ved Dansk Skovforenings Gødningsforsøg, ved skovbrugsundervisningen på Landbohøjskolen, ved Statens forstlige Forsøgsvæsen og ved Landbohøjskolens arvelighedslaboratorium.

Med støtte fra private fonde blev Syrach-Larsen i stand til at udføre forstgenetiske arbejder i den forstbotaniske have. I 1924 gennemførte han krydsninger inden for slægten *Abies*, og han udførte senere cytologiske undersøgelser i samarbejde med Mogens Westergaard, Kai Gram og C. Muhle Larsen. I denne periode foretog Syrach-Larsen også dendrologiske studier i danske parker, og han rejste med lignende formål i 1926, -28 og -30 i England, Skotland og Irland. Han opholdt sig således et års tid i den berømte botaniske have, Kew Gardens. I 1933 efterfulgte Syrach-Larsen sin far som gartner i Forstbotanisk Have under Landbohøjskolen og kom derved ind i stabile ansættelsesforhold. I 1937 blev han

udnævnt til forstander for det nyoprettede Arboret i Hørsholm, der sammen med Forsthaven i Charlottenlund udgør en administrativ enhed under Landbohøjskolen. Han var arboretforstander til han gik på pension i 1968.

Arvelighedsforskeren Øjvind Winge, forstmanden A. Oppermann og botanikeren C. H. Ostenfeld kom til at spille en betydelig rolle for Syrach-Larsen. Winge lærte Syrach-Larsen forståelsen af variationens betydning for vurdering af arterne og for deres forædling, og Oppermanns undersøgelser bibragte ham forståelse for arvelighedsforholdenes betydning for skovbruget. Ostenfeld var interesseret i lærkearterne og havde Syrach-Larsen som medarbejder ved et arbejde, som udkom i Videnskabernes Selskabs Biologiske Meddelelser i 1930: »The species of the genus *Larix* and their geographical distribution«, hvori der gives en indgående beskrivelse af disse vigtige skovtræers udbredelsesområder, deres systematiske kendetegn og de artshybrider, der opstår såvel i de naturlige udbredelsesområder, som når man planter lærkearter ved siden af hinanden. Syrach-Larsen havde fattet interesse for lærkehybrider ved sine rejser i Skotland, og interessen for lærken bevarede han usvækket livet igennem.

I en afhandling, »Forest tree breeding«, i Landbohøjskolens årsskrift for 1934, redegør Syrach-Larsen for mulighederne for skovtræforædling. Han beskriver både nogle naturligt opståede hybrider og hybrider, som han selv har frembragt gennem kontrollerede bestøvninger. Han er ikke i tvivl om, at der er rige muligheder for skovtræforædling efter de samme metoder, som i generationer har været anvendt inden for havebruget. I 1934-afhandlingen fremsætter han ideen om frøplantager, i hvilke man skulle høste godt skovfrø til praktisk brug.

I 1937 blev Syrach-Larsen dr. agro. på Landbohøjskolen. Også disputatsen fremkom i højskolens årsskrift og havde titlen »The employment of species, types and individuals in forestry«. I disputatsen uddyber han sine synspunkter om skovtræforædlingen.

Både ved anvendelse af hjemlige træarter og ved indførelse af fremmede træarter benytter man sig i skovbruget af de i naturen forekommende, stærkt variable arter, træernes vildformer. Når man begynder at flytte rundt på arterne, bliver man opmærksom på herkomstens betydning. Undersøgelser herover påbegyndtes allerede før århundredskiftet i Mellemeuropa, og efterhånden er dette problemkompleks grundigt belyst.

Syrach-Larsen havde ved sine rejser i Skotland set, hvor udmærket og

lidet varierende afkom — man kan næsten tale om en »type« — man fik af frø frembragt af kun to douglasgraner på Scone. Han havde også i Skotland set krydsninger mellem europæisk lærk og japansk lærk fremkommet spontant på godset Dunkeld omkring år 1900 og anvendt i stor udstrækning her, fordi man havde bemærket, at hybriderne var smukke og voksede godt, og at de ikke fik lærkekræft, hvad den europæiske lærk lider meget af.

Også for løvtræernes vedkommende er der betydelige arvelige variationer. Således havde A. Oppermann ved sine undersøgelser over bøgens arvelighedsforhold kort efter 1900 vist, hvor variabel den danske bog er. Dansk skovbrug har siden slutningen af forrige århundrede i stort omfang anvendt hollandske agern til frembringelse af egebevoksninger, fordi det havde vist sig, at visse hollandske ege-alleer, formentlig gennem udvalg i flere generationer af særligt velformede træer, gav gode og ensartede bevoksninger under danske forhold.

Der var således for Syrach-Larsen mange antydninger om, at det måtte være muligt og rimeligt at iværksætte en skovtræforædling. Når sådan forædling ikke havde fundet sted tidligere, så anså han, at det beroede på, at anden planteforædling i stort omfang er baseret på planter med kort levetid, således at man hurtigt kan foretage udvælgelse og krydsning mellem gode individer. Skovtræernes lange levetid og sene blomstring i forbindelse med, at kun en lille del af individerne i en ung plantning opnår at blive store træer, har formentlig også lagt en dæmper på lysten til at gå i gang med forædling af skovtræerne.

Syrach-Larsen var imidlertid af den opfattelse, at skovtræernes lange levetid må anses for en fordel, fordi man kan bevare gode individer meget længe gennem vegetativ formering — et forhold som i øvrigt har været udnyttet ved poppeldyrkning langt tilbage i tiden.

Skovtræerne er næsten alle vindbestøvere, ligesom de normalt er fremmed-bestøvere, og Syrach-Larsen redegør i disputatsen for en lang række blomstringsobservationer og for, hvordan mange træarters hunblomster er modtagelige for bestøvning, inden hanblomsterne på de samme individer er udviklede. Dette forhold indser Syrach-Larsen vil være af stor betydning for opnåelsen af ønskede krydsninger i frøplantager, idet isolation af blomsterne bliver unødvendig, når man vælger krydsningspartnere, hvis blomstringstider forløber hensigtsmæssigt i forhold til hinanden.

I disputatsen omtaler Syrach-Larsen en del krydsninger, han har fremstillet, særlig mellem japansk lærk og europæisk lærk, hvor hybriden —

i hvert fald i de unge år — gror stærkere end moderarterne. Hans lærkekrydsninger og tilbagekrydsninger til forældrene viser tydelig krydsningsfrodighed (heterosis), og hybriderne får også en bedre form. Nylige opgørelser, foretaget af H. Keiding, af plantninger af hybridlærk og forældrearterne har i øvrigt bekræftet, at de tidlige iagttagelser af, at hybridlærk vokser 10–30 % hurtigere end japansk og europæisk lærk, er en egenskab af varig karakter.

Forud for disputatsen havde Syrach-Larsen arbejdet både med stiklinger og podninger af nåletræer, hvorved han blev klar over den indflydelse, plantematerialets alder har for, hvor godt den vegetative formering lykkes. Syrach-Larsen havde tidligt erfaret, hvor besværligt det er at skulle foretage kontrollerede bestøvninger på træer. Han havde både haft træer i telt for at kunne isolere dem mod fremmed-bestøvning, og han havde rejst et 29 m højt tårn omkring *den* europæiske lærk (Tinghuslærken), som han anså det for særlig værdifuldt at lade indgå i lærkeforædlingen.

Syrach-Larsen var optaget af, at man ved vegetativ formering både kan gøre krydsningsarbejdet lettere, og at man derved kan konservere de bedste træer. Syrach-Larsen taler allerede i 30'erne om fordelene ved det, der med et moderne ord kaldes en genbank.

Samtidig med opbygningen af det ny arboret og de mere direkte mod praksis rettede undersøgelser fremstillede Syrach-Larsen i samarbejde med Mogens Westergaard den triploide hybrid mellem *Larix decidua* og *Larix occidentalis*. Senere fulgte »*Alnus studies*« i Landbohøjskolens årsskrift 1941, udført sammen med K. Gram, C. Muhle Larsen og M. Westergaard.

Det blev arbejdet med at virkeliggøre skovtræforædlingen efter de retningslinier, der var givet i disputatsen, der vil give Syrach-Larsen en blivende plads i skovdyrkningsens historie.

Som bekendt er der ofte lang vej fra den færdige undersøgelse, det skrevne ord, og til anvendelsen i praksis. På området forstgenetik synes denne udvikling at have været særlig langsom. Syrach-Larsen omtaler i sin disputats, hvordan Klotzsch i 1845 har fremstillet artshybrider inden for slægterne *Pinus*, *Quercus*, *Alnus* og *Ulmus*. Frøene blev udsået side om side med frø af forældrene, og Klotzsch skriver, at »bastardtræerne« efter 8 års vækst er blevet en tredjedel større end forældrene. Disse og adskillige andre tiltag, f. eks. frøhøst på udvalgte elitetræer,

men efter fri bestøvning, havde dog været uden større praktiske følgevirkninger. Først i forbindelse med arvelighedslærens almindelige landvindinger omkring århundredskiftet opstod der mere varig interesse for betydningen af skovtræernes arvelighedsforhold, en interesse der i de første årtier af dette århundrede dog som nævnt helt samlede sig om skovtræernes racer og afprøvning af disse.

Et egentligt og udbytterigt forædlingsarbejde med skovtræer startedes først omkring 1925, her i landet ved Syrach-Larsens arbejder, men også i enkelte andre lande, således i det østlige og det vestlige USA ved arbejder henholdsvis med fyrre- og poppelarter. Når arbejdet med skovtræernes forædling er kommet et langt skridt videre i de sidste halvtredsindstyve år, ikke alene hos os, men også i de store skovlande, så skyldes det i betydelig grad Syrach-Larsens optimisme og vedholdenhed i skrift og tale — for hans eget arbejdes vedkommende kombineret med evner til at skaffe sig og sine medarbejdere økonomisk støtte fra fonde, ikke mindst fra Akademiet for de tekniske Videnskaber.

Det tager nemlig lang tid at opbygge en praktisk skovtræforædling; thi det er ikke nok at konstatere, at der er en mertilvækst i helt unge nåletræhybrider i forhold til forældrene, eller at man kan frembringe nogle retvoksende træer. Man må også have troen på og kunne bibringe andre troen på, at de opnåede resultater giver udbytte i det lange løb. Syrach-Larsen formåede ved sin entusiasme for sagen at overbevise sine omgivelser om, at arbejdet lønner sig — selv om skovproduktionen er så langvarig, og selv om kun en lille del af de planter, der plantes, bliver gamle og store og derved får økonomisk betydning.

Den første danske frøplantage anlagt med henblik på produktion af hybridfrø af lærk til brug for praktisk skovbrug blev etableret i Humlebæk i 1946. Den består af podninger af den smukke, gamle, europæiske lærk (Tinghuslærken, V 44), der bestøves af indplantede frøplanter af japansk lærk, fremgået efter kontrolleret bestøvning af to træer og påfølgende udvalg og krydsning i den fremkomne population. Denne første lærkefrøplantage udgør sammen med nogle senere anlagte et godt grundlag for dansk skovbrugs forsyning med lærkefrø. De har iflg. oplysninger fra H. Barner produceret ca. 1½ tons frø, hvilket måske ikke lyder af så meget, men det årlige frøbehov er kun 150—200 kg, idet 1 kg lærkefrø giver ca. 20.000 planter. Ligeså er frøplantager eller frøhaver, som Syrach-Larsen foretrak at kalde dem, for skovfyr og ask nu så langt fremme, at de kan frembringe en væsentlig del af vort forbrug af frø af disse arter.

Den meget uregelmæssige blomstring og vanskelige styring af blomstringen hos gran og bøg bevirker, at disse to vigtige træarter ikke i større omfang formeres ved frø fra frøplantager her i landet. I andre lande, hvor hovedtræarterne er mere blomstringsvillige, har plantagefrø derfor vundet større praktisk udbredelse end hos os. Således høster man nu i Sverige hovedparten af det fyrrefrø, der anvendes i planteskolerne, i frøplantager. Også i det store syd-østlige fyrreområde i USA er det hovedsageligt plantagefrø, der anvendes. Syrach-Larsens tanker om anvendelse af frøplantager, som han fremsatte for 45 år siden, og som han stadig propaganderede for, har således vist sig særdeles bærekraftige.

Selv om forædling af skovtræer i hovedsagen forløber efter de samme principper som anden planteforædling, er der vanskeligheder, som skyldes træernes lange liv. Således har det vist sig, at der i nogle skovtræarter er fast modificerede aldersforandringer i træernes vækstpunkter. Disse udviklingsstadier hos skovtræerne viser sig f. eks. ved, at man, hvis man tager en podekvist fra toppen af et træ, vil få en plante, der er i stand til at blomstre, medens en kvist taget længere nede på træet giver en podning, der ikke blomstrer, men til gengæld har den et ungt træs karaktertræk (hvilket er vigtigt, hvis man vil bedømme enkelttræets forstlige værdi på basis af klonsamlinger — »træskuer«). Sådanne fast inducerede udviklingsstadier voldte skovtræforædlingen betydelige vanskeligheder, og Arboretet i Hørsholm har ved arbejder, navnlig af M. Schaffalitzky de Muckadell, bidraget til løsning af nogle af disse problemer.

Andre af Syrach-Larsens medarbejdere har beskæftiget sig med resistensforædling, således kan nævnes fremstilling af krydsningen mellem *Thuja plicata* og *Thuja Standishii* frembragt af B. Søgaard. Denne krydsnings-thuja skades ikke af thujaens skivesvamp, som efter sin indslæbning næsten umuliggjorde den forstlige anvendelse af *Thuja plicata* her i landet.

Efter krigen genoptog Syrach-Larsen sine udlandskontakter. Han var et halvt år i Nordamerika, hovedsagelig på vestkysten, hvor så mange af vore indførte nåletræer kommer fra. Senere var han på New Zealand og i Thailand, og sammen med Kai Gram og Gunnar Seidenfaden var han med til at etablere Thai-Danish Teak Improvement Center i Nordthailand.

Da den Internationale Union af Forstlige Forskningsanstalter (IUFRO) blev reetableret i slutningen af 1940'erne, blev Syrach-Larsen

leder af den sektion, der beskæftigede sig med forstgenetik, proveniensforskning og skovtræforædling. Dette gav ham talrige kontakter, ligesom det medvirkede til, at mange udlændinge kom på Arboretet for at lære om skovtræforædlingens metoder og muligheder.

I 1956 samlede Syrach-Larsen sine erfaringer og tanker om skovtræforædling i en bog, »Genetics in Silviculture«, udgivet i Storbritannien.

Syrach-Larsens arbejde med skovtræforædling førte i 1947 til oprettelse af Statsskovenes Planteavlstation og til oprettelse af tændstikfabrikkernes nu nedlagte planteskole til fremstilling af hybridasp. I 1954 oprettedes Hedeselskabets Skovfrøcentral, der ligesom Statsskovenes Planteavlstation og Østjællandske skoves Træforædling har som en af sine opgaver at frembringe frøplantager til avl af skovfrø for det praktiske skovbrug.

Syrach-Larsen var i en lang periode sagkyndig ved den landbrugsministerielle virksomhed »Plantning for Vildtet«, hvad han havde megen glæde af, og hvad der har ført til plantning både af nye arter af buske og særlig gode typer af danske buske på arealer, som ofte tidligere ikke var til nogen større nytte.

Syrach-Larsen ville gerne dele sin glæde over botanikken, skovtræforædlingen og skovbrugshistorien med andre, og han skrev en del populære artikler. Ligeledes var han meget aktiv ved etableringen af Jagt- og Skovbrugsmuseet i 1940. Han var medstifter af Dansk dendrologisk Forening i 1949 og af Skovhistorisk Selskab i 1953.

Syrach-Larsens betydningsfulde indsats inden for forstgenetikken og skovtræforædlingen markeredes af Nordisk Genetikerforening ved et symposium i 1968 med emnet »Frøhaver« og med deltagere fra mange lande.

Syrach-Larsen var medlem af Videnskabernes Selskab fra 1962. Han var medlem af Akademiet for de tekniske Videnskaber og af Kungliga Skogs- og Lantbruksakademien i Stockholm.

I 1960 blev Syrach-Larsen æresdoktor ved Københavns Universitet og i 1966 æresdoktor ved University of Aberdeen. I 1952 modtog han Augustinus-prisen, i 1957 »Award for Achievement in Research« fra Society of American Foresters og i 1967 guldmedalje fra Royal Forestry Society of England, Wales and Northern Ireland.

Syrach-Larsen havde en lang række tillidshverv. Han var i flere perioder medlem af bestyrelsen for Danske Forstkandidaters Forening, i hvilken han har gjort et stort arbejde for sine fagfæller, navnlig for at

bevare kontakten med de medlemmer, der var beskæftiget i udlandet. Han var medlem af Det danske Spejderkorps' bestyrelse, af bestyrelsen for Østasiatisk Plantagekompagni, og han blev æresmedlem af: Danske Forstkandidaters Forening, Skovhistorisk Selskab, Föreningen för Dendrologi och Parkvård, Svenska Skogsvårdsföreningen, Finlands Skovforening, Det norske Skogselskab, New Zealand Institute of Foresters, Society of American Foresters, Scottish Forestry Society og Det Jugoslaviske Genetiske Selskab.

Syrach-Larsen var næsten hele sit liv knyttet til Landbohøjskolen, som han elskede, og hvis kandidaters ve og vel interesserede ham levende. Han blev boende i Forsthaven efter sin pensionering, indtil sygdom i 1974 hæmmede hans bevægelsesfrihed. De sidste år boede han i Hørs-holm sammen med fru Nina Syrach-Larsen, som fra ægteskabets indgåelse i 1927 var hans uundværlige støtte.

Vi vil med taknemmelighed mindes Carl Syrach-Larsen som en inspirerende og igang sættende forstmand, dendrolog og skovtræforædler.

Hakon Lund

II

HAKON LUND

2. februar 1898 — 14. juni 1979

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 24. januar 1980

af **K. A. Jensen.**

Før knap 2 år siden holdt Hakon Lund herfra en mindetale over Stig Veibel. Han var tydeligt mærket af sygdom, og man havde lidt ondt af ham, fordi han under disse omstændigheder havde påtaget sig denne opgave. Men han havde åbenbart følt det som sin pligt, at netop han, der i 12 år havde været Veibels kollega på Universitetets Kemiske Laboratorium (UKL), skulle tale disse mindeord. Jeg har ikke samme kvalifikationer til at tale om Hakon Lund, da jeg først blev ansat på UKL efter at han var flyttet til Århus, i øvrigt i den stilling, der ved den lejlighed var blevet ledig. Jeg har derfor kun et flygtigt personligt kendskab til Hakon Lund og intet førstehåndskendskab til hans indsats på Aarhus Universitet. Henning Lund har imidlertid ladet mig se sin fars selvbiografiske optegnelser, og med denne baggrund håber jeg at kunne give en alsidig oversigt over Hakon Lunds liv og virke.

Hakon Lund blev født den 2. februar 1898 i Hønumskov ved Horsens som søn af gartner Jens Johansen Lund. Familien flyttede senere til det nærliggende Hvirring, i hvis kommuneskole Hakon Lund gik indtil sit 13. år. Samtidig lærte han engelsk af præsten og lidt tysk og matematik af en hjælpelærer ved Flemming efterskole. Da han var 13 år indtraf hvad han betegner som »det første mere betydningsfulde held i min karriere«, idet han fik lejlighed til sammen med sønnen på en nærliggende gård at deltage i en privat forberedelse til optagelse i gymnasiet. I løbet af vinteren 1911—12 fik de lært det nødvendige, og Hakon Lund blev optaget i Horsens lærde skole.

Her havde han flere udmærkede lærere, blandt andre den senere rektor H. J. Pihl. Skolearbejdet anstrengte ham ikke, selv om han det meste af året cyklede til og fra skole, 15 km hver vej. I den travle tid kunne han oven i købet, når han kom hjem, tage sin tørn med markarbejdet.

I 1915 blev han student med den højeste karakter i sin klasse og drog til København for at studere til cand. mag. Hans far havde foræret ham 500 kr., en stor sum dengang, og desuden fik han et par legater fra Horsens statsskole og underviste i en skoleklasse, så han klarede sig igennem de første 4 år. I 1919 fik han kommunitetsstipendiet og bolig på Regensen, men året efter blev han privatassistent hos professor Biilmann og flyttede til Borchs Kollegium.

Som Biilmanns privatassistent kom Hakon Lund til at deltage i dennes 2. arbejde om quinhydronelektroden samt i bestemmelse af alloxanthiners redoxpotentialer og i undersøgelse over bromering af methylcumar- og cumarinsyre. Hakon Lund figurerer som medforfatter til disse tre vægtige arbejder fra 1921—23. I mellemtiden bestod han i 1922 som den første den nye skoleembedseksamen med kemi som hovedfag — tidligere kunne kemi og astronomi ikke være hovedfag. Efter eksamen var han på et kort studieophold i Rostock hos professor R. Störmer, der ligesom Biilmann havde arbejdet med kanelsyrernes isomeri og polymorfi. Dette fik dog ingen betydning for Hakon Lunds videnskabelige arbejde, for på denne tid opnåede han et stipendium fra Danmark—Amerika Fondet til et studieophold i USA. I løbet af vinteren blev hans to sidste arbejder med Biilmann afsluttet, og i juli 1923 blev han i Hvirring kirke viet til Bergliot Granzow Dahl, en datter af professor, dr. jur. Frantz Dahl og hustru, f. Granzow, hvorefter parret rejste til Ann Arbor, Michigan, hvor Hakon Lund havde valgt at arbejde hos professor Moses Gomberg. Opholdet i USA blev en stor oplevelse for Hakon Lund og hans hustru. Ved tilskud fra International Educational Board, det senere Rockefeller Foundation, kunne opholdet udstrækkes til 2 år.

Gomberg er især kendt for sine undersøgelser over frie radikaler af triphenylmethyltypen. I 1900 havde han vist, at hexaphenylethan i opløsning reagerer som det frie radikal triphenylmethyl, og vist at dette skyldes en partiel, reversibel dissociation til triphenylmethyl. Ved indførelse af visse radikaler i phenylgrupperne kan der fremstilles hexaphenylethaner, som er 100 % dissocierede i opløsning, og i nogle tilfælde eksisterer det frie, farvede og paramagnetiske radikal også i fast tilstand. Hakon Lund fik til opgave at fremstille methoxysubstituerede triphenylmethanderivater og viste bl. a. ved molvægtbestemmelse, at en hexaphenylethan, der i de 6 *o*-stillinger indeholder en methoxygruppe, er fuldstændigt dissocieret i opløsning. Hakon Lund arbejdede åbenbart meget selvstændigt, for arbejdet blev publiceret i hans eget navn. Sammen med andre arbejder, der foruden vanskelige præparationer omfat-

tede målinger af UV-spektre og ledningsevne af opløsninger af triphenylmethanderivater, indgik det i hans disputats *Studier i Trifenylnmetan-gruppen*, som han forsvarede for den filosofiske doktorgrad i 1926 med Biilmann og Brønsted som opponenter.

Efter sin hjemkomst var Hakon Lund blevet »honorarlønnet assistent« ved UKL og havde fået overdraget laboratorieundervisningen i organisk syntese, medens hans jævnaldrende Stig Veibel underviste i organisk identifikation. Det var i de følgende år disse to der prægede undervisningen i organisk kemi for kemiingeniører og de få universitetsstuderende med kemi som hovedfag. Hakon Lund var af temperament syntetiker og skrev en udmærket *Vejledning i organisk Syntese* (1929). I disse år skrev han også et par interessante afhandlinger om phenolphthalein, hvori han bl. a. korrekt forklarede det ejendommelige fænomen, at den intensivt røde, alkaliske phenolphthaleinopløsning efterhånden bliver farveløs, ved at der adderes en hydroxidion til en methylcarboniumion under dannelse af en triphenylcarbinol. På grundlag af sine arbejder med triphenylcarbinoler fremsatte han i 1931 en teori for disse forbindelsers halochromi, dvs. deres evne til at danne farvede salte, selv om de selv er farveløse. Han mente, at de farvede ioner var carboniumioner. Denne opfattelse måtte imidlertid 2 år senere vige for Pauling og Wheelands teori om resonans og delocaliserede ladninger.

Da J. A. Christiansen i 1931 blev professor i kemi ved Københavns Universitet og bestyrer af Polyteknisk Læreanstalts kemiske laboratorium A, overtog Hakon Lund forelæsningserne i uorganisk kemi på UKL. Men samtidig blev han designeret professor ved universitetsundervisningen i Århus og måtte deltage i planlægningen af det nye kemiske institut i Århus, samtidig med at han havde laboratorieundervisning ved UKL i fuldt omfang og for første gang skulle holde forelæsninger over uorganisk kemi. Intet under, at han betegner efteråret 1932 som sin hårdeste arbejdsperiode.

Laboratoriet i Århus blev indviet 11. september 1933, og der påhvilede nu Hakon Lund og den nyudnævnte professor i fysik, E. Buch Andersen, et stort arbejde med at etablere en »kantusse«-undervisning for lægestuderende. I 1936 konstituerede Hakon Lund, Buch Andersen og Lárus Einarsson, der netop var blevet udnævnt til professor i anatomi, sig som det lægevidenskabelige fakultet. Dermed var berettigelsen af betegnelsen Aarhus Universitet yderligere understreget, men først i 1940 kom staten ind i billedet. I 1940–41 var Hakon Lund universitetets rektor.

Krigsårene var i øvrigt svære for universitetet, således blev det kemiske laboratorium svært beskadiget ved RAF's bombardement i 1944, og Lunds assistent Axel Voigt blev taget af Gestapo i 1943 (men vendte i 1945 tilbage fra koncentrationslejr uden varige mén). Senere udførte Hakon Lund et stort arbejde med stiftelsen af et matematisk-naturvidenskabeligt fakultet i 1954 og indretning af et nyt kemisk institut. Det blev indviet i 1961 og samtidig ansattes 3 nye kemiprofessorer: i uorganisk kemi S. E. Rasmussen, i fysisk kemi L. T. Muus og i kemisk fysik S. Brodersen, medens Hakon Lund ledede undervisningen i organisk kemi indtil sin afgang i 1968. Han har selv i sin afskedsforelæsning, som er publiceret i *Dansk Kemi* 1968, skildret sin tid som professor i Århus. Hans arbejde med etablering af en kemiundervisning i Århus og bygning af 2 kemiske laboratorier samt afholdelse af meget værdsatte forelæsninger i både organisk og uorganisk kemi repræsenterer en kæmpeindsats og et pionerarbejde, hvis værdi vanskeligt kan overvurderes. Som påskønnelse heraf fik han efter sin afskedsforelæsning overrakt et beløb på 52.000 kr., som var indsamlet fra en bred kreds af personer og virksomheder og efter hans ønske skulle anvendes til gavn for kemistuderende ved Aarhus Universitet.

I embedsboligen på Katrinebjergsvej var medarbejdere og studenter jævnligt gæster, og Hakon Lund og hans hustru bidrog også herved til at skabe et harmonisk universitetsmilieu i Århus. Da Hakon Lund efter sin afgang måtte forlade embedsboligen flyttede han til et hus i Risskov.

Ved oprettelse af laboratoriet i Århus havde Hakon Lund fået ansat 2 videnskabelige assistenter, cand. mag. Axel Voigt og cand. mag. Tage Langvad, der i 1932 blev lønnet af fondsmidler og derefter i en årrække af Århus kommune. Da de var fuldt optaget af undervisningsopgaver, er de fleste af Lunds videnskabelige arbejder fra 30'erne udført af ham selv personligt. I 1941 ansattes en tredje assistent, mag. scient. Arne Berg, som sammen med Hakon Lund publicerede 3 større arbejder om pyrens kemi. Pyren er et tetracyclisk, kondenseret aromatisk system med meget komplicerede kemiske reaktionsforhold. Disse arbejder har en vis tilknytning til Lunds tidlige arbejder om triarylcarbinoler. Endnu mere gælder dette et arbejde fra 1954 om konstitutionen af phenolphthaleinoxim. Det komplicerede forløb af reaktionen mellem phenolphthalein og hydroxylamin, der i virkeligheden fører til en art Lossen-omlejring, blev dog først endeligt opklaret i 1960 af Henning Lund på grundlag af IR-spektroskopiske og polarografiske data.

Hakon Lund var nok cand. mag., men ifølge sin indstilling lige så

meget kemiingeniør som lærer, selv om lærergerningen lå ham meget på sinde. I 1928 var han blevet knyttet til Løvens kemiske Fabrik som konsulent og udarbejdede en metode til fremstilling af barbitursyrederivater ud fra malonsyreestere ved anvendelse af magnesium i stedet for natrium. Han viste i denne sammenhæng også, at aktiveret magnesium kunne reagere med abs. ethanol, hvorved vandindholdet fjernes som uopløseligt magnesiumhydroxid, og vandfri alkohol kan isoleres ved destillation. Niels Bjerrum og L. Zechmeister havde tidligere vist, at methanol kan gøres vandfrit ved indvirkning af magnesium, men ethanol reagerer ikke uden videre med magnesium, og det var Hakon Lunds fortjeneste at vise, at man kunne få magnesium til at reagere, hvis det blev aktiveret med visse organiske halogenforbindelser — i et senere arbejde anbefaler han specielt ethylbromid. Sammen med Jannik Bjerrum, der dengang var student, viste han ved densitets- og ledningsevne målinger, at der på denne måde kan fremstilles rent og vandfrit ethanol, og metoden har til dette formål fundet udbredt anvendelse. En række afhandlinger om anvendelse af magnesium i den organiske syntese blev publiceret i årene 1933—37. En anden medicinalkemisk opgave drejede sig om reduktion af østron til østradiol. Hakon Lund udviklede her den såkaldte Meerwein-Ponndorf-reduktion til en almen metode til reduktion af en keton-gruppe ved anvendelse af aluminium-2-propanolat i stedet for ethanolatet.

Gennem sin forbindelse med Grindstedværket kom Lund også ind på at studere et biprodukt, der dannes under den fabriksmæssige oxidation af nicotin med salpetersyre til nicotinsyre. Han viste, at det var en pyridylnitropyrazol, og det blev omtrent samtidig også vist af to engelske forskere. Disse mente imidlertid, at nitrogruppen måtte befinde sig i 4-stilling i pyrazolringen, men Lund viste, at den sad i 3-stilling. Forbindelsen kunne gennem en serie reaktioner omdannes til den derfra forskellige 4-nitroforbindelse. Som mellemed optræder herved en diazoniumforbindelse, der danner usædvanlig stabile salte, som dog kan eksplodere voldsomt, og Hakon Lund foreslog perchloratet anvendt som initialsprængstof. Et andet biprodukt fra Grindstedværket, denne gang fra fremstillingen af herbicidet 4-chlor-2-methylphenoxyeddikesyre ved chlorering af *o*-cresoxyeddikesyre blev af Lund vist at være et trichlorderivat af 2-cyclohexanon, et bevis på, at der jævnsides med den (meget hurtige) chlo substitution også foregår en chloraddition til det aromatiske system.

Hakon Lunds bidrag til disse og andre teknisk-kemiske problemer

vandt megen anerkendelse, som også kom til udtryk i kontante bidrag til laboratoriet.

Biilmann havde efter sin afgang overdraget Hakon Lund at fortsætte udgivelsen af sine lærebøger. På grund af omlægning af undervisningen udsendte Hakon Lund i 1954 under eget navn en forkortet uorganisk kemi. Sammen med Hans Rasmussen og Tage Langvad skrev han endvidere et næsten 600 sider stort værk, *Hverdagslivets Kemi*. Hans Rasmussen, der indtil 1937 var lektor ved Randers Statsskole, havde i 1910 udsendt en meget anerkendt bog, *Kemien i Menneskets Tjeneste*, og havde vel tænkt sig en ny udgave af denne. Det blev dog en helt anden bog med en anden disposition og mere lærebogsagtig. Jeg må tilstå, at jeg ikke finder den så inspirerende som Hans Rasmussens gamle bog, måske fordi denne havde et mere overdådigt billedmateriale og interessante afsnit om kemiens historie, måske blot fordi jeg kun var 13–14 år, da jeg stiftede bekendtskab med den.

Hakon Lund var i øvrigt meget interesseret i kemiens historie. I 1953 skrev han til tidsskriftet *Selecta Chimica* en meget indsigtfuld oversigt over skandinaviske bidrag til kemien, og efter sin afgang som professor holdt han i to omgange en serie forelæsninger over kemiens historie, som blev udgivet som en interessant og smukt illustreret bog med titlen *Hovedtræk af Kemiens Historie indtil år 1900*.

I sommeren 1951 holdt Hakon Lund efter indbydelse ca. 30 forelæsninger på University of Michigan og betegner det som en stor oplevelse at komme tilbage til det universitet, hvor han som ung havde tilbragt to lykkelige år.

Det 9. Nordiske Kemikermøde, som i 1956 blev afholdt på Aarhus Universitet, blev på grund af det store arbejde Hakon Lund og hans medarbejdere havde nedlagt i forberedelsen helt usædvanligt vellykket. Overskuddet blev anvendt til oprettelse af »Ninoka« Fondet, af hvilket der er udbetalt mange understøttelser til de følgende nordiske kemikermøder og andre møder inden for Skandinavien.

Uden for det egentlige universitetsarbejde har Hakon Lund haft adskillige hverv. I 1931 fik han gennem S. P. L. Sørensen tilbud om at blive ansat på Carlsberg Bryggerierne som chef for et forskningslaboratorium, men foretrak at blive professor. I 1935 blev han imidlertid, ligeledes på S. P. L. Sørensens foranledning, medlem af bestyrelsen for De Danske Spritfabrikker, og i 1956–75 var han medlem af bestyrelsen for A/S Aarhus Oliefabrik. Han var i 1951–76 medlem af hovedbestyrelsen for Landsforeningen Dansk Arbejde. Af Akademiet for de Tekniske Vi-

denskaber var han medlem fra dets stiftelse i 1937 og blev i 1939 § 5-medlem af Dansk Ingeniørforening.

Derudover havde han mange officielle hverv: medlem af Indenrigsministeriets gaskommission og af Hærens gaskommission, medlem af Dansk Luftværnsforenings landsstyrelse, af Århuskollegiernes bestyrelse, af Danmark—Amerika Fondets bestyrelse, af Undervisningsministeriets udvalg vedr. den matematisk-naturvidenskabelige uddannelse m.v. Under krigen løste han forskellige opgaver af gaskemisk art og fremstillede på laboratoriet prøver af kemiske kampstoffer.

Hakon Lunds alsidige virke vidner om en usædvanlig arbejds- og forhandlingsevne. Som anerkendelse for sin indsats blev han Kommandør af Dannebrog og modtog Civilforsvars-Forbundets Hæderstegn. I 1959 blev han medlem af Videnskabernes Selskab.

I sit videnskabelige arbejde var Hakon Lund først og fremmest syntetiker, der med sikker intuition kunne overvinde de ofte betydelige vanskeligheder ved at fremstille et nyt stof eller et gammelt stof på en ny måde. Han elskede at eksperimentere og var en dristig, ja selv efter min opfattelse nærmest dumdristig eksperimentator. Han slap dog fra sine mange eksperimenter med eksplosive stoffer uden anden mén end den tunghørighed, som kemikere, der anvender »knaldforsøg« ved deres forelæsninger, må affinde sig med. Til sidst var det dog nær gået galt ved et forsøg af en helt anden type. Kort før han blev 70 år, gik der ild i noget toluen, som han var ved at destillere, og hans venstre hånd blev så stærkt forbrændt, at man først tænkte på at amputere den. Ved hjælp af hudtransplantationer blev den dog nogenlunde repareret, og Hakon Lund var ikke stærkere påvirket af dette uheld, end at han endnu i adskillige år efter sin afgang fortsatte sit arbejde på laboratoriet, som han cyklede ind til fra Risskov.

I sine sidste 3—4 år var Hakon Lund hårdt ramt af sygdom. Han så klart, hvor det bar hen, men sagde: »Jeg har haft et godt liv, så jeg har ikke noget at beklage mig over«.

I sit virksomme liv har Hakon Lund præsteret en indsats, som dansk kemi og det danske samfund i det hele taget har grund til at mindes med taknemmelighed.

Æret være hans minde.

Bibliografi

- Einar Biilmann & Hakon Lund: *Sur l'électrode à quinhydrone*. Ann. chim. 16 (1921) 321-40.
- Einar Biilmann & Hakon Lund: *Action du brome sur les acides méthylcoumarique et méthylcoumarinique*. Ann. chim. 18 (1922) 263-82.
- Einar Biilmann & Hakon Lund: *Sur le potentiel d'hydrogénation des aleoxanthines*. Ann. chim. 19 (1923) 137-44.
- Hakon Lund: *Studier i Trifenylmetangrupper*. Disputats, Kbhvn. 1926.
- Hakon Lund: *Methoxysubstituted Triphenyl Carbinols and Their Salts*. J. Am. Chem. Soc. 49 (1927) 1346-60.
- Hakon Lund: *The Constitution of Phenolphthalein*. Part I. J. Chem. Soc. 1928 1569-75.
- Hakon Lund: *Vejledning i organisk Syntese*, Kbhvn. 1929.
- Hakon Lund: *The Constitution of Phenolphthalein*. Part II. J. Chem. Soc. 1930 1844-52.
- Hakon Lund & Jannik Bjerrum: *Eine einfache Methode zur Darstellung von wasserfreiem Alkohol*. Ber. dtsh. chem. Ges. 64 (1931) 210-213.
- Hakon Lund: *A Theory of Halochromism*. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. XI, 6 (1931) 1-23.
- Hakon Lund & Tage Langvad: *Bromophenacyl Esters of Organic Acids*. J. Am. Chem. Soc. 54 (1932) 4107-08.
- Hakon Lund: *Pyridylnitropyrazole, an Oxidation Product of Nicotine*. J. Chem. Soc. 1933 686-87.
- Hakon Lund, A. Uch Hansen & A. F. Voigt: *Neue Anwendungen von Magnesium in der organischen Synthese. I. Malonestersynthesen*. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. XII, 9 (1933) 1-23.
- Hakon Lund: *Über Darstellung und synthetische Verwendung von Magnesiummalonester*. Ber. dtsh. chem. Ges. 67 (1934) 935-38.
- Hakon Lund: *Derivatives of 4-nitro-5-pyridylpyrazole*. J. Chem. Soc. 1935 418-20.
- Hakon Lund: *Neue Anwendungen von Magnesium in der organischen Synthese. II. Die Barbitursäurekondensation*. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. XIII, 13 (1935) 1-13.
- Hakon Lund: *Kondensation von Cyanessigestern mit Harnstoff mittels Magnesiummethylats*. Ber. dtsh. chem. Ges. 69 (1936) 1021-27.
- Hakon Lund & Axel Voigt: *Tricarbethoxymethane*. Org. Synth. 17 (1937) 86-88; Org. Synth. Coll. Vol. 2 (1943) 594-96.
- Hakon Lund: *Aluminium-isopropylat als Reduktionsmittel. Eine allgemeine Methode zur Carbonylreduktion*. Ber. dtsh. chem. Ges. 70 (1937) 1520-25.
- Hakon Lund: *Sexhormones: Reduction by Aluminium Alcoholate*. Brit. Pat. 479198 (1938). Chem. Abstr. 32 (1938) 5162.
- Hans Rasmussen, Hakon Lund og Tage Langvad: *Hverdagslivets Kemi I-II*. København (P. Haase & Søn) 1939-42.
- Hakon Lund & Arne Berg: *Pyrenstudien I. Pyrenyl-diphenyl-methanderivate*. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. XVIII, 9 (1941) 1-29.

- Hakon Lund & Arne Berg: *Pyrenstudien II. Reduktion des Nitropyrens*. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. XIX, 5 (1941) 1–18.
- Hakon Lund & Arne Berg: *Pyrenstudien III. Aminopyren*. Mat. Fys. Medd. Dan. Vid. Selsk. XXII, 15 (1946) 1–16.
- Hakon Lund & Arne Berg: *Pyrenstudien IV. Alkylierung des Pyrens*. Ibid. p. 17–30.
- Hakon Lund: *Retene Investigations I. Acetyl Retene*. Acta Chem. Scand. 3 (1949) 748–54.
- Hakon Lund: *Preparation of Anhydrous Alcohols*. J. Am. Chem. Soc. 74 (1952) 3188.
- Hakon Lund: *Scandinavian Contributions to Chemistry*. Selecta Chimica 12 (1953) 3–18.
- Hakon Lund: *Uorganisk kemi*. Gads Forlag 1954.
- Hakon Lund: *The Constitution of Phenolphthalein Oxime*. Acta Chem. Scand. 8 (1954) 1307–15.
- Hakon Lund: *Chlorination of o-Cresoxyacetic Acid*. Acta Chem. Scand. 12 (1958) 793–96.
- Hakon Lund: *Baggesgaard-Forelæsningen 1964: Organisk Syntese i den danske Medicinalindustri*. Dansk Tidsskrift for Farmaci 38 (1964) 209–25.
- Hakon Lund: *En kemiker ser tilbage*. Professor Hakon Lunds afskedsforelæsning på Aarhus Universitet den 16. maj 1968. Dansk Kemi 49 (1968) 161–65.
- Hakon Lund: *Hovedtræk af Kemiens Historie indtil år 1900*. Gads Forlag 1973.
- Hakon Lund: *Stig Erik Veibel*. Overs. Dan. Vid. Selsk. 1976–77 (1977) 197–212.

BERETNINGER

DIVERSE BERETNINGER

1. Regnskab

<i>Indtægter:</i>	kr.	kr.
1. Kassebeholdning pr. 31.12.1978		290.006,33
2. Renteindtægter		86.430,33
3. Statstilskud		360.000,00
4. Carlsbergfondet		600.000,00
5. Andre tilskud		
a. Forskningsrådene (unionskontingenter)	168.266,53	
b. SHF/SNF (til medhjælp)	17.424,62	
c. Bidragsfondet	30.000,00	
d. Hielmstjerne-Rosencrone	35.247,93	
e. Suhrs Legat	15.600,00	
f. Niels Bohr Legatet	60.000,00	
g. Ny Carlsbergfondet (til publikation)	23.380,00	
h. SHF (til publikation)	50.000,00	399.919,08
6. Salg af publikationer (herunder forfatterekspl.)		95.158,97
I alt		<u>1.831.514,71</u>

Udgifter:

1. Administration		
a. Løn	511.420,63	
b. Kontorhold	71.687,99	
c. Telefon, porto, etc.	41.070,43	
d. Forsikring	9.685,00	
e. Repræsentation	2.585,61	
f. Mødeudgifter, adm.	1.959,24	
g. Rengøring, etc.	116.413,60	
h. Diverse	4.782,00	759.604,50

	kr.	kr.
2. Publikationer		
a. Meddelelser og Skrifter	415.633,13	
b. Oversigten	86.541,52	
c. »Grundvidenskab«, nr. 11–15	50.000,00	
d. »Ghemens Grammatikker«	92.324,84	
e. Momsrefusion	÷ 40.327,75	604.171,74
3. Offentlige foredrag		
a. Foredragshonorarer	10.000,00	
b. Garderobeavgat, assistance	1.975,27	
c. Rengøring, ommøblering	2.493,91	
d. Tværfaglige møder	0,00	14.469,18
4. Medlemsmøder		
a. Mødeudgifter	31.641,52	
b. Rejser	22.750,00	54.391,52
5. Internationale kontingenter		168.802,68
6. International repræsentation (Carlsbergfondet)		2.434,46
7. Til rådighed for præsidenten (Suhrs Legat)		14.659,48
8. Overførsel til legatkontoen		18.000,00
9. Diverse		
a. Istandsættelser og nyanskaffelser	14.135,53	
b. Håndbiblioteket	6.333,48	
c. Arkivkommissionen	2.000,00	22.469,01
10. Likvid beholdning 31.12.1979		172.512,14
		<u>1.831.514,71</u>

Marts 1980

E. Spærre Andersen
kasserer

Regnskabet er revideret og intet er fundet at bemærke.

P. Nørregaard Rasmussen
revisor

Bent Fuglede
revisor

2. Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark

Efter afslutningen af den offentlige foredragsrække om »Grundvidenskaben i dag« vedtog Selskabets plenum 10. maj 1979 efter forslag fra Udvalget at starte en ny serie med titlen »Videnskabelige problemer — løste og uløste«. I denne serie har der da været afholdt følgende foredrag:

8/10 Ebba Lund: Virus som årsag til kræft.

Ellermann og Bang påviste i 1908, at hønseleukæmi kunne fremkaldes af virus. Langt senere er det vist, at andre virus med helt anderledes sammensætning eksperimentelt kan fremkalde svulster hos forskellige slags forsøgsdyr. Der er begrundet mistanke om, at virus kan være årsag til nogle typer af kræft og kræftlignende lidelser hos dyr og mennesker.

I foredraget blev de forskellige cellulære processer beskrevet, som kan føre til dannelse af ændrede celler, som eventuelt kan udvikle sig til kræftceller. Det er nogenlunde forståeligt, at virus, som indeholder samme type af nukleinsyre (DNA) som cellernes kromosomer, efter infektion kan fungere som en del af kromosomet og altså bidrage til en arveligt ændret celle. Spørgsmålet om hvordan virus af leukæmivirus-type, som slet ikke indeholder den type af nukleinsyre (DNA), som bærer de arvelige egenskaber, kan påvirke cellens arvmasse, er betydeligt vanskeligere at klare. Disse virus indeholder kun den type af nukleinsyre (RNA), som fungerer i cellen som kode for proteinsyntese. Først med hypoteser og undersøgelser fra omkring 1970 er man kommet frem til en forståelse af de mekanismer, som fra leukæmivirus kan føre til arveligt forandrede celler.

Resultaterne af forskning med leukæmivirus og andre milepæle i den relevante del af virologiens historie blev omtalt.

22/10 Lektor, lic. scient. Jens Martin Knudsen: Solsystemets oprindelse.

Solen dannedes for 4,6 milliarder år siden indeni en udstrakt sky af gas og støv. Skyen faldt sammen, drevet af egne tyngdekrafter, og blev tættere og varmere i centret, indtil temperaturen nåede en værdi hvor atomkernereaktioner begyndte at producere energi ved den såkaldte fusionsproces. En stjerne — her solen — er født. Da den oprindelige sky roterede i rummet dannede det tilbageværende materiale en flad, kold skive af støv og sten med den varme sol i midten. Ud af denne skive af gas, støv og småsten dannedes planeterne.

Nogle af de sten, der dannede den oprindelige sky, blev aldrig indbygget i en planet, og stenene har således uforandrede svævet om i det ydre rum indtil nogle af dem blev indfanget af jorden. Disse sten er meteoriter af den type, der benævnes kulchondriter. Kulchondriter er »tiloversblevne« uændrede stumper fra stjernedannelsesprocessen. Vi er således i besiddelse af prøver af det materiale hvoraf solsystemet oprindeligt dannedes — prøver der er tilgængelige for undersøgelser i laboratoriet.

I foredraget omtales især de aspekter af solsystemets oprindelse, der kan belyses ved den viden vi idag har om atomkernens og de faste stoffers fysik.

Foredraget afsluttedes med en omtale af nogle problemstillinger, man særlig gerne ville have et klart syn på, og hvilke bestræbelser der udfoldes for at få sådanne svar.

5/11 Professor, dr. polit. P. C. Matthiessen: Kan man forudsige befolkningsudviklingen?

Siden slutningen af det 19. århundrede er børnetallet pr. familie i de nuværende industrilande mere end halveret. En stor del af den demografiske forskning har været beskæftiget med at beskrive, analysere og forklare årsagerne til og konsekvenserne af denne ændring af familiestørrelsen. Medens man efterhånden har opnået en god indsigt i det faktiske hændelsesforløb, er der endnu mange uafklarede problemer m.h.t. årsagerne til den drastiske reduktion af fødselsniveauet.

Udviklingslandene er idag kendetegnet af et højt fødselsniveau og en stærk befolkningstilvækst. I en række udviklingslande er der ved at ske en begrænsning af familiestørrelsen. Forståelsen af det begyndende fødselsfald i denne del af verden har også været en central demografisk forskningsopgave, hvis resultater er afgørende for vore muligheder for at forudsige og eventuelt påvirke verdensbefolkningens udvikling.

Foredraget omhandlede de opnåede resultater fra forskningen af det historiske fødselsfald i industrilandene og det igangværende i udviklingslandene samt forbindelsen mellem de to begivenheder.

19/11 Johnny Christensen: Hvem var Homer?

Spørgsmålet ser ud til at kunne besvares således: »Homer var en græsk digter, der levede der og der, på den og den tid, og som bl. a. skrev digtene Iliaden og Odysseen . . .«. – Imidlertid er det sådan, at man ikke alene ikke kan give et bare nogenlunde sikkert svar på spørgsmålet; men det er tilmed sådan at det ser ud til, at spørgsmålet er alt for simpelt formuleret. Diskussionen herom begyndte i »vor tid« for alvor op imod år 1800, men allerede i oldtiden følte man sig usikker over for spørgsmålet. Den lærde debat i dette og forrige århundrede gav anledning til flg. klassiske vittighed: »Iliaden og Odysseen er ikke skrevet af Homer, men af en helt anden person, af samme navn!« Helt så absurd har diskussionen ikke altid været. Man begyndte med at spørge, hvornår digtene kunne være skrevet ned. Måske var de i virkeligheden en samling af gamle »folkeviser«, som en redaktør havde føjet sammen. Måske flere redaktører, efter hinanden, ligesom man begyndte at regne med for Mosebøgernes vedkommende. Havde een digter, »Homer«, da overhovedet levet? Digtene afspejler tilsyneladende vidt forskellige tiders kultur; men alligevel, sagde nogle, virker de som kunstneriske enheder. Hvor uoriginal var så »redaktøren«? Var han så alligevel ikke en digter?

3/12 Niels A. Lassen: Når hjernen arbejder.

Når et område af hjernen er aktivt, øges stofskiftet og blodgennemstrømningen. Typisk ses en øgning på 30 til 50 %. På Bispebjerg hospital er udviklet en særlig

følsom metode til at undersøge den lokale blodgennemstrømning i hjernen, en undersøgelse som foretages som supplement til en special røntgenundersøgelse (angiografi). Aktiveres høresans, følesans eller synssans, da »ses« de tilsvarende hjernebarkområder. Komplicerede hjernefunktioner aktiverer flere områder samtidigt: simpel tale 6 områder (3 i hver hjernehalvdel), højt læsning 14 områder (7 i hver halvdel).

Denne metode, og andre beslægtede, tillader at kortlægge hjernens funktion på en mere direkte måde end før. Specielt er det af betydning ved sygdomstilstande nøjagtigt at vide, hvilke områder der er funktionsdygtige – respektive sat ud af funktion.

Foredraget behandlede især nye iagttagelser fra de samarbejdende forskningsgrupper i København og Lund, iagttagelser som er nye og samtidig af mere generel interesse. Udover normale fordelingsmønstre blev også forholdene ved epilepsi og schizofreni kort omtalt.

4/2 Lektor, dr. phil. Bent Jensen: Moskva-processerne — anklagerne, tilståelserne, tilskuerne.

De tre store offentlige politiske processer, der blev gennemført i Moskva i årene 1936–38 mod en række tidligere fremtrædende sovjetiske politikere, har i de forløbne år været underkastet mange fortolkninger af samtidshistorikere og andre. Ord som »gådefuld« og »uforklarlig« har været hyppigt anvendte, og i flere henseender repræsenterer Moskva-processerne stadig en række uløste problemer.

Under processerne tilstod de anklagede sig skyldige i en lang række alvorlige forbrydelser mod den sovjetiske stat og dennes ledelse, personificeret i Stalin. Var anklagerne sande? Hvis ja, hvordan kunne det gå til, at så at sige alle Lenins gamle politiske kampfæller havde udviklet sig til en samling forbrydere? Hvis nej, hvad var da hensigten med at anklage de pågældende? Og hvorfor tilstod de anklagede sig skyldige?

Foredraget kom ind på nogle af de hypoteser, der er blevet fremsat og argumenteret for på grundlag af det stadigvæk meget mangelfulde kildemateriale, der står til forskningens rådighed. Hovedvægten blev lagt på de forsøg, der er gjort på at forklare årsagerne til de anklagedes tilståelser.

18/2 Willi Dansgaard: Klimaændringer og vulkansk aktivitet.

Arlagene af sne og is i Grønlands Indlandsis kan identificeres helt tilbage til slutningen af sidste istid. De indeholder, i uforstyrret rækkefølge, alt hvad der i tidens løb er faldet ned på overfladen sammen med sneen, hvis isotopiske sammensætning er et mål for temperaturen på aflejringsstidspunktet, medens surhedsgraden angav den vulkanske aktivitet på den nordlige halvkugle. Detaljerede dataserier fra lange borekærner giver stærk indikation for, at voldsomme vulkanudbrud fører til koldere klima, formodentlig fordi vulkanske aerosoler i stratosfæren svækker den indfaldende solstråling. Endvidere muliggør teknikken datering og vurdering af størrelsen af kendte og ukendte vulkanudbrud i historisk tid.

3/3 Lektor, cand. mag. Niels Martin Jensen: Musikken i dansk middelalder.

Vor viden om musiklivet i Danmark i middelalderen – det gælder både den kirkelige og den verdslige musik – er på grund af den sparsomme musikalske overleveling højst sporadisk sammenlignet med, hvad vi iøvrigt kender til europæisk musik i dette tidsrum. Der er stadig mange ubesvarede spørgsmål, men måske også flere svar at hente, end man tidligere troede. I lyset af de senere års undersøgelser og resultater indenfor beslægtede videnskabsområder, f. eks. historieforskningen, er tidspunktet kommet til også at tage de musikalske kilder op til fornyet vurdering. Set i samspillet med tidens konge- og kirkepolitik og under indtryk af vor forøgede viden om områder af det middelalderlige samfundsliv kan disse kilder måske fortælle mere end ved en udelukkende stil- og genrehistorisk betragtning af musikken.

Foredraget koncentrerer sig om to bevarede musikalske repertoarer: 1. Musikken til helgenkåringerne af Knud den Hellige og Knud Lavard i tidsrummet o. 1090–1170, hvor musikkens rolle i denne periodes urolige stats- og kirkepolitiske udvikling træder tydeligt frem. 2. Et håndskrift fra middelalderens slutning med både kirkeligt og verdsligt stof, der måske kan fortælle noget om den udadvendte side af en klosterbroders musikalske aktiviteter.

17/3 Hans Jørgen Hansen: Biologiske kriser i Jordens historie.

Et rigt dyreliv kan føres 600 millioner år tilbage i Jordens historie. I løbet af dette lange tidsrum er der sket en gradvis ændring af dyreverdenen ved evolution. Visse perioder er imidlertid præget af mere drastiske, tilsyneladende kriseagtige ændringer, særligt markant for 240 millioner år siden og for 65 millioner år siden. Omkring det sidstnævnte tidspunkt uddøde således store dele af havenes dyreliv og næsten alle de store krybdyr, der levede på landjorden. Samtidig skete der ændringer i havenes aflejringer. En lang række hypoteser er blevet fremsat til forklaring af disse hændelser, som stadig er gådefulde.

De vigtigste nyere hypoteser sætter ændringer i forbindelse med oceanernes dannelse ved pladetektonik, forbinder dem med ændringer i verdenshavenes saltholdighed, eller forklarer dem ved ændringer i rummet uden for Jorden. Aflejringer fra dette tidsrum i Danmark (Stevns Klint, Thy) indtager en central stilling i denne problemkreds, fordi de er meget rige på forsteninger og danner en mere fuldstændig lagfølge end i de fleste andre områder. Undersøgelser over forsteninger i disse aflejringer i kombination med geokemiske undersøgelser og ny viden om aflejringer i dybhavene kaster nyt lys over dette tidsrum af Jordens historie, om end en entydig forklaring af »krisen« stadig savnes.

31/3 Knud Waaben: Straffens formål og virkninger.

Hvorfor straffer vi? Hvorledes bør vi straffe? Hvad er straffens virkninger? Spørgsmål som disse har optaget moralfilosoffer, teologer, jurister, politikere og mange andre langt tilbage i tiden. Spørgsmålene opfordrer ikke blot til at stille generelle betragtninger over statsmagtens mål og midler, forholdet mellem ret og moral etc. De melder sig også jævnlig på mere håndgribelig måde i den offentlige

debat om myndighedernes straffepraksis, f. eks. når oplysninger om vold, narkotikaforbrydelser eller økonomisk kriminalitet eller om forholdene i vore fængsler giver anledning til at spørge, om vi bærer os fornuftigt ad indenfor den sektor af den offentlige politik, som kaldes kriminalpolitikken.

Foredraget beskæftigede sig med nogle af de synspunkter, der i tidens løb er fremsat som svar på spørgsmålet om straffens formål. Der blev også redegjort for træk af den forskning, der har beskæftiget sig med at iagttage straffens faktiske virkninger, dels på befolkningen som helhed, dels på personer, som rammes af straffen.

Publikum viste så stor interesse for disse foredrag, at det efter udvalgets forslag vedtoges at fortsætte serien i efteråret 1980.

I rækken af fællesmøder med faglige foreninger, som det også hører til Udvalgets opgaver at foranstalte, afholdtes den 5. maj et møde med Dansk naturhistorisk Forening, Dansk botanisk Forening og Dansk geologisk Forening i anledning af hundredåret for naturforskeren P. W. Lunds død (s. 123).

Udvalget har desuden arbejdet med spørgsmålet om at stille den sagkundskab, Selskabets medlemskreds repræsenterer, til rådighed for massemediernes medarbejdere med henblik på vurdering og evt. kommentering af videnskabeligt nyhedsstof. Efter behandling i præsidiet og på klassemøder søges nu ved rundspørge til medlemmerne oprettet en liste over de enkeltes specialer.

I pjeceserien »Grundvidenskaben i dag« udkom i 1979 hæfterne:

16. I. K. Moustgaard: Psykologien som eksperimentalvidenskab.
17. Werner Fenchel: Om matematikkens begreber og metoder.

I juli 1980 udkom hæfterne:

18. Arne Strid: Evolution — det moderne syn på tilpasning og artsdannelse.
19. Morten Simonsen: Den biologiske skellen mellem eget og fremmed.
20. C. Barker Jørgensen: Dyrenes og årstidernes vekslen: Forplantningscykler og deres reguleringsmekanismer.
21. Fredrik Barth: Sosialantropologien som grunnvitenskap.
22. C. J. Becker: Hvad sker der i dansk arkæologi?
23. Erik Fischer: Om kunsthistorie.

Til serien er modtaget tilskud fra Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen (16—20) og Niels Bohr Legatet (21—25).

Mogens Blegvad

3. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Bidragsfond

I overensstemmelse med bestemmelserne i fundatsens § 9 meddeles nedenstående regnskab for Bidragsfondet for kalenderåret 1979. De periodiske bidrag viser et fortsat fald, og bestyrelsen har fastsat årets tilskud til Selskabet til 30.000 kr., idet man har fundet at burde fortsætte konsolideringspolitikken, således at fremtidige tilskud i stigende grad kan suppleres med renteindtægter. Der er truffet foranstaltning til at omlægge en væsentlig del af bankbeholdningen ved årsskiftet til obligationer.

Fondets samlede formue udgjorde ved årsskiftet til gældende kurs 216.084,65 kr.

Kasseregnskab for året 1979

	kr.	kr.
Bankbeholdning ved årets begyndelse		47.611,82
<i>Indtægter:</i>		
Periodiske gaver (fundatsens § 3, 1 a)	32.150,00	
Andre gaver og bidrag (fundatsens § 3, 1 b)	8.000,00	
Testamentariske gaver (fundatsens § 3, 1 c)	0,00	40.150,00
Udtrukne obligationer		51.000,00
Renteindtægter m.v.:		
Obligerationsrenter	17.264,00	
Renter på panteobligation	22,50	
Afdrag på panteobligation	500,00	
Bankrenter (÷ depotgebyr)	5.298,76	23.085,26
		<u>161.847,08</u>
<i>Udgifter:</i>		
Bidrag til Selskabet for 1979		30.000,00
Køb af obligationer nom. kr. 54.000		49.353,93
Bankbeholdning ved årets slutning		82.493,15
		<u>161.847,08</u>

Formueregnskab pr. 31.12.1979

<i>Aktiver</i>		kurs	kr.	kr.	
Obligationsbeholdning:					
2.000	5 %	Stabiliseringslån 1957/92	63,75	1.275,00	
2.000	4,5%	Statslån 1997	51,00	1.020,00	
77.400	7 %	Østif. Krf. 19.1	44,75	34.636,50	
26.000	8 %	Statsgæld 1980 I	98,00	25.480,00	
28.000	8 %	Statsgæld 1981 I	90,00	25.200,00	
76.000	10 %	Krf. Danm. 43.S.2009	60,50	45.980,00	133.591,50
					<hr/>
Bankbeholdning					82.493,15
					<hr/>
					216.084,65

Bevægelserne i egenkapitalen har i 1979 været:

Saldo ved årets begyndelse				180.146,32
Årets indtægter		63.235,26		
÷ heraf afdrag på panteobligation		500,00		
		<hr/>		
		62.735,26		
÷ årets udgifter		30.073,93		32.661,33
		<hr/>		
				212.807,65
+ kursregulering				3.277,00
				<hr/>
				216.084,65

København, april 1980

C. J. Becker

Gunnar Seidenfaden

J. C. Siim

Ovenstående regnskab har jeg revideret, og jeg har konstateret beholdningernes tilstedeværelse. Jeg anser regnskabet aflagt efter fundatsens bestemmelser.

København, april 1980

H. C. Gejlsbjerg
statsaut. revisor

4. Niels Bohr Legatet 1979

<i>Indtægter:</i>	kr.
Bankbeholdning ult. 1978	72.702,61
Obligationsrenter	110.400,00
Bankrenter	995,78
	<hr/>
	184.098,39
	<hr/>
<i>Udgifter:</i>	
Videnskabernes Selskab: Gave til Universitetets 500-års jubilæum (Ghemens Grammatikker)	60.000,00
Albert Einstein Memorial Fond: Bidrag til Einstein monument i anledning af 100-året for hans fødsel	13.443,50
Niels Bohr Institutet: Sekretærassistance ved udgivelsen af »Niels Bohr. Collected Works«	24.000,00
Bankbeholdning ult. 1979	86.654,89
	<hr/>
	184.098,39
	<hr/>
<i>Beholdning ult. 1979:</i>	
Obligationer til pari:	
524.000 10 % Krf. Danm. alm. real. 44.S.2019	524.000,00
580.000 10 % Krf. Danm. særl. real. 73.S.2009	580.000,00
	<hr/>
	1.104.000,00
	<hr/>
Bankbeholdning	86.654,89
	<hr/>
Kursværdien af obligationerne ult. 1979 var i alt	661.370,00
	<hr/>

Februar 1980

E. Sparre Andersen
kasserer

P. J. Riis
formand for bestyrelsen

Marts 1980

Regnskabet er revideret og fundet i orden, beholdningerne er efterset.

P. Nørregaard Rasmussen
revisor

Bent Fuglede
revisor

5. European Science Foundation

Ved ESF's generalforsamling den 7. november 1979 var Selskabet repræsenteret af Bengt Algot Sørensen, der fortsat er formand for ESF's permanente udvalg for de humanistiske videnskaber. Generalforsamlingen vedtog tre nye Additional Activities inden for følgende områder: taxonomi; humane og kulturelle aspekter af international migration i Europa; komparativ lovgivning.

De hidtidige Additional Activities fortsætter. Kinaprojektets 3 programmer: Tao-tsang — An Analytic and Descriptive Bibliography of the Taoist Canon; A descriptive handbook of Chinese literary works from 1900—1949; The State in China — Concepts and Realities, udvikler sig hurtigt, og de første publikationer ventes i 1981. Der er knyttet kontakt mellem projektet og Chinese Academy of Social Sciences. Danske forskere er med i projektet. — Det byzantinske projekt har haft en langsommere start, men er nu kommet i gang. En styringskomité bestående af byzantinister fra Frankrig, Grækenland, England, Italien, Vesttyskland, Jugoslavien, Østrig og Bulgarien er nedsat. Tyrkiet og Sovjetunionen er repræsenteret ved observatører. Et Leverhulme fellowship er tildelt professor G. L. Huxley, der skal koordinere de enkelte projekter. Danskerne K. Fledelius og A. M. Gravggaard er ansvarlige for et af projekterne og har modtaget en ESF-bevilling. — Generalforsamlingen valgte som ny præsident professor Hubert Curien efter Lord Brian Flowers, der fra-træder præsidentembedet november 1980. — Som vicepræsident fra november 1980 indstillede ESF's valgkomité den 16. juni 1980 professor Torsten Hägerstrand, Lund, og professor Seibold, der er ny præsident for Deutsche Forschungsgemeinschaft. Dansk medlem i ESF's »Executive Council« er fortsat professor, dr. med. Povl Riis. — På generalforsamlingen anmodede Finland, der hidtil har haft observatørstatus, om officiel optagelse i ESF. Dette forventes at blive vedtaget på generalforsamlingen 1980.

Den arkæologiske ad hoc komité afsluttede sit arbejde med en 3-binds publikation: Archaeology, Natural Science and Technology: The European Situation. — En ny arkæologisk komité er blevet nedsat som underkomité til den permanente komité for de humanistiske videnskaber. Dens formand er professor de Laet, Gent. Underkomiteens kommissorium er at afgive indstilling vedrørende: lovgivning og arkæologi i ESF-landene; arkæologiens publikationsproblem i Europa; den nyeste udvikling i forholdet mellem naturvidenskaber og arkæologi. Dansk medlem er Olaf Olsen.

Der har været afholdt forberedende møder med henblik på konferencer i 1981 om henholdsvis »Possibilities and limits of the Computer in producing and publishing dictionaries« og om europæisk samarbejde indenfor inkvisitionsforskningen efter forslag fra arkivar Gustav Henningesen, Dansk Folkemindesamling.

Blandt ESF's publikationer i det forløbne år kan nævnes: Feasibility Study for a European Synchrotron Radiation Facility (Vols 1—4); Space Science in Europe: an assessment by the Standing Committee on Space Science of the European Science Foundation; The Organisation of Research in the Humanities in Western Europe. Publikationerne kan rekvireres i ESF's sekretariat i Strasbourg.

Bengt Algot Sørensen

---

6. Kommissionen til Udforskning af Landbrugsredskabernes og Agerstrukturernes Historie

Kommissionens arbejde har i det forløbne år i særlig grad været koncentreret om fortsatte studier af middelalderlige agerstrukturer, idet sekretæren, mus.insp. Grith Lerche, med støtte fra Carlsbergfondet har kunnet iværksætte det planlagte pløjeeksperiment på en parcel ved Lejre, der er blevet inddelt i 15 stykker 12 m brede agre. Disse blev i oktober 79 og april 80 pløjet med den som en del af eksperimentet rekonstruerede middelalderlige hjulplov med det formål, at man med konkrete iagttagelser og målinger kan danne sig en forestilling om, hvorledes opbygningen af et højrygget agersystem kan være foregået med middelalderens redskaber, hvor lang tid det må have taget og hvor meget pløjningen har slidt på ploven.

Under den praktiske udførelse af pløjeeksperimentet, hvortil Carlsberg's heste leverede trækraften, blev der fotograferet, foretaget trækraft- og tidsmålinger, såvel som måling af furedybder, slid af plov, skær m. m. på specielt udformede skemaer. Sliddet på ploven er med mellemrum blevet fastholdt i opmålinger og gibsafstøbninger af de mest udsatte dele.

Resultatet af C-14 dateringen af følgende genstande er blevet: En gravestok tilspidset i begge ender fra Døstrup mose (K-3266) er fra 710 f. Kr., d.v.s. kalibreret: 890 f. Kr.; en dobbelt paddel-spade fra Østrup (K-3267) er fra 180 f. Kr., hvilket kalibreret er: 185 f. Kr.; og endnu en

dobbelt padel-spade fundet i Ålestrup mose (K-3268) er fra 770 f. Kr., kalibreret: 945 f. Kr. Desuden er en formodet del af en harve fundet i Viborg blevet dateret til 810 e. Kr., d.v.s. kalibreret: 830 e. Kr.

Af andre aktiviteter kan nævnes, at TOOLS AND TILLAGE Vol. III:4, 1979 er publiceret, og Vol. IV:1, 1980 er redigeret. Bogen »Agricultural Tools and Field Shapes« skrevet af Grith Lerche og Axel Steensberg om kommissionens og det internationale sekretariats aktiviteter foreligger i korrektur, og agerstrukturundersøgelserne er nævnt i Nationalmuseets Arbejdsmark 1979 s. 176.

Kommissionen har haft besøg af følgende udenlandske forskere: Arthur Bourne, J. G. D. Clark og Alexander Fenton, Storbritannien, B. Bratanić, Jugoslavien, Peter White, Australien, og F. la Comblez, Frankrig.

Carlsbergfondet har til fortsættelse af pløjeeksperimentet bevilget 35.000 kr.

Kommissionen har i år lidt et stort tab, idet dens medlem gennem mange år, professor Johannes Nicolaisen, døde den 3. februar 1980.

Maj 1980.

J. Troels-Smith

Holger Rasmussen

Axel Steensberg

7. Kommissionen for forskningsarealer

Forskningsområdet Stavnsfjord

Mosegeologi: Det materiale, som stud. scient. Lotte Grün (nu cand. scient.) indsamlede fra mosen nord for Borgbankerne på Hjortholm i 1977, har hun nu bearbejdet og anvendt som stor opgave til sin eksamen. Som helhed må hendes undersøgelse siges at være dygtigt gennemført. Opgaven omfatter 27 sider og ca. 15 bilag i form af kort, pollen-diagrammer m.v. Der er talt ca. 10.000 pollen fordelt på ca. 30 prøver, der omfatter postglacial-tiden; men det kan ikke nægtes, at materialet er svært at tolke, fordi det er vanskeligt at adskille, hvad der har vokset lokalt på mosen på selve øen Hjortholm, og hvad der stammer fra Samsø iøvrigt. Den første del af skovudviklingen på Hjortholm stemmer i store træk overens med den, der gælder for Danmark iøvrigt, idet der først har været en birke-fyrretid, der afløstes af en hassel-birketid, derefter indvandrede egeskoven med eg og elm og senere lind og el. I begyndelsen af subboreal-tiden, ca. 3000 år f. Kr., finder der store skovrydninger

sted, samtidig med at havet har stået meget nær mosen eller evt. oversvømmet denne, hvilket komplicerer forholdene og gør det vanskeligt at drage eentydige slutninger. Sammenfattende kan det siges, at der hermed er skabt et udmærket grundlag for fremtidige undersøgelser i denne den største mose, og man må meget håbe, at arbejdet kan blive fortsat også i de mindre moser på Hjortholm.

Myrer: Dr. Gissel Nielsen har fortsat sine studier af engmyrerne på Hjortholm. I 1978 var der blevet udlagt et tyndt lag murstenspulver på udvalgte tuer. 12 måneder senere kunne det konstateres, at myrerne havde ophobet et lag på ca. 12 mm ovenover dette pulverlag. Da myretuerne udgør ca. 7 % af Hjortholms samlede areal (50 ha), er det altså en meget betydelig mængde undergrundsmateriale, myrerne bringer op til overfladen. Dette forhold har stor betydning for tolkningen af køkkenmøddingens kulturlag, der var dækket af et ca. 30 cm tykt lag af ganske fint sand. — Indenfor et hegnet areal, der har henligget uberørt af kvæget siden 1960, har man kunnet studere, hvordan den opvoksende vegetation efterhånden har »kvalt« 63 % af tuerne totalt, mens kun 6 % af tuerne kan karakteriseres som normale. Gissel Nielsen afslutter sin rapport med ordene: »Området er fantastisk egnet til undersøgelser over den gule engmyre«.

Fugle: Vildtbiologisk station har fortsat mærkning af rugende fugle indenfor forskningsområdet, og det fremgår, at antallet af edderfugle er gået tilbage. Årsagerne hertil er vinterens oliekatastrofe ved Hatter Rev, den strenge vinter og det sene forår og endelig de ræve, som har slået sig ned i området i 1978. — Olie døden har også ramt knopsvanerne. Lærer K. Lamberg har vandret Samsø rundt (ca. 90 km) og fandt derved ca. 300 svaner, der var døde på grund af olieforureningen.

Arkæologi: Arbejdet med bearbejdning af det store materiale fra Hjortholm er blevet fortsat.

Gæster: I 10 dage i juli afholdt undertegnede et kursus på Gammelholm i: »Karakterisering af løse jordarter og profilopmåling« for professor Björn Berglund (der deltog i 3 dage) og 5 doktorander (3 fra Lund, 1 fra Finland og 1 fra Island).

J. Troels-Smith

Forskningsområdet Draved

De løbende undersøgelser i Draved skov (optællinger, analyser og urtevegetation, indsamling af den årlige pollenregn) er fortsat. Bearbejdelse og edb-behandling af indsamlede data udføres af afdelingsgeolog

I. Brandt med assistance af forstkandidat K. Havemann. Nedbørsmålinger og grundvandspejlinger er udført af skovløber Juel med støtte fra Carlsbergfondet.

Tidligere undersøgelser af metalnedfaldet på Draved Mose er afsluttet. Carlsbergfondets laboratorium i Draved har været benyttet ved feltarbejdet og har været under tilsyn af skovløber Juel.

Publikationer: B. Aaby og J. Jacobsen: Changes in biotic conditions and metal deposition in the last millenium as reflected in ombrotrophic peat in Draved Mose, Denmark. Danmarks Geologiske Undersøgelse, Årbog 1978, 5—43. 1979. — B. Aaby, J. Jacobsen and O. S. Jacobsen: Pb-210 dating and lead deposition in the ombrotrophic peat bog, Draved Mose, Denmark. Danmarks Geologiske Undersøgelse, Årbog 1978, 45—68. 1979. — Svend Th. Andersen: Influence of climatic variation on pollen season severity in wind-pollinated trees and shrubs. Grana 19, 47—52. 1980.

Forskningsområdet Løvenholm

Der er indsamlet nyt materiale og udført pollenanalyser til belysning af skovens seneste udviklingshistorie. Det er herved påvist, at der endnu i tidlig middelalder fandtes rester af lindeskov, som i dag er helt forsvundet fra området. Der er endvidere udført størrelsesstatistiske undersøgelser af græspollen i pollenprofiler til belysning af kornarters forekomst i forskellige kulturpåvirkede stadier i skovens udviklingshistorie.

Publikationer: Svend Th. Andersen: Identification of wild grass and cereal pollen. Danmarks Geologiske Undersøgelse, Årbog 1978, 69—92. 1979.

Svend Th. Andersen

8. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie

Kommissionens arbejde har været fortsat ad samme linier som de foregående år. På grund af den indskrænkede økonomi har det dog ikke været muligt at foretage undersøgelsesrejser eller at opretholde de ordningsarbejder, der i tidens løb har haft så stor betydning for formidlingen af kontakten med arkivejerne. En tidligere påbegyndt gennemgang af kommissionens sager med henblik på opfølgning og eventuel afslutning er dog fortsat. Til Rigsarkivet er afleveret præsten Bue Bennike og hustru Sig-

rid Bennikes arkiv. Videnskabsmænd og studerende fra ind- og udland har som sædvanlig søgt kommissionens bistand, og tilgængelige registraturer har været stillet til disposition.

Til driften er modtaget 17.000 kr., nemlig fra Videnskabernes Selskab 2.000 kr. og fra Undervisningsministeret 15.000 kr. Renter udgjorde 78,84 kr. Udgifterne har beløbet sig til 21.085,95 kr., der fordeler sig på: Almindelige driftsudgifter med kontorassistance og sekretærhonorar 20.617,05 kr., og transport og skrivearbejde 468,90 kr. Året sluttede med kasse- og bankbeholdninger på 4.211,74 kr.

Århus, Åbenrå og København i juni 1980.

Povl Bagge

Troels Fink

Kristof Glamann

/Finn H. Lauridsen

---

9. Kommissionen for registrering af litterære kilder til dansk historie

Til denne kommission har Det kongelige Bibliotek valgt rigsbibliotekar Palle Birkelund og førstebibliotekar, dr. Svend Gissel (hhv. formand og sekretær). Selskabet er stadig repræsenteret ved Povl Bagge og Erik Dal, og kommissionen har suppleret sig med overarkivar, dr. Vello Helk.

Arbejdet med Johannes Jørgensen-arkivet i Svendborg er fortsat ved Steen Johansen og forsøges nu afsluttet som tjenstligt arbejde i Kgl. Bibl. — Dettes håndskriftafdeling har foretaget fotokopieringer af breve fra danske til Isak Collijn i Uppsala UB, af breve fra Gerhard Henning i Göteborg UB, og af færøske middelalderhåndskrifter i Lund og Stockholm. — På kommissionens møde 21.4.1980 foreslog Bagge registrering af statsråd C. A. Koefoeds papirer i Landbohøjskolens bibliotek. Dal foreslog registrering af breve fra N. F. S. Grundtvig især i England med henblik på Det danske Sprog- og Litteraturselskabs planer om en udgave af Grundtvigs korrespondance i udvalg. Der var enighed om at foretrække registreringer, der kan gøre nytte inden længe. — Gissel omtalte Niels Simonsens registrering af danske barokdigte i norske samlinger.

Erik Dal

10. Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum (CLG)

Kommissionen har efter Franz Blatts død suppleret sig med Johnny Christensen.

Etymologicum Genuinum

På grund af udgiverens tjenstlige forpligtelser (som redaktør for Hippokrates-index og som bestyrer for det klassiske institut i Hamborg) har arbejdet måttet indstilles for en tid, men kan formentlig genoptages i efteråret 1980.

Klaus Alpers

Hesychios

Kollationsarbejdet fortsætter med støtte i Kurt Lattes egen kollation, der sammen med hans andre optegnelser velvilligt er stillet til rådighed af universitetsbiblioteket i Regensburg. Bearbejderen har, p.g.a. sideløbende beskæftigelse med en anden udgave, der forventes afsluttet i 1981, kun i begrænset omfang kunnet videreføre kollationen, men forventer snart at kunne genoptage denne del af projektet normalt. Vedrørende andre dele, først og fremmest excerpering af nyere litteratur, undersøges i samarbejde med kommissionen, hvordan de med egnet bistand kan færdiggøres jævnsides med det igangværende arbejde.

Fritz S. Pedersen

11. Thesaurus Linguae Latinae (TLL)

Efter Franz Blatts død er Holger Friis Johansen indtrådt i den internationale kommission, der leder dette ordbogsforetagende. Den danske kommission er suppleret med lektor Palle W. Nielsen, der 1959—61 var medarbejder ved Thesaurus, og formandshvervet er overdraget Povl Johs. Jensen. Kommissionen ser det som en væsentlig opgave igen at få en dansk medarbejder ved Thesaurus i München og har rettet henvendelse til de danske universiteter for at finde en egnet kandidat.

Povl Johs. Jensen

12. Nordisk akademisamarbejde

På det årlige møde, der i 1979 holdtes i Stockholm den 24. september, drøftede man spørgsmålet om akademiernes eventuelle offentlige stillingtagen i forskningspolitisk sammenhæng. Vetenskaps-, Vitterhets- og Ingenjörsvetenskapsakademierne i Sverige har til utbildningsdepartementets minister og departementschef sendt et PM »om behovet av et översyn av det vetenskapliga arbetets ställning i Sverige«. Der tales især om grundforskningens svækkelse over for anvendt forskning og om rekrutteringens forringelse, og der ønskes en international evaluering af svensk videnskab. Finland ønsker dette dokument lagt til grund for lignende redegørelser i andre lande og støttedes heri. Det bemærkedes, at en sådan redegørelse i Danmark og Norge ville være en forskningssekretariats-sag, men der var enighed om betydningen af redegørelser af denne art.

Forskningssekretariatene har *publikationsudvalg* og *-midler*; men selskaberne er operative, og det foresloges at genoplive det gamle akademisamarbejdsudvalg. Hvert land stiller et à tre medlemmer og meddeler, om andet end naturvidenskabelige fag ønskes inddraget. (Det blev senere besluttet at bede Tove Birkelund og Erik Dal om at præcisere Selskabets tilbageholdende politik).

Man bekræftede aftalerne om i så god tid som muligt at underrette hinanden om internationale *gæster* med henblik på evt. fællesindbydelse og evt. at søge fondsstøtte til sådanne indbydelser.

Man vedtog at vise fortsat interesse for *geomedicinske problemer* og at lade Norge være koordinator på dette område (s. 121). Spørgsmålet om fortsat *nordisk symposievirksomhed* iøvrigt diskuteredes. Se s. 119 om nordisk symposium om introduktion af jordbrug i Norden.

Man drøftede en evt. kortlægning af områder, hvor et nordisk samarbejde indenfor *humaniora* og *samfundsvidenskab* kunne ønskes. I Sverige er humaniora og samfundsvidenskab slået sammen i ét forskningsråd (til skade for hum.). Staten har pålagt dette en række arbejdsområder. Vi meddelte, at en del af disse forlængst findes i Danmark. Mødelederen T. Säve-Söderbergh bemærkede, at »kulturmøder« er et humanistisk/samfundsvidenskabeligt emne med mange problemer, hvoraf nogle er kendt i Norden (lapper, grønlandere). Hvert land bør overveje emner, der måtte være egnede for et symposium; Kungl. Vitterhets, Historie och Antikvitets Akademien ville spørge herom.

C. G. Bernhard foreslog, at de nordiske lande skulle støtte den svenske

biokemiker Lars Ernsters kandidatur til *generalsekretærposten for ICSU*. Der var tilslutning hertil. I øvrigt drøftedes en eksisterende forespørgsel om, hvorvidt ICSU burde være »governmental«. — Kungl. Vetenskapsakademiens utlandssekreterare Olof Tandberg bad om en liste fra hvert land over dettes repræsentanter i ICSUs unioner, komiteer og associationer. Han ville herudfra udarbejde en fællesnordisk liste.

Kungl. Vetenskapsakademien og Island har repræsentanter i *Unesco*. Man aftalte gensidig oplysning om repræsentanter i *Unesco* og om magtpåliggende *Unesco*-spørgsmål.

Der var ikke stemning for at formalisere samarbejdet udover det på mødet i København i 1977 aftalte. Man kan nøjes med en generel aftale om gensidig information og i øvrigt betragte »de nordiske akademimøder« som en art institution, hvis sekretariat er næste års værtsland. Det bliver i 1980 Island, dog med Det Norske Videnskaps-Akademi som sekretariat.

Erik Sparre Andersen

Erik Dal

13. Fællesnordisk Symposium i Oslo 14.–15. april om Introduktionen af Jordbrug i Norden

Symposiet var arrangeret af Det Norske Videnskaps-Akademi i samarbejde med videnskabsakademierne i Danmark, Finland, Island og Sverige og med støtte fra Nordisk Kulturfond, Norges almenvitenskapelige forskningsråd (NAVF) og Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd (NLVF). Symposiets leder var professor, dr. Thorleif Sjøvold, Universitetets Oldsaksamling, Oslo. Arrangørerne af den danske deltagelse var J. Troels-Smith og Axel Steensberg. Danske deltagere var foruden de nævnte inspektør Søren H. Andersen, Forhistorisk-arkæologisk institut, Aarhus Universitet, professor, dr. C. J. Becker, Forhistorisk-arkæologisk institut, Københavns Universitet, cand. mag. Kjeld Christensen, Nationalmuseets naturvidenskabelige afdeling, Kbh., rigsantikvar, dr. P. V. Glob, Nationalmuseet, og cand. scient. Nanna Noe-Nygaard, Universitetets institut for historisk geologi og palæontologi, Kbh. Fra lande uden for Norden deltog professor H. T. Waterbolk, Biologisch-archaeologisch Instituut, Rijksuniversitet, Groningen, der taler flydende dansk og er elev af Troels-Smith. Leder af den finske delegation var professor, dr. C. F. Meinander, Arkeologiska institutionen ved Helsingfors universitet, fra

norsk side lededes symposiet tillige af professor, dr. Anders Hagen, Historisk museum, Universitetet i Bergen, og den svenske delegation lededes af professor, dr. Mats P. Malmer, Institutionen för arkeologi, Stockholms universitet. Fra Island var der ingen deltagere. Møderne holdtes i det norske akademis auditorium, Drammensveien 78, Oslo.

Søndag aften den 13. april var der modtagelse i Akademiet, og mandag den 14. åbnedes det egentlige symposium med en tale af akademiets præsæs, professor, dr. Jul Låg fra Norges landbrukshøjskole på Ås. Meinander var mødeleder. Første foredragsholder var Anders Hagen: »Problemer vedrørende opphav og utvekling av tidlig jordbruk i Midt-Østen«, hvorefter Waterbolk talte om »The spread of food production over Europe«. Dermed var der lagt op til, at man kunne koncentrere sig om selve emnet. Troels-Smith lagde for med »Vegetationshistoriske vidnesbyrd om skovrydninger, planteavl og husdyrhold i Europa, specielt Skandinavien«, og formiddagen sluttede med Steensbergs meddelelse om »Stenalderlandbrug i Draved skov«, det eneste af foredragene, hvortil deltagerne havde fået et resumé i hånden.

Om eftermiddagen var Mats Malmer mødeleder. Først talte Kristina Jennbert-Spång fra Lund: »Från jägere till bonde? — Om Ertebölle-kultur och tidlignepolitisk trattbägar-kultur i Skåne«. Derefter fulgte Hans Göransson, Ljungbyhed: »Jordbrukets införande i Östergötland, Sverige, enligt pollenanalytiska data«, og tilsidst Stig Welinder fra Oslo om »Marginell trattbägar-kultur«.

Tirsdagen den 13. april var Anders Hagen mødeleder om formiddagen. Egil Mikkelsen og Hele Irgens Høeg, henholdsvis arkæolog og geolog-paleobotaniker fra Oslo talte om »Introduksjon av jordbruk i Øst-Norge«, P. E. Kaland, paleobotaniker fra Bergen, talte om »Driftsformer innen tidlig landbruk i Vest-Norges kystområde«. Så fulgte foredrag af to arkæologer fra Umeå universitet, Roger Engelmark: »Ekologiska synpunkter på jordbrukets introduktion og etablering i Norrland« og professor Evert Baudou: »Det förhistoriska jordbruket i Norrland: Bakgrunden i det arkeologiska fyndmaterialet«, og lige før lunch talte Carl-Dag Vorren fra Institut for biologi og geologi i Tromsø og Olav Sverre Johansen fra Institut for samfunnsvitenskap sammesteds om »Det eldste jordbruk i Nord-Norge«.

Om eftermiddagen var C. J. Becker mødeleder. Her var det udelukkende finske, der talte. Først Pertti Huttunen fra Joensuu om »Spår av den paleolitiska människan i Finlands natur« fulgt af arkæologen Ari Siiriäinen fra Helsingfors med »Arkeologisk kommentar«. Derefter tre

damer fra Helsingfors, alle paleobotanikere, Marjatta Aalto, Mirjami Tolonen og Irmeli Vuorela om »Odlingsspår i lagerfølger fra bronsåldern«, et emne, der egentlig ikke hørte til jordbrugets indførelse, så lidt som efterfølgende foredrag: Christian Carpelan: »Bronsålderns jordbruksamhälle«. Disse foredrag blev holdt i en form, der gjorde dem vanskelige at opfatte, idet talerne ikke henvendte sig med mikrofonen som medium, og salen er vanskelig på grund af dårlig akustik. Men Meinander stod bagefter op og resumerede indholdet klart og tydeligt uden mikrofon i løbet af fem minutter. Det kneb i det hele taget med de yngre deltageres træning i taleteknik.

Mødet afsluttedes med, at Evert Baudou på tavlen havde sammenfattet de mange spørgsmål, der var blevet rejst under de to dages møder, og hvis ikke mødelederen på grund af det fremrykkede tidspunkt havde grebet ind, kunne vi have diskuteret til midnat uden at blive færdige. Men arrangørerne lovede at rundsende disse spørgsmål til deltagerne, således at man kunne ytre sig skriftligt om sin indstilling til problemerne. Det er meningen, at foredrag og de korte diskussionsindlæg, der blev tid til, skal publiceres under en eller anden form på engelsk.

Tirsdag aften var der en afslutningsmiddag i Akademiet, hvor professor Meinander holdt en meget festlig takketale på latin med indfletning af aktuelle emner.

Deltagerlisten indeholdt 44 navne, men der var yderligere henvend en snes tilhørere, væsentlig fra Oslo og omegn. Vore værter i Oslo havde indbudt til forskellige aftensammenkomster, hvor fælles problemer kunne drøftes i en mindre formel atmosfære. Måske ligger et sådant symposiums største værdi — bortset fra den trykte publikation, som både deltagere og udenforstående kan studere i ro og mag — i at nordiske specialister inden for arkæologi og palæobotanik kunne mødes ved måltider og i ledige stunder og diskutere deres fælles interesser.

Axel Steensberg

J. Troels-Smith

---

14. Nordisk samarbejde om Geomedicin

På initiativ af det norske Videnskabs-Akademi blev arbejdsgruppen for Geomedicin under de nordiske videnskabsakademier indkaldt til møde i Oslo den 10. juni. Man drøftede forskellige muligheder for at fortsætte samarbejdet om geomedicin. Der foreligger fra de fem lande en del ar-

bejder, der beskriver sammenhæng mellem forskellige sygdommes udbredelse (både for dyr og mennesker) og koncentrationen af forskellige grundstoffer i jord og planter.

Man vedtog at opfordre repræsentanterne fra de fem lande til at fremskaffe en foreløbig oversigt over sådant materiale med henblik på at koordinere den fremtidige indsats på området, og for at gøre det eksisterende materiale mere tilgængeligt. Man vil også forsøge at fremskaffe kort over sygdommes geografiske fordeling.

Den 11. juni besøgte jeg den norske landbohøjskole i Ås. Professor J. Låg havde arrangeret besøg på institut for jordbundslære, institut for jordkultur (planteernæring) og på isotoplaboratoriet. Besøget gav et godt indblik i arbejdet på de områder, der er beslægtet med Risø's landbrugsafdelings arbejde med jord/planter.

Gunnar Gissel Nielsen

---

15. Ninth International Congress of Phonetic Sciences

I ugen 6. til 11. august 1979 afholdtes i København den niende i rækken af internationale fonetikerkongresser, hvis officielle navn betoner flerheden af fonetiske discipliner, spændende fra eksperimentalfonetik til fonologi, og fra udpræget anvendelsesorienteret forskning til metateori. Svarende til den faglige bredde var antallet af kongresdeltagere stort, omkring 600, ligesom mængden af kvalificerede bidrag medførte, at der om eftermiddagene måtte være op til 8 parallelløbende sektioner med korte præsentationer og diskussioner. En supplerende mulighed for bidrag bestod i 'posters', hvorved disses ophavsmænd på angivne tidspunkter kunne mødes med interesserede.

Organisationskomiteen havde i øvrigt lagt vægt på, at en række emner af betydelig aktuel interesse blev behandlet i såkaldte symposier af plenarmødekarakter. Takket være disse symposier, med en kort indledning og en række panelindlæg samt diskussion, kunne antallet af plenarmøder af traditionel rapporteringskarakter reduceres. Som helhed syntes denne disposition at gøre plenarmøderne mere levende og udbytterige. Blandt symposieemnerne nævnes »Perception of speech versus non-speech«, »The relation between sentence prosody and word prosody« og »The psychological reality of phonological descriptions«.

Trods sin officielle flersidighed og trods sit omfang fungerede kongressen som en helhed. På det saglige plan hænger det utvivlsomt sammen

med, at fonetikerne, netop fordi man har erkendt områdets bredde og flersidighed, tilstræber samarbejde fremfor separatisme; kongressens første plenarforedrag, ved Björn Lindblom, Stockholm, havde titlen »The goal of phonetics, its unification and application«. På det organisatoriske plan skyldtes helstøbtheden en overordentlig omfattende og dygtig indsats fra kongreskomiteens side. Komiteen var stort set identisk med den samlede stab ved Københavns Universitets Institut for fonetik. Kongressens præsident og komiteens leder var Eli Fischer-Jørgensen, der såvel før som under kongressen viede selv hver detalje opmærksomhed, med et resultat, for hvilket hun og hendes medarbejdere med rette blev hyldet af præsidenten for Permanent Council for the Organization of International Congresses of Phonetic Sciences, Dennis B. Fry, London, og af forsamlingen ved kongresafslutningen.

Ved sin opsummering af kongressens resultater karakteriserede Ilse Lehiste, Columbus, Ohio, den som »The congress of the syllable«, sigtende til at stavelsen som fonetisk fænomen og fonologisk størrelse synes at præge den fremlagte forskning i højere grad end tidligere og i relation til andre størrelser såsom fonemet. Hun fandt også en tendens til i højere grad at præsentere »My Model« end »My Data«, og hun omtalte kongressen som en »Young Congress«. Uden at give talmæssig dokumentation er man utvivlsomt berettiget til at sige, at denne kongres demonstrerede den stadige tilgang af højt kvalificerede unge forskere til et videnskabeligt område, der er i livlig udvikling på basis af en historisk kort, men veletableret tradition. Både ved sit emneområde og ved sin udviklingshistorie har fonetikken overordentlig interesse for andre sproglige videnskaber, og fonetikerkongressen i København i 1979 viste på bedste måde denne videnskabs stade, herunder dansk forsknings placering i en udpræget international sammenhæng. Det kan nævnes, at omkring 50 nationer var repræsenteret.

Den næste (tiende) internationale fonetikerkongres regnes afholdt i Holland i 1983.

Henning Spang-Hanssen

---

16. Hundredåret for naturforskeren P. W. Lunds død

Diverse arrangementer i Danmark

25. maj 1880 døde den danske palæontolog Peter Wilhelm Lund i Lagoa Santa, Minas Gerais, Brasilien. Dermed endte en ejendommelig skæbne.

Lund havde som ung gjort sig bemærket indenfor flere naturvidenskaber, bl. a. ved botaniske indsamlinger under et længere ophold i Brasilien, og han blev indvalgt i Videnskabernes Selskab allerede som 30-årig, 1831. I 1835 rejste han atter til Brasilien for aldrig at vende tilbage til Europa, og i den følgende halve snes år foretog han sine store udgravninger af huler og publicerede sine fund af tertiære og kvartære fossiler i Videnskabernes Selskabs Skrifter. Siden var han ikke videnskabeligt aktiv, men var vært for danske forskere for længere tid, og blandt fagfolk er hans navn aldrig glemt, bl. a. fordi Botanisk og især Zoologisk Museum i København modtog hans uhyre vigtige samlinger som gave.

I Brasilien huskes P. W. Lund derimod på langt bredere grundlag, som den der skabte flere grene af brasiliansk naturvidenskab, og især i Lagoa Santa hædres han ved opkaldelse af steder etc., ligesom der findes et Lund-Museum i Belo Horizonte. Hundredåret for hans død måtte derfor naturligt gøres til genstand for diverse foranstaltninger; således åbnedes den 25. maj, pinsedag, en Lund-udstilling i Zoologisk Museum i København, og en kopi af busten på torvet i Lagoa Santa afsløredes.

Videnskabernes Selskab deltog i fejringen af mindet om Lund på følgende måder: De originale tavler til Lunds værker, litograferet (i et par tilfælde kobberstukket) efter tegninger af hans mangeårige norske medarbejder Peter Andreas Brandt, er bevaret i et vist antal. Der kunne sammenstilles en halv snes komplette sæt à 62 tavler, og sådanne sæt indlagt i mapper overrakte Brasiliens ambassadør, Hs. Exc. Hélio A. Scarabótolo, ved en frokost i Selskabet. Indlagt var en adresse stilet til en række brasilianske forskningscentre, fra hvilke man senere har modtaget tak.

Udvalget for udadrettet virksomhed i Danmark arrangerede et fællesmøde i den gamle mødesal i samarbejde med Dansk naturhistorisk Forening, Dansk geologisk Forening og Dansk botanisk Forening. Ovennævnte udstillings hovedarrangør, lektor Tove Hatting, talte om mennesket og palæontologen P. W. Lund, lektor, dr. Knud Rahn om Lund og botanikken og Selskabets redaktør Erik Dal om Lund og Videnskabernes Selskab. Efter mødet serveredes en forfriskning i den ny mødesal. Ambassaden og familien Lund var repræsenteret blandt gæsterne.

En brasiliansk delegation på tre medlemmer besøgte Danmark, og under besøget arrangerede Selskabet en frokost. Ved denne frokost oplæste minister Hélio Beltrão en hilsen fra Forbundsrepublikken Brasiliens præsident, João Baptista Figueiredo, til Selskabets præsident, og dr. Carlos de Paula Couto (der i 1950 kunne udgive en oversættelse af samtlige Lunds palæontologiske skrifter til portugisisk) oplæste en hilsen fra det

brasilianske videnskabsakademis præsident A. A. P. Leão. Selskabet fik senere overrakt Coutos store værk »Tratado de paleomasto-zoologia«, udgivet af det brasilianske akademi i fjer. Delegationens tredje medlem var arkæologen, professor Maria da Conceição de Moraes Coutinho Beltrão.

En dansk delegation på tre medlemmer rejste til et Lund-Symposium i Belo Horizonte fra 2.—7. juni. Selskabet udpegede som den ene delegat Ebba Lund, som er i slægt med P. W. Lund.

Erik Dal

Symposium, udstillinger m.v. i Brasilien

Peter Wilhelm Lund indtager en central plads i Brasiliens naturvidenskabelige verden. Ethvert skolebarn kender hans navn og naturligvis specielt i provinsen Minas Gerais, hvor den lille by Lagoa Santa ligger, som blev Lunds faste tilholdssted i så mange år, nemlig fra 1835—1880, og som også blev hans sidste hvilested.¹

Hædret med den opgave at repræsentere Videnskabernes Selskab deltog jeg i det symposium, som det føderale universitet for Minas Gerais afholdt i Belo Horizonte fra den 2. juni 1980 og i fem dage. I forbindelse med det omfattende symposium vil der blive publiceret en beretning på portugisisk, men forhåbentlig, på de danske delegaters opfordring, også på engelsk.

Anledningen til symposiet var 100-års dagen for P. W. Lunds død, og megen tid blev benyttet til at tale om P. W. Lund som botaniker, zoolog, palæontolog, huleforsker, pioner og menneske. Man benyttede lejligheden til at trække linierne op og fortælle om ny forskning inden for de forskellige fag, og om hvordan kæmpeområder stadig var udforskede. Desværre for de tre danske deltagere foregik alt på portugisisk. Kun Danmarks ambassadør i Brasilien, Richard Wagner Hansen, klarer denne forhindring, og hans indlæg ved åbningen af mødet blev derfor også af denne grund specielt vel modtaget.

Botanikeren Laurids Holm-Nielsen, palæontologen Ella Hoch og jeg selv kom med indlæg på engelsk. Af naturlige grunde talte jeg om »P. W. Lund and his family«, et emne, som jeg mener fortjener mere opmærksomhed, også for hans virke, end en blot og bar omtale af, at hans fader var en velstående silke- og klædekræmmer.

I forbindelse med symposiet var der centralt i Belo Horizonte en udstilling, hvor knoglefund var fremlagt på en usædvanlig smuk måde. Bøger og kopier af Brandts tegninger og akvareller var også udstillet. Besøgsfrekvensen var meget høj, og alle slags mennesker, unge og ældre,

var blandt publikum. Både lokale aviser og aviser fra São Paulo og Rio har bragt artikler om Lund og symposiet, ligesom det brasilianske fjernsyn har haft programmer.

Det samlede indtryk er en meget stor interesse for Lund og den brasilianske naturvidenskabs begyndelse. Man bad mig formidle, at arbejder af Lund, Reinhardt og Warming blev oversat til engelsk fra dansk, således at man kunne gå videre til portugisisk derfra. Motivet for denne fremgangsmåde er mangelen på videnskabelig indsigt hos translatorer, således at vejen over engelsk skulle være en sikrere vej. En del ældre oversættelser opfattes som dårlige, og andre arbejder er aldrig oversat. — Et centralt spørgsmål for Brasilien er muligheden for at få samlingerne tilbage, i hvert fald delvis. Mens jeg i Brasilien anførte mange årsager til, at man ikke kunne gøre dette, må jeg indrømme, at spørgsmålet fortjener alsidig overvejelse og bør blive genstand for drøftelser herhjemme. Mit personlige indtryk er, at der er væsentlige kulturhistoriske årsager til at berige Brasilien med materiale, som de dér har specielt brug for. Man kunne nøjes med at bevare et repræsentativt udvalg her. I dag ville materialerne nok være i gode hænder i Belo Horizonte og blive brugt betydeligt mere der end her.

Ebba Lund

¹ J. Reinhardt: Naturforskeren Peter Wilhelm Lund, hans Liv og hans Virksomhed. — Oversigt over Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder i Året 1880, 147–210.

UNION ACADEMIQUE INTERNATIONALE (UAI)

17. Union Académique Internationale

Bureau-møde 15.—16. januar 1980

(romertal i parentes angiver foretagendets nummer)

Ved mødets åbning mindedes man med taknemmelighed to afdøde medlemmer af bureauet, Franz Blatt, der havde skabt *Novum Glossarium Mediae Latinitatis* (V), og Pierre Devambe, den mangeårige hovedredaktør af *Corpus Vasorum Antiquorum* (I).

Administrative og finansielle problemer: Der forelå indbydelse fra Ungarns videnskabsakademi til at afholde den 55de generalforsamling i

Budapest 1981. Det vedtoges at lade de årlige rapporter udkomme med et engelsk resumé og at lade sektionsformandskaberne være treårige.

Status over de forskellige foretagender, hvoraf må fremhæves: Bureaet overdrog M. Cagianio de Azevedo og P. J. Riis at varetage ledelsen af *Corpus Vasorum Antiquorum* (I) indtil valget af en ny hovedredaktør på generalforsamlingen i juni 1980. De vanskelige spørgsmål vedrørende de nærorientalske kortblade af *Tabula Imperii Romani* (VI) synes nu at kunne løses som følge af forhandlinger med syriske arkæologer i Rom; nye møder ventes afholdt i Damaskus og/eller Amman. En aftale mellem Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab og Österreichische Akademie der Wissenschaften om udvidet samarbejde inden for rammerne af *Monumenta Musicae Byzantinae* (XII) er under overvejelse. M. Cagianio de Azevedo, E. Condurachi og P. J. Riis fik i opdrag at udarbejde forslag om en reorganisation af ledelsen af *Corpus Antiquitatum Americanensium* (XX). Det meddeltes, at det første bind af *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae* (XXVIII) er ved at udkomme; på et redaktionskollokvium afholdt i maj 1979 var både afrikanske og nærorientalske stater samt Sovjetunionen repræsenteret, hvilket var første gang i en videnskabelig sammenkomst under UAI.

Nye projekter: Det tidligere fremsatte forslag om et kortvarigt projekt »Les hommes et les droits de l'homme« blev trukket tilbage, da der mellem Unesco og Institut International de Philosophie er sluttet kontrakt om et tilsvarende projekt, som skal realiseres inden juli 1980. Fra Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Paris, forelå forslag om en à jour-ført nyudgave af Nouveau Glossaire Nautique d'Augustin Jal fra 1848.

Kandidaturer: L'Académie de Langue Arabe, Cairo, ønsker optagelse som medlem af UAI.

Forberedelse af 54de generalforsamling: Denne holdes i Bruxelles 15.–21. juni 1980. Af rationaliseringshensyn foresloges det at inndele UAI-foretagenderne i tre og ikke som hidtil fire grupper: 1. Foretagender direkte ledet og finansieret af UAI. — 2. Foretagender ledet af et akademi under UAI's tilsyn, men finansieret ved det pågældende akademis mellemkomst; til sådanne foretagender giver UAI kun lejlighedsvis støtte. — 3. Foretagender med selvstændig ledelse og finansiering udefra, men under UAI's og akademiernes tilsyn. Alle tre grupper kan gennem UAI ansøge om støtte fra CIPSH (Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines).

Forholdet til European Science Foundation (ESF): Selvom kun 10 % af ESF's aktiviteter vedrører humaniora, påkalder nogle af ESF's pro-

jekter koordination og snævrere samarbejde med UAI, nemlig: metoder ved udarbejdelsen af ordbøger, Kina-studier, byzantinsk geografi og konservering af glasmalerier.

Forholdet til Unesco og CIPSH: M. Conil Lacoste fra Unesco og J. d'Ormesson og Henriette Ciurea fra CIPSH deltog i mødet. CIPSH er samlende organ for 13 forskellige humanistiske associationer, der hver har een stemme på CIPSH's generalforsamling. Eftersom UAI ved CIPSH's oprettelse under Unesco i 1946 spillede en afgørende rolle, har UAI ret til 7 stemmer på generalforsamlingen. Unesco påtænker i 1981 at udgive en serie artikler, hver på ca. 30 sider, om interkulturelle emner, og der var enighed om, at en række af UAI's foretagender vil kunne afgive stof dertil (se nedenfor).

P. J. Riis

54. årsmøde

UAI afholdt sit 54. årsmøde i Bruxelles den 15.—21. juni 1980. Delegerede fra 30 lande deltog foruden observatører fra Unesco, CIPSH og ESF. Undertegnede repræsenterede Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab.

Antallet af unionens foretagender er nu vokset til 37, fordelt på 6 sektioner. Danmarks aktive deltagelse er især koncentreret om foretagenderne I (CVA), V (NGML), XII (MMB), XVIII (CPD), XX (CAA), XXVI (SNG), XXVIII (LIMC), XXXI (ALE) og XXXV (JAI); for arbejdet i disse foretagender henvises til særlige beretninger nedenfor. Hovedredaktionen af V (NMGL) er efter Franz Blatts død overgået til Y. Lefèvre, Bordeaux. II (MMB), der stadig ledes af Henrik Glahn, vil efter indgåelse af en samarbejdsaftale mellem Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab og Österreichische Akademie der Wissenschaften blive udvidet med en ny serie, hvortil udgifterne dækkes fra østrigsk side. Danmark vil næppe kunne påtage sig fortsættelsen af XVIII (CPD) efter afslutningen af vokalhæfterne, hvoraf endnu seks må forudses; en omlægning af arbejdet med henblik på konsonantbindene vil derfor snarest blive overvejet. I de øvrige foretagender går arbejdet planmæssigt videre. Til ny hovedredaktør af I (CVA) valgtes F. Villard, Paris; Litvak King, Mexico, har afløst I. Bernal i ledelsen af XX (CAA).

Rudi Thomsen var sekretær i kommission XXVI (SNG), P. J. Riis i kommission XVIII (CPD); desuden havde P. J. Riis forsædet i sektion 6, der omfatter arkæologi, kunst- og musikvidenskab: Kommissionerne I

(CVA), XII (MMB), XX (CAA) og XXXV (JAI) samt XVI (Corpus Vitrearum, d.v.s. publikationen af middelalderlige glasmalerier). P. J. Riis er i henhold til reglerne efter tre års funktion udtrådt af forretningsudvalget ved slutningen af årsmødet.

Det meddeltes, at Unesco i en ny populærvidenskabelig skriftserie om interkulturelle studier vil optage bidrag om fire af UAI's foretagender: IX (Corpus Philosophorum Medii Aevi), VII (Documents historiques inédits concernant le Japon), XXV (Civilizations de l'Asie Centrale) og XXVI (Sylloge Nummorum Graecorum).

Forholdet til ESF var genstand for indgående drøftelse. Det fastsloges, at ESF's medlemskreds dækker et langt mindre geografisk område end UAI's. Med tanke på de opgaver, som søges løst af ESF, udtryktes nogen frygt for fordobling, evt. tredobling af det arbejde, som allerede foregår i de humanistiske fagorganisationer og i UAI; men selvom der på tre punkter synes at være et vist sammenfald af interesser, nemlig hvad angår studiet af alchymien som forløber for kemien (UAI's komm. II), udgivelsen af ordbøger (UAI's komm. V, XV, XVIII, XXIII) og konserveringen af glasmalerier (UAI's komm. XVI), er sigtet dog principielt forskelligt. Det vedtoges ikke desto mindre at overveje et samarbejde også f. eks. vedrørende byzantinske studier. Takket være sin større geografiske spændvidde og den store sagkundskab, Unionen gennem akademierne råder over, kan UAI tilbyde store muligheder for bistand på det humanistiske område.

Den afsluttende plenarforsamling vedtog at optage Det Arabiske Akademi i Cairo som medlem af Unionen og at acceptere den reviderede nyudgave af August Jal's nautiske leksikon som publikationsforetagende under Unionen.

Rudi Thomsen

P. J. Riis

---

18. I. Corpus Vasorum Antiquorum (CVA)

Torben Melanders manuskript til bind I fra *Thorvaldsens Museum* (atistiske sortfigurerede vaser) er under oversættelse. Fotograferingen af alle Thorvaldsens vaser er nu færdig. Man fortsætter konserveringen af den rødfigurerede keramik og tager ind i mellem også enkelte sortfigurerede vaser, der så skal omfotograferes.

Jette Christiansens bearbejdelse af *Ny Carlsberg Glyptoteks* attiske og korinthiske keramik fra 8. og 7. årh. f. Kr. vil snart være tilendebragt.

Af *Odense Universitets* kypriske keramik er den forhistoriske del bestående af 103 numre færdigbearbejdet, og 90 fra den historiske periode er beskrevet og behandlet, men hertil er teksten endnu ikke renskrevet. Lone Wriedt Sørensen leder arbejdet. Det foreliggende engelske manuskript til den forhistoriske del er affattet af Anne Marie Nielsen, men endnu ikke revideret. 73 stykker, heraf 15 forhistoriske, 54 historiske kypriske og 4 af samlingens græske vaser er restaureret og fotograferet.

P. J. Riis

19. V. **Novum Glossarium Mediae Latinitatis (NGML)**

Til udgivelsen af sidste bind under Franz Blatts redaktion, fasc. Od-Operatorium, har Statens humanistiske Forskningsråd bevilget 22.240 kr.

Hovedredaktionen er overgået til professor Y. Lefèvre, Bordeaux.

Poul Johs. Jensen

20. XII. **Monumenta Musicae Byzantinae (MMB)**

Siden sidste beretning (se Oversigt 1978–79, s. 190) har lektor Sysse Engberg afsluttet fremstillingen af første fascikel af *Prophetologium*, Vol. 2 (*Lectiones anni immobilis*) og har påbegyndt renskrivningen af fasc. 2, de hertil hørende tekstkritiske apparater. Begge fascikler forventes udgivet inden udgangen af 1980.

Med professor Herbert Hunger, Wien, har der været ført forhandlinger om et formaliseret akademi-samarbejde ved udgivelse af en ny underserie af Monumenta Musicae Byzantinae — et *Corpus scriptorum de re musica*, hvori det er tanken at udgive samtlige teoretiker-tekster vedrørende byzantinsk musik. Denne underserie udgives af en komité, hvis sammensætning er foreslået således: Herbert Hunger (formand), Christian Hannick og Jørgen Raasted. Tilrettelæggelse af projektet vil blive påbegyndt i indeværende år.

Efter Franz Blatts død d. 2. aug. 1979 er John Bergsagel og Jørgen Raasted blevet udpeget som medlemmer af administrationskomiteen, med Henrik Glahn som formand. Monumentas tidligere direktør, Oliver Strunk, afgik ved døden i Grottaferrata den 24. februar 1980.

John Bergsagel Henrik Glahn Poul Johs. Jensen Jørgen Raasted

Uddrag af regnskab for MMB for 1979

<i>Indtægt:</i>	kr.
Overført fra forr. regnskab (se Oversigt 1978—79, s. 190)	62.199,62
Carlsbergfondet	106.973,00
Union Académique Internationale	11.408,00
Renter	2.116,87
	Ialt 182.697,49
<i>Udgift:</i>	
Trykning	117.838,00
Kassebeholdning	64.859,49
	Ialt 182.697,49

*J. Raasted***21. XVIII. A Critical Pāli Dictionary (CPD)**

Efter udsendelsen af CPD Vol. II:10 i marts—april 1979 modtog redaktionen fra lærde rundt om i verden takkeskrivelser ledsaget af kondolationer i anledning af professor Ludwig Alsdorfs død. Som det fremgår af UAI-rapporten over mødet i Bern juni 1979, er K. R. Normans overtagelse af posten som Editor-in-Chief blevet hilst med tilfredshed.

Ved et møde i kommissionen 6. marts i år meddelte Erling Hammershaimb sit ønske om at udtræde. Opfordret af Jørgen Læssøe indvilgede Hans Hendriksen i ved næste konstituerende møde at overtage posten som kommissionens formand. Derefter vil Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs kommission for ordbogen altså bestå af Hans Hendriksen som formand, Jørgen Læssøe og Jes Asmussen. Redaktionskomiteen betår som hidtil af K. R. Norman (formand), Colette Caillat, Oscar von Hinüber og Else Pauly.

En stor del af Vol. II:11 foreligger i korrektur; en del er under revision i samarbejde mellem K. R. Norman og forfatteren til den resterende del, professor von Hinüber. I København arbejdes der bl. a. med tilrettelæggelse af materialet for de følgende dele af ordbogen. Den unge Karsten Nielsen, som har afsluttet en del af sin magisterkonferens, inddrages i arbejdet på en måde, der forventes at gøre ham skikket til at overtage posten som sub-editor.

Fra UAI er der i 1979 modtaget støtte på FB 50.000 (kr. 8980). Carlsbergfondets og Forskningsrådets samlede bevilling for 1979 var på 141.500 kr. (+ til trykning af II:11 40.000 kr., som henstår). For 1980 er der andraget om FB 60.000 fra UAI. Fra Carlsbergfondet og Forskningsrådet er der tilsagn om 137.935 kr., herunder 16.435 kr. som udgør differencen mellem trykkeomkostningerne for II:10 og det for flere år tilbage anslåede beløb på 29.000 kr.

Jørgen Læssøe

22. XX. Corpus Antiquitatum Americanensium (CAA)

I det forløbne år har komiteen for CAA fortsat gennemgangen af den sidst tilkomne faglige litteratur om emnet og registreringen af Etnografisk Samlings beholdning af Chimu krukker fra Galathea Ekspeditionen 1845—47 samt udveksling med Etnografisk Museum, Trocadero, Paris 1882, specielt med henblik på udvælgelse af ca. 115 krukker til optagelse i Tomo 1. De ved mødet i Bruxelles udstukne retningslinier for katalogen med en vis autonomi for det enkelte land følges på det danske materiale. Tilbud på tegner, fotograf og oversætter er indhentet.

Torben Monberg

23. XXVI. Sylloge Nummorum Graecorum (SNG)

I slutningen af 1979 publiceredes hefte 43 af Den kgl. Mønt- og Medaillesamlings Sylloge. Dermed er et stort arbejde, som påbegyndtes i 1939, ført til ende. Med økonomisk bistand fra Carlsbergfondet og fra Statens humanistiske Forskningsråd (indtil 1974 Rask-Ørsted Fondet) er der skabt et referenceværk af international betydning. I mange år vil denne Sylloge, der omfatter knap 25.000 mønter, være det største og mest vidtspændende katalog over græske mønter, publiceret efter Sylloge-princippet.

Samtidig arbejdes der på et katalog over Aarhus Universitets samling af græske mønter, ca. 1500 stykker. Man håber at have et manuskript færdigt inden udgangen af 1980 med henblik på en endelig publikation i det følgende år.

Planerne om en udgivelse af de græske mønter i Thorvaldsens Museum

befinder sig stadig på et rent forberedende plan; men det er komiteens hensigt at arbejde videre med dette projekt.

Rudi Thomsen

Otto Mørkholm

24. XXVIII. Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae (LIMC)

I det forløbne år har mag. art. Birgitte Rafn udarbejdet systematiske registreringskort på følgende måde: Ny Carlsberg Glyptotek (D—H) COPG 0160—0319; Nationalmuseet, Antiksamlingen (D—H) COPG 0275—0425 (ca. 345 numre mangler); Thorvaldsens Museum D—H ikke registreret endnu, ca. 460 numre mangler, heraf udgør gemmerne ca. 325.

Arbejdet for 1979—80 er gennemført og gennemføres ved en årlig bevilling på 40.000 kr. fra Carlsbergfondet. For 1981 og 1982 søges en ny bevilling på 50.000 kr. pr. år.

Flemming Johansen

25. XXXI. Atlas Linguarum Europae (ALE)

Ved redaktionsmødet i Moskva 23.—26. april 1979 blev en række bearbejdelser af kort (des cartes provisoires) fremlagt og diskuteret. Det blev vedtaget at udsende et første foreløbigt hefte af kortværket indeholdende bl. a. et udvalg af de på Moskvamødet diskuterede provisoriske kort under titlen »Présentation — cartes d'essai«. Desuden drøftedes fristerne for den egentlige redaktion af de første hefter af værket og herunder især for aflevering af de nationale komiteers og departementers kritik af og rettelser til oplæggene til den automatiske korttegnere. Den nøjagtige fremgangsmåde ved udførelsen af alle former for rettelser til disse oplæg blev i detaljer gennemgået af Marburg-Centrets datalogiske medarbejder (prof. Putschke).

Hele det danske materiale vedr. Questionnaire I er samlet og redigeret på lister. Materialet er kun tilsendt hovedredaktionen indtil sp. 304. Resten ligger klar til afsendelse efter indførelse af de ændringer, der måtte blive resultatet af indeværende års redaktionsmøde i Amsterdam (22.—26. april). Når det stadig kan forventes, at en række ændringer og tilpasninger i det bearbejdede materiale vil være nødvendige — også i

det allerede afleverede — skyldes det især, at jo længere arbejdet er skredet frem jo mere tydelig viser sig nødvendigheden af et nøje samarbejde ikke blot i departementet (Germania Nord), men også videreført i form af samarbejde mellem nabodepartementerne inden for samme sproggruppe, i vort tilfælde mellem Germania Nord og Germania Central. Dette sidste vil blive hovedemnet for arbejdet på mødet i Amsterdam i april.

Poul Andersen

---

26. XXXV. Nationalkomiteen for Jewish Art Index (JAI)

Nationalkomiteen for Jewish Art Index (JAI) konstituerede sig på et møde den 18. december 1979 med følgende medlemmer: Else Kai Sass, Erik Fischer, lektor, mag. art. Mirjam Gelfer Jørgensen og førstebibliotekar, mag. art. Ulf Haxen (formand). Sidstnævnte har orienteret professor Joshua Prawer, Israel Academy of Sciences and Humanities, om nationalkomiteens oprettelse og sammensætning og afventer nærmere oplysninger om projektets karakter og hidtidige forløb for snarest muligt at kunne påbegynde arbejdet.

Ulf Haxen

INTERNATIONAL COUNCIL OF SCIENTIFIC UNIONS (ICSU)

27. International Council of Scientific Unions

Nationalkomiteen for ICSU holdt møde den 14. marts 1979 og ICSU's forretningsudvalg holdt møde den 19. juni 1979.

Nationalkomiteerne for Union Radio Scientifique Internationale og International Union of Theoretical and Applied Mechanics er blevet reorganiseret og har udarbejdet forretningsorden. Det samme gælder for nationalkomiteerne for International Union of Quaternary Research og International Association of Engineering Geology. Også for Climate Change and Variability Research Programme (CRP), der har afløst Global Atmospheric Research Programme, er der nedsat en nationalkomité, som ved redaktionens slutning ikke havde udarbejdet forretningsorden. Dansk Selskab for Ernæringsforskning, der virker som na-

tionalkomité for International Union of Nutritional Sciences, er stærkt interesseret i at få nationalkomité-status. ICSU-komiteen har anbefalet en ansøgning fra generalsekretæren i International Association of Microbiological Societies om at opnå status som union.

Komiteen finder det væsentligt, at nationalkomiteernes beretninger giver orientering både om arbejdet i unionerne og om effektiviteten i det danske arbejde, idet dette er en betingelse for aktiv dansk deltagelse i ICSU's generalforsamlinger.

Den af SNF fremsendte anmodning om i god tid at oplyse om generalforsamlinger og kongresser, der kræver rejsebevillinger, er blevet udsendt til formændene for samtlige nationalkomiteer.

Der har vist sig et behov for at få dækket andre udgifter end de direkte kontingenter, nemlig rejseudgifter København—Odense og København—Århus, i nogen grad portoudgifter, udgifter til udgivelse af medlemsblade o. lign. Beløbet blev anslået til ca. 10.000 kr. på årsbasis og dette beløb blev bevilget for 1980 af SNF, ligesom SNF og SHF i forening har bevilget aflønning af en deltidsansat medarbejder for endnu et år (1980).

Peder Olesen Larsen og statsgeodæt Elvin Kejlsø er delegeret til at deltage i ICSU's generalforsamling i Amsterdam 8.—12. september 1980.

H. Højgaard Jensen

28. International Astronomical Union (IAU)

Det astronomiske samfunds officielle organisation, IAU, varetager spørgsmål vedrørende internationalt samarbejde, f. eks. koordinering af internationale observationsprogrammer, giver med sin autoritet øget vægt til resolutioner og tilstræber forbedring af vilkårene for astronomisk forskning. De enkelte nationalkomité-medlemmer modtager Information Bulletin direkte fra Unionen, i 1979 numrene 41 og 42. Heri oplyses om afholdelsen af symposier, kollokvier og regionale møder, og om udgivelsen af de publikationer der er baseret på disse.

I tiden 27.—31. august har UAI afholdt et symposium (85) om stjerne-hobe, hvori Poul Erik Nissen deltog som inviteret til at give et Review Paper »Abundance Variations among Young Clusters and Associations«.

Mogens Rudkjøbing

Kongres og generalforsamling

Ved IAU's 17. generalforsamling i Montreal den 14.—23. august 1979 gav unionens afgående præsident, professor A. Blaauw, bl. a. en redegørelse for de bestræbelser, som IAU's bestyrelse har gjort for at løse et astronomisk-politisk samarbejde, og som nu synes at være tæt på sin løsning. Det drejer sig om Kinas repræsentation i unionen. Siden revolutionen 1947 har Taiwan været officiel repræsentant, medens Den kinesiske Folkerepublik ikke har været medlem. Kina vil fremdeles være medlem, repræsenteret dels ved Den kinesiske Folkerepublik med det kinesiske Astronomiske Selskab i Nanking som sponsor, dels ved Taiwan. Tilbage står kun problemet at finde et for begge parter acceptabelt navn på den videnskabelige organisation, gennem hvilken Taiwan skal tilsluttes unionen.

Af resolutioner, der blev vedtaget, skal nævnes én fra kommission 40 (Radioastronomi), som ønskede, at IAU måtte give sin anbefaling til projektet GERT (*Giant Equatorial Radio Telescope*), som flere udviklingslande har foreslået bør bygges og opstilles i Afrika, formodentlig i Kenya nær ækvator, hvor hele himlen vil være tilgængelig for observationer.

Unionens sekretariat, som indtil for nylig har haft meget vanskelige arbejdsforhold, fordi sekretariatet har fulgt generalsekretæren, som vælges for en treårs periode, vil fremtidig få permanent domicil på Paris-observatoriet.

Generalforsamlingen valgte følgende ny bestyrelse med funktionsperiode indtil 1982: Præsident M. K. V. Bappu, Indien, ny vicepræsident: M. W. Feast, Sydafrika, L. Kresak, Tjekkoslaviet, R. Wilson, England. Til generalsekretær valgtes P. A. Wayman, Irland, og til assisterende generalsekretær R. M. West, Danmark.

Hovedparten af unionens videnskabelige aktiviteter udfoldes ved dens 38 kommissioner, som hver holdt flere møder, hvor enkelte medlemmer gjorde rede for nye resultater eller fortalte om nye forskningsprojekter. Da flere kommissioner repræsenterer nærtbeslægtede områder af astronomien, kan det ikke undgås, at møder i forskellige kommissioner kan komme til delvis at behandle samme emne. For at råde bod på dette anordnes ved hver generalforsamling fælles diskussioner mellem flere kommissioner. Der blev afholdt 8 sådanne heldagsmøder med emner, der behandlede solsystemets udforskning, kerneområder i normale galakser, instabilitet i stjernernes indre, ekstragalaktisk højenergi-astrofysik, for at

nævne nogle. Programmet omfattede også tre aftenforelæsninger af G. Herzberg over Vekselvirkningen mellem molekylspektroskopi og astronomi, S. Chandrasekhar over Den almene relativitetsteoris rolle i astronomien, og B. Paczynski over Snævre dobbeltstjerner og stjerneudvikling. Disse foredrag af fremragende videnskabsmænd, som hver på sit område har gjort en fundamental indsats, gav i halvpopulær form oversigt over centrale områder af astronomien, som er inde i en stærk udvikling. De blev modtaget med stor begejstring. Ved den afsluttende generalforsamling blev Indonesien officielt medlem af unionen.

Foruden undertegnede officielle danske repræsentant, deltog følgende fra Danmark: Poul Erik Nissen som medlem af unionens kassekomité og lektor Henning Jørgensen, Kbh.s Universitet, som medlem af nomineringskomiteen. I unionen indvalgte 8 nye medlemmer, så at det danske medlemstal nu er på 39. — For perioden indtil næste generalforsamling 1982 i Athen valgtes lektor Erik Høg, Kbh.s Universitet, til præsident for kommission 8 (Positionsastronomi) og Olaf Pedersen til vicepræsident for kommission 41 (Astronomiens Historie).

Anders Reiz

---

29. International Geographical Union (IGU)

Der er i 1979 afholdt 2 møder i Nationalkomiteen. — IGU bulletin vol. XXX, 1979, nos. 1—2 omhandlende beretninger fra nationalkomiteer, referat af Regional Conference i Nigeria og 2nd Circular vedrørende den 24. internationale geografiske kongres i Japan 1980 er udsendt til de geografiske institutioner ved højere læreanstalter og til en række videnskabeligt arbejdende geografer. — Dansk deltagelse i kongressen i Japan 1.—5.9.1980 er anmeldt med en kort- og bogudstilling. Materiale til en oversigt over danske videnskabeligt ansatte geografer er fremsendt til ORBIS GEOGRAPHICUS 1978/82, og danske geografiske skrifterækker er fremsendt til International List of Geographical Series 1980, der begge udgives i forbindelse med kongressen.

Der foreligger manuskript til publikationen Collected Papers Denmark, vol. 6, der påtænkes uddelt under kongressen i Tokyo. Heftet giver en oversigt over dansk geografisk indsats 1976—80 primært for KUGI. — Der er til eksekutivkomiteen for IGU indsendt fælles-nordisk forslag om nominering af professor Stig Jaatinen, Helsingfors, til vicepræsident for den kommende 4-års periode 1980—84 ved valget under generalforsam-

lingen i Tokyo 1.—5. september. Den danske Nationalkomité har herudover planer om en intensivering af det nordiske samarbejde i den kommende 4-års periode og har tænkt sig at tage et initiativ til skabelsen af en mere fast ramme herfor.

Kommissionsarbejdet. Commission on History of Geographical Thoughts ved forskningsbibliotekar Ib Kejlbo: Der foreligger udarbejdet en række biografier om danske geografer. Ansøgning om oversættelse vil blive fremsendt til Statens naturvidenskabelige Forskningsråd. — World Land-use Kommissionen Eulusmap ved N. Kingo Jacobsen: Kortet fremlægges ved kongressen i Japan 1980. — Committee for Periglacial Research ved professor Harald Svensson: 1.—9. september 1979 gennemførtes »Field Conference on Frozen Ground Morphology of Northernmost Fennoscandia«. Der deltog 34 personer fra 13 lande. Foredrag og uddrag af diskussioner vil blive publiceret i *Biul. Perygl. (Lodz) Vol. 29*, som forventes at udkomme i efteråret 1980. Komiteen har modtaget indbydelse til et seminar i Polen (Lodz og Poznan) i juni 1980 samt til en konference på Hokkaido i tilslutning til kongressen i Japan. I 1981 vil komiteen gennemføre en konference i Rumænien. — Commission on National Settlement Systems ved mag. scient. Sv. Illeris: Kommissionen har afholdt møder i Bochum (1977), Paris (1978) og Szymbark, Polen (1979). Næste møde er planlagt i Sapporo, Japan, i august 1980. S. I. har deltaget i møderne i Paris og Szymbark. Kommissionen har i et tobinds værk »The National Settlement Systems« tilvejebragt rapporter fra ca. 25 lande. S. I. har udarbejdet bidraget om det danske bymønster. Til mødet i Tokyo 1980 har S. I. skrevet artiklen »Recent Development of the Settlement Systems of Advanced Market Economy Countries«, som er trykt i *Geografisk Tidsskrift* bd. 78, 1979. Endvidere har S. I. på grundlag heraf planer om at udarbejde en artikel »Evaluation of the National Settlement Systems«. Disse studier skulle forelægges i Japan i september, men må eventuelt udsættes til 1981. — Commission on Coastal Environment ved N. Kingo Jacobsen: Der er afholdt en Regional Conference on Baltic Coasts 5.—13.6.1979 i Stockholm. Lektor Niels Nielsen, KUGI, deltog med foredrag om forskningsresultater fra Køge Bugt studierne. Der afsluttedes med en 3-dages ekskursion. — Historical changes in spatial organization ved professor Viggo Hansen: Et symposium afholdtes i Cambridge 23.—28.7.1979: »Research methods in historical geography«. Her blev ialt fremlagt 38 papers og foretaget ekskursion til The Fens. Bidragene skal udgives med titlen »Research Methods in Historical Geography« og fremlægges i Tokyo i september.

Ved det seneste møde i Nationalkomiteen valgtes sekretæren, Sofus Christiansen, som officiel dansk repræsentant til generalforsamlingen under den 24. internationale geografkongres.

N. Kingo Jacobsen

---

30. International Mathematical Union (IMU)

Unionen har i 1979 ydet faglig og finansiel støtte til følgende internationale konferencer og symposier: Automorfe former, repræsentationsteori og talteori (Bombay), Topologi og dens anvendelser (Moskva), Matematisk fysik (Lausanne) samt Mekanik og matematik og deres indbyrdes vekselvirken (Edinburgh). Endvidere har unionen arrangeret IMU lectures.

Nationalkomiteen har på et møde bl. a. behandlet forslag til vedtægter for unionen.

Bent Fuglede

---

31. International Union of Biochemistry (IUB)

Nationalkomiteen har afholdt to møder i 1979, den 5. januar og den 18. juni. Til det første møde forelå et udkast til forretningsorden. Efter en diskussion af dette blev det overdraget Olesen Larsen og Foltmann at foretage den endelige redaktion. Denne blev udsendt i februar.

Ved mødet den 18. juni diskuteredes den kommende generalforsamling i IUB, specielt vedrørende de danske delegaters stillingtagen til Chiles ansøgning om medlemsskab. Der var enighed om, at nationalkomiteen kunne støtte denne ansøgning. Endvidere blev det konstateret, at det havde været vanskeligt at skaffe rejsemidler til deltagelse i generalforsamlingen. For at undgå misforståelser vil nationalkomiteen i fremtiden søge forskningsrådet direkte om midler for danske delegater. Rejsseudgifter bør således ikke i fremtiden blive en byrde for de institutter, der afgiver medlemmer til internationale organisationer.

IUB's stående komiteer har følgende danske medlemmer: K. A. Marcker (Committee on Symposia); L. Josefsson (Committee on Education og Editorial Committee for Journal of Applied Biochemistry); P. Schambye (Special Membership Committee). — Nationalkomiteen

har på sine møder diskuteret samarbejdet mellem de deltagende selskaber. Det overvejes med Biokemisk Forening som initiativtager at foretage en kortlægning af undervisning i biokemi i Danmark.

Generalforsamling

I forbindelse med den 11. internationale kongres for biokemi afholdt IUB sin 10. generalforsamling den 11. juli 1979 i Toronto. Som danske delegater deltog Brian F. C. Clark, Århus, og Bent Foltmann, København.

Generalforsamlingen blev ledet af den afgangende præsident, A. A. Bayev. Efter at IUB's første præsident, M. Florkin, var mindet, og nye medlemmer budt velkommen, fremhævede generalsekretæren, W. Whelan, at kun tilstedeværende delegater havde stemmeret. Referatet af den 9. generalforsamling blev godkendt, og ingen havde kommentarer til den foreliggende dagsorden. Præsidenten understregede, at den omfangsrige dagsorden nødvendiggjorde, at man koncentrerede sig om spørgsmål af vital interesse.

Efter en del diskussion om politik og videnskab blev Chile og Den kinesiske Folkerepublik optaget som medlemmer. Med hensyn til det sidste medlemskab var der enkelte diplomatiske spørgsmål, der endnu ikke var løst. Dette er siden lykkedes, og i cirkulære af 31. oktober har generalsekretæren meddelt, at IUB indtil videre har to »Adhering Bodies« for repræsentation af kinesiske biokemikere: 1) The Chinese Biochemical Society og 2) The Biochemical Society located in Taipei, China; det sidste erstatter Academia Sinica (Taiwan). — Som en følge af, at Kenya ikke har betalt kontingent i 6 år, blev medlemskabet ophævet.

Følgende valg fandt sted uden afstemning: H. G. Wood, kommende præsident; W. F. J. Cuthbertson, kasserer. F. Lynen var på den foregående generalforsamling valgt som kommende præsident og rykkede uden afstemning op som præsident. På grund af sygdom var Lynen ikke til stede. — Udover forslagene i dagsordenen blev Asensio, Spanien, foreslået som medlem af Council. Da Préaux og v. Deenen repræsenterer Belgien og Holland, støttede de danske delegater Asensio for at skabe en bredere geografisk fordeling i Council. Afstemning gav følgende resultat: Yagi, Japan, 60; v. Deenen, Holland, 48; Préaux, Belgien, 47; Asensio, Spanien, 37. De tre første var herefter valgt.

Generalsekretæren gav en oversigt over IUB's aktiviteter. Han understregede den hjælp, der er ydet og vil blive ydet til biokemi i udviklingslandene. Administrationsudgifter for IUB udgør kun ca. 20 % af det

samlede budget, der blev vedtaget uden afstemning. Det vedtoges at forhøje kontingentenheden fra 200 til 250 \$ fra og med 1981. De foreslåede ændringer til »statutes and by-laws« repræsenterede en justering i forhold til erfaring og praksis. En revideret udgave vil blive distribueret, så snart den er trykt. For at gøre organisationsarbejdet mere effektivt og for at lette byrderne for generalsekretær og kasserer er det hensigten at inddrage medlemmer af Council i det administrative arbejde. Dette anses som et 2-årigt eksperiment, der senere skal følges op med formelle ændringer. — »Trends in Biochemical Sciences« har nu 5000 abonnenter, medens »Biochemical Education« udsendes i 1000 eksemplarer.

Straub berettede kort om ICSU's struktur og funktion. ICSU omfatter nu 19 internationale unioner. — Slater aflagde rapport om forhandlinger med Den kinesiske Folkerepublik.

Den 12. internationale kongres for biokemi vil blive afholdt i Perth, Australien, 15.—21. august 1982. Generalforsamlingen accepterede en invitation fra Holland om at afholde den 13. internationale kongres for biokemi i Amsterdam i 1985.

IUB's præsident F. Lynen er efter generalforsamlingen afgået ved døden og afløst af den designerede præsident, H. G. Wood.

B. Foltmann

---

32. International Union of Biological Sciences (IUBS)

I begyndelsen af 1979 nedsatte nationalkomiteen en idégruppe som et resultat af et møde med repræsentanter fra Danmarks Radio. Idégruppens opgave var at indsamle ideer til biologiske udsendelser i DR og TV. En arbejdsgruppe bestående af Jette Baagøe, Ole Hamann samt formand og sekretær fra nationalkomiteen redigerede forslagene, udvalgte 5 af ideerne og bad forskellige folk lave synopsis til en udsendelse. Hele materialet, ideerne og synopsiserne, er nu fremsendt til DR, og komiteen venter en reaktion fra DR snarest.

Den 20.—26. august 1979 afholdt IUBS det XX. årsmøde i Helsingfors. Da lektor, dr. phil. Torben Wolff skulle deltage i mødet, blev han bedt om at være repræsentant for den danske nationalkomité. Et af de spørgsmål, der blev diskuteret, var at oprette en ny union vedr. mikrobiologi. Den danske nationalkomité har senere på givne foranledning støttet oprettelsen af International Union of Microbiological Societies (IUMS) til afløsning af International Association of Microbiological

Societies (IAMS), idet dog den mikrobiologiske repræsentant i den danske nationalkomité for IUBS efter ønske forbliver der for at opretholde bedst mulig kontakt mellem de to komiteer.

I et forsøg på at gøre IUBS kendt for et bredere publikum af danske biologer har komiteen udarbejdet en notits til danske biologiske tidskrifter. I denne redegøres for, på hvilken måde IUBS kan være til gavn for danske biologer. — Med initiativ fra Norge er der nedsat et kontaktudvalg under de nordiske videnskabsakademier vedr. geomedicin. Formålet er at videreføre et arbejde, som blev startet med det nordiske symposium for geomedicin i Oslo 1978. Sekretæren for den danske nationalkomité er udpeget til dansk repræsentant i udvalget. — Nationalkomiteen har udarbejdet vedtægter for arbejdet i komiteen, bl. a. med hensyn til formål, sammensætning og mødeaktivitet. — Med udgangen af 1979 fratrådte T. W. Böcher som formand og efterfulgtes af J. B. Kirkegaard.

J. B. Kirkegaard

Zoologisk nomenklatur

På den XX. generalforsamling for IUBS i Helsingfors blev også behandlet forskellige problemer vedrørende zoologisk nomenklatur. Der nedsattes en kommission til at skabe en ensartet nomenklatur for organismer, der undertiden betragtes som dyr og undertiden som planter. De der beskæftiger sig med nomenklatur hos henholdsvis planter, dyr, bakterier og vira blev opfordret til gennem IUBS at udveksle erfaringer vedrørende deres arbejde, organisation, projekter og resultater og ved næste generalforsamling meddele deres mening om ligheder og forskelle i de forskellige systemer. En ansøgning om støtte fra Kommissionen for Nomenklatur på 10.000 \$ om året i årene 1980, 1981 og 1982 fra IUBS blev videregivet til UNESCO med organisationens anbefaling.

J. B. K.

---

33. International Union of Crystallography (IUCr)

Nationalkomiteen har afholdt tre møder. Den 23. marts, hvor de vigtigste punkter på dagsordenen var forberedelse af valg til Nationalkomiteen samt forberedelse af ECM-5 (det femte europæiske krystallografmøde). Den 15. august konstituerede den nyvalgte Nationalkomité sig med lek-

tor, dr. phil. Jacob Danielsen, Århus, som formand, og civ.ing. Bente Lebech, Risø, som sekretær. Ved mødet den 14. september, hvor den kommende forretningsorden m.v. blev diskuteret, blev lektor B. Buras, H. C. Ørsted Institutet, foreslået indvalgt i Nationalkomiteen, hvilket senere blev godkendt. — Nationalkomiteen udsendte meddelelser til de danske krystallografer tre gange i 1979.

Nationalkomiteen afholdt den 13.—17. august det femte europæiske krystallografimøde (ECM-5) for den europæiske krystallografiske komité (ECC, »Regional Associate« af IUCr), med Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, Akademiet for de Tekniske Videnskaber og International Union of Crystallography som sponsorer. Der var 568 aktive deltagere i mødet, som blev afholdt på H. C. Ørsted Institutet i København. Programmet omfattede såvel inviterede som tilmeldte foredrag, samt poster-udstillinger. Mødet blev afholdt med støtte fra en række forskellige fonds og firmaer.

International Union of Crystallography afholder internationale kongresser hvert tredje år. Den næste (IUCr-12) vil blive afholdt i Ottawa, Canada, i 1981. Derudover er IUCr sponsor eller co-sponsor for en række andre møder og symposier hvert år (fire i 1979). Professor Svend Erik Rasmussen, Århus, er indtil 1981 generalsekretær for IUCr. — IUCr udgiver to tidsskrifter: »Acta Crystallographica« og »Journal of Applied Crystallography«. Derudover udgives årlige bind af »Structure Reports« og »Molecular Structures and Dimensions«, samt tabelværket »International Tables for X-ray Crystallography«. — Tretten underudvalg (commissions) tager sig af en række forskellige internationale projekter. Lektor B. Buras, H. C. Ørsted Institutet, er medlem af »Commission on Crystallographic Studies at Controlled Pressures and Temperatures«.

Jacob Danielsen

---

34. International Union of Geodesy and Geophysics (IUGG)

Nationalkomiteen har i beretningsåret afholdt 2 møder, nemlig det ordinære møde den 30. januar, og et møde den 13. september primært for diskussion af agenda, den danske repræsentation og andre problemer i forbindelse med IUGG's XVII General Assembly, Canberra 2.—15. december 1979, hvortil unionens symposievirksomhed næsten totalt har været henlagt. 21 danske var delegeret.

Nationalkomiteen har diskuteret problemerne omkring de danske relationer til GARP (Global Atmospheric Research Program). Man har anbefalet Videnskabernes Selskab at nedsætte en komité til koordination af de nationale forskningsaktiviteter. — Endelig har nationalkomiteen søgt og fået bevilget af rumudvalget kr. 16.000 til afholdelse af en konference den 4. marts i Videnskabernes Selskabs lokaler om satellitnavigation og oceanografisk telemåling. Mødet må ses som fortsættelse af det i 1978 afholdte møde Dansk SONG (Space, Oceanography, Navigation and Geodynamics).

De internationale unioner for astronomi (IAU), geodæsi og geofysik (IUGG), geologi (IUGS), radiovidenskaber (URSI), krystallografi (IUCr) samt The Scientific Committee of Space Research (COSPAR) har nedsat en Coordinating Committee for the Moon and the Planets med prof. S. K. Runkorn (IUGG) som formand.

Generalforsamling

Følgende nye medlemslande blev optaget: Jordan, Kenya, Libyen og Tanzania, hvorefter antallet af medlemslande er 78. XVII generalforsamling havde fået forelagt en række ændringer af Statutes and By-Laws foreslået af IUGG's Bureau. De nye love præciserer klart, at unionens besluttende myndighed alene er dens Council (1 repræsentant for hvert medlemsland). Generalforsamlingen (alle delegerede) skal herefter blot informeres om beslutninger, men vil dog få lejlighed til ved et plenarmøde at fremsætte kommentarer til de foreslåede beslutninger. En anden væsentlig ændring var indførelsen af nye kategorier for medlemskontingent. Hidtil har der efter kategori 7 (15 enheder) kun været én kategori, nr. 8 (30 enheder). For at lette overgangen indføres efter kategori 7 følgende nye kategorier: 8 (20 enheder), 9 (25 enheder) og 10 (30 enheder). Desuden tilføjes kategorierne 11 (35 enheder) og 12 (40 enheder). Enheden for den næste 4-års periode blev iøvrigt uændret \$ 800. — Et forslag om at definere medlemskab af IUGG ved ordet »territory« i stedet for »country« (modifikation til paragraf 4) blev forkastet.

Der afholdtes 5 union lectures, d.v.s. generelle beskrivelser af større emner i en tværfagligt forståelig form. Antallet af inter-disciplinary symposia var 20, hver af størrelsesordenen 1–2 dage. Endelig havde hver association ca. halvdelen af tiden til rådighed for egne møder, herunder deres administrative møder. — På generalforsamlingen afgik statsgeodæt Elvin Kejlsø som unionens Treasurer og medlem af IUGG's Bureau efter

en 8-årig periode. Som ny Treasurer og Bureaumedlem blev valgt statsgeodæt Ole Bedsted Andersen. Endvidere genvalgtes statsgeodæt Elvin Kejlsø som IUGG's repræsentant i FAGS-Council (ICSU's Federation of Astronomical and Geophysical Services). IUGG's Council har efter rekommandation af IUGG's finanskomité henstillet, at Danmark fra 1982 rykker fra kategori 3 til kategori 4.

Resumé af associationsberetningerne.

IAGA (Intl. Assn. of Geomagnetism and Aeronomy). Til IAGA var tilmeldt 9 danske delegerede. 5 deltog desuden i det umiddelbart forud afholdte IMS (Intl. Magnetosphere Study) symposium i Melbourne. Danske forskningsresultater blev forelagt ved 11 foredrag på de to møder. Nationale aktiviteter er foregået ved Laboratoriet for Geofysik, AaU (palæomagnetiske undersøgelser i Skandinavien og Grønland samt marinmagnetiske målinger i Skagerrak og færøske farvande), Institut for Geofysik, KU (palæomagnetisme og anvendt geofysik), Institut for almen Geologi, KU (remanent magnetisme i områder på Island), Meteorologisk Institut (drift af permanente geofysiske observationer i Danmark og Grønland, World Data Center funktion for geomagnetisme og deltagelse i raketkampagnen »Substorm GEOS«), Grønlands geologiske Undersøgelse (»high resolution« aeromagnetiske undersøgelser over den østgrønlandske sokkel, fortolkning af satellitmagnetiske data fra POGO samt palæomagnetiske aktiviteter i Grønland), og Dansk Rumforskningsinstitut (bølge- og auroral particle eksperimenter).

IAG (Intl. Assn. of Geodesy): Fem danske delegerede var tilmeldt IAG. Nationale aktiviteter er foregået ved Laboratoriet for Geofysik, AaU (gravimetrisk målinger over saltstrukturer i Jylland samt målinger på Öland og i Varberg-området), Institut for Samfundsudvikling og Planlægning, AUC, samt Geodætisk Institut (redefinition af Europæisk og North American Datum, geoidebestemmelse ved collocation samt deltagelse i en række Doppler-satellitkampagner (SCANDOC, SURGE, POLDOC m.v.)).

IAHS (Intl. Assn. of Hydrological Sciences): De geografiske institutter ved KU og AaU samt Grønlands geologiske Undersøgelse har fortsat arbejdet med koordination og registrering af data vedrørende udbredelse af permanent sne og is.

IAMAP (Intl. Assn. of Meteorology and Atmospheric Physics): To delegerede var tilmeldt IAMAP. Nationale aktiviteter er foregået ved Institut for teoretisk Meteorologi, KU, og Forsøgsanlæg Risø.

IAPSO (Intl. Assn. of Physical Sciences of the Ocean): Der har været dansk deltagelse såvel i 2nd Symposium on Ocean Turbulence som i IUGG's General Assembly. Tre danske delegerede var tilmeldt IAPSO. Der har været stærk dansk deltagelse i IAPSO's Working Group on Ocean Optics, og G. Kullenberg har været convener for symposiet »Marine pollutant transfer processes«.

IASPEI (Intl. Assn. of Seismology and Physics of the Earth's Interior): Den danske deltagelse tilknyttet IASPEI talte 2 delegerede. Nationale aktiviteter er foregået ved Laboratoriet for Geofysik, AaU (deltagelse i Fennoscandian Long Range Seismic Profile, reflektionsseismiske undersøgelser i Danmark og på Færøerne samt geotermiske undersøgelser), og seismisk afdeling, Geodætisk Institut (bl. a. deltagelse i Fennoscandian Long Range Seismic Profile).

Elvin Kejlsø

---

35. International Union of Geological Sciences (IUGS)

Komiteen har i 1979 holdt ordinære møder den 13/2 samt den 19/11. I novembermødet blev der udpeget 3 danske delegater til den 6. »Ordinary Session of the Council of the International Union of Geological Sciences«, Asger Berthelsen, prof., dr. phil. Niels Spjeldnæs og cand. scient. Holger Lykke Andersen, samt 1 delegat til »Council of the International Mineralogical Association«, afd.leder, lic. scient. Ole V. Petersen.

Nationalkomiteen har været involveret i tilrettelæggelsen af geologiske ekskursioner i nordvest Europa og Grønland i forbindelse med den 26. internationale geologkongres i Paris 1980. For tiden er alle grønlandske ekskursioner bortfaldet af økonomiske og logistiske grunde, mens der fortsat arbejdes med en ekskursion til øvre kridt-lokaliteter i hele nordvest Europa. Arbejdet har omfattet tilrettelæggelse af ekskursioner samt udarbejdelse af ekskursionsførere og en oversigt over Danmarks geologi. Den sidste skal indgå i en serie af oversigter over alle vesteuropæiske landes geologi og publiceres som den første i sin art i forbindelse med geologkongressen.

Nationalkomiteen har også fungeret som den danske komité for International Geological Correlation Programme. Der er udnævnt nationale korrespondenter til 24 af de ialt 60 aktive IGCP projekter. Korte rapporter over dansk aktivitet i 22 af disse 24 projekter har været indsendt

til IGCP-sekretariatet i Paris, mens 10 korrespondenter har udarbejdet mere udførlige rapporter, hvor det danske aktivitetsniveau har begrundet en sådan.

Undertegnede formand for nationalkomiteen deltog i IUGS' møde »Geodynamic Problems — Outlook to the 80-s« i Zürich, 5.—6. februar. Ved denne lejlighed drøftedes den mulige fortsættelse af Geodynamics projektet i samarbejde med IUGG. Det centrale emne for det forestående nye program er lithosphærens oprindelse, udvikling og dynamik.

F. Surlyk

---

36. International Union of the History and Philosophy of Science (IUHPS)

Den videnskabshistoriske division af unionen har i 1979 støttet en række internationale møder, bl. a. et symposium i Amsterdam den 22.—25. august i anledning af Huygens' 350-års dag, et kollokvium om Videnskaben i Renaissanceen afholdt i Krakow den 14.—15. september, samt flere møder i anledning af hundredåret for Einsteins fødsel. Divisionen har samarbejdet med den Internationale Astronomiske Union om et møde i dennes historiske Kommission 41 i august i Montreal; her nyvalgtes M. A. Hoskin, Cambridge, til præsident og O. Pedersen, Århus, til vicepræsident. Divisionen har i årets løb arbejdet på forberedelsen af den 16. internationale kongres i Bukarest i august 1981, samt på en revision af statutterne med henblik på en klarere procedure ved valg af præsident og styrelsesmedlemmer.

Nationalkomiteen har i årets løb udsendt meddelelsesbladet »Orientering« No. 1 og 2 til ca. hundrede interesserede personer og institutioner. Den besluttede endvidere på sit møde den 6. februar 1980 at tage spørgsmålet om arkivering af videnskabeligt kildemateriale op til nærmere undersøgelse, samt at afholde et nyt landsmøde for danske videnskabshistorikere og -filosoffer i København den 13.—14. juni 1980; hertil nedsattes en arbejdsgruppe bestående af professorerne E. Snorrason, O. Schmidt og M. Blegvad.

Olaf Pedersen

International kongres

Fra den 22. til den 29. august afholdtes i Hannover den 6. Internationale kongres i divisionen for logik, metodologi og videnskabsfilosofi. Der del-

tog ca. 500 personer, heraf (inkl. ledsagere) 10 fra Danmark. Nationalkomiteen repræsenteredes af professor J. Witt-Hansen og Mogens Blegvad. Sidstnævnte udøvede vor stemmeret ved generalforsamlingen i Division of Logic, Methodology and Philosophy of Science, der afholdtes den 25. august. På denne valgtes ny eksekutivkomité, som fik til opgave at bestemme tid og sted for næste kongres, idet der ikke forelå nogen bindende invitation. Det forventes dog, at kongressen afholdes i Polen i 1983. Endvidere vedtoges, at eksekutivkomiteen skal fungere som et udvalg til overvejelse af spørgsmålet om de internationale medlemmers fremtidige stilling i divisionen (Association for Symbolic Logic har p.t. 10 stemmer og Philosophy of Science Association 5, mens 3 mindre internationale foreninger har 1 hver. Disse betaler ikke kontingent).

M. Blegvad

---

37. International Union of Immunological Societies (IUIS)

Nationalkomiteen har i 1979 arrangeret ugentlige møder på Rigshospitalet i både forårs- og efterårssemestret. Disse møder har haft karakter af immunologiske kollokvier med mulighed for deltagelse af enhver interesseret. De er forud annonceret i Ugeskrift for Læger, i Rigshospitalets Ugeliste og i Medicinsk Veckobulletin fra Lasarettet i Lund. En del af kollokvierne har været afholdt på engelsk af hensyn til udenlandske gæsteforskere. De har omhandlet emner inden for et bredt spektrum af både den kliniske, teoretiske og eksperimentelle immunologi.

Morten Simonsen

---

38. International Union for Pure and Applied Biophysics (IUPAB)

Arbejdet i IUPAB har været koncentreret om forberedelserne til den 7. internationale biofysik-kongres, der vil finde sted i Mexico City i tiden 23.–29. august 1981. Der har i beretningsperioden været afholdt to møder i executivkomiteen. Der forberedes en reform af medlemskabet, hvorefter medlemmerne vil blive opdelt i klasser med hensyn til kontingentets størrelse. Et detaljeret forslag vil fremkomme i sommeren 1980. Den 8. internationale biofysik-kongres er fastsat til 1.–8. september 1984 i Bristol.

Den danske nationalkomité for biofysik har skiftet formand. Ole Maa-løe har ønsket at trække sig tilbage og er blevet afløst af Axel Michelsen. Den nye formand har været formand for Biofysisk Selskab ved Odense Universitet siden dets oprettelse. Dette selskab er fortsat den eneste biofysik-forening i Danmark. Til orientering for nationalkomiteens medlemmer, medlemmerne af Biofysisk Selskab og andre interesserede er der siden sommeren 1979 blevet udsendt sammenfatninger af IUPAB NEWS. Interesserede kan få disse sammenfatninger tilsendt ved at meddele navn og adresse til undertegnede (09-15 86 00), ligesom kopier af det modtagne materiale vil kunne rekvireres.

Axel Michelsen

---

39. International Union of Pure and Applied Chemistry (IUPAC)

I beretningsperioden har IUPAC afholdt 11 større kongresser samt en del mindre symposier indenfor ren og anvendt kemi. Nationalkomiteen har medvirket i planlægningen af 12 EUCHEM konferencer.

Generalforsamling

IUPAC's 30. generalforsamling i september 1979 (Davos, Schweiz) afspejlede unionens aktive arbejde med emner af almen betydning. Den begivenhed, der under mødet vakte størst offentlig interesse, var, at Folkerepublikken Kina, repræsenteret ved the Chemical Society i Beijing, blev medlem af unionen, uden at Taiwan, repræsenteret ved the Chemical Society i Taipei, udtrådte.

Der blev aflagt beretning om CHEMRAWN projektet (Chemical Research Applied to World Needs). På den første kongres i Toronto, 1978, havde 800 repræsentanter fra universiteter, industri og regeringer fra 48 lande beskæftiget sig med »Future Sources of Organic Raw Materials«. Foruden proceedings fra mødet er plenarforedragene samlet i en særskilt, let læst publikation, CHEMRAWN I. Resources of Organic Matter for the Future. Perspectives and Recommendations. L. E. St-Pierre (Editor), Multiscience Publications Ltd., Montreal 1979. De næste møder er: »Chemical Research to Meet the World's Expanding Food Needs«, »Chemistry of the Oceans« og »Chemical Aspects of Water Quality and Conservation«.

Den kliniske kemis voksende betydning blev understreget ved, at den kliniske kemis sektion fik samme status som IUPAC's seks andre divisio-

ner (fysisk kemi, uorganisk kemi, organisk kemi, makromoleculær kemi, analytisk kemi og anvendt kemi).

Generalforsamlingen ratificerede kommissionsarbejder vedrørende nomenklatur for: Fysisk-kemiske størrelser og enheder, kritiske koncentrationer for micelledannelse, sammensætning af zeolitter, rheologiske egenskaber, grundstoffer med atomnummer større end 100, isotopmærkede forbindelser, absorptionsspektrofotometri samt elektrokemi. Da unionens nye arbejdsområder viser sig ved oprettelse af kommissioner eller ved ændring af navne på eksisterende, skal dette kort resumeres. Der blev oprettet en ny kommission for opløselighedsdata; dens opgave er i løbet af ca. 10 år at indsamle, vurdere og udgive en meget omfattende datasamling. Heterogen katalyse skal behandles af den omdøbte kommission for kolloid- og overfladekemi samt katalyse. Atomvægtskommissionen skal registrere variationer i grundstoffernes isotopsammensætning, og den tidligere gæringskommissions interesseområde er udvidet til alle former for bioteknologi. Fire eksisterende kommissioner blev slået sammen til en kommission for hhv. fødevarers kemi og pesticiders kemi. Endelig aflagde den nyligt oprettede komité for kemi og industri sin første beretning; denne komité formidler samarbejdet mellem IUPAC og unionens 169 company associates.

Som det sidste punkt på dagsordenen vedtog generalforsamlingen, at den 32. generalforsamling efter indbydelse af den danske nationalkomité for kemi afholdes på DTH i Lyngby i 1983.

S. E. Harnung

40. International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP)

Nationalkomiteens væsentligste arbejde er at forberede den danske deltagelse i IUPAP generalforsamlingen. Denne vil finde sted i Frankrig i september 1981, og det har således ikke været nødvendigt for nationalkomiteen at mødes i 1979.

Jens Als-Nielsen

41. International Union of Physiological Sciences (IUPS)

Unionen afholder sin 27. verdenskongres i Budapest i tiden 13.—19. juli, hvor der er tilmeldt ca. 4000 deltagere. Danmark er repræsenteret af den danske nationalkomité's formand, Christian Crone. I forbindelse med

kongressen afholdes møde i unionens council (executivkomiteen) samt generalforsamling. Et af de emner, der for øjeblikket diskuteres, er hvorledes man for fremtiden skal organisere de internationale kongresser, da der er en mærkbar tendens til, at faget fysiologi fraktioneres i sub-discipliner (cardiologi, endocrinologi, neurovidenskaber etc.), som afholder deres egne internationale møder. Der er fremlagt et forslag om, at den internationale kongres indledes med aktiviteter koncentreret om oversigtsforedrag, hvorefter de forskellige fagområder mødes separat (evt. i andre byer end værtslandets). Dette spørgsmål vil blive diskuteret på generalforsamlingen. Unionen har et større antal »commissions«, der varetager de forskellige specialer under området fysiologi (terminologi, interdisciplinære kontakter, initiativer til at øge aktiviteten indenfor området etc.).

I 1980 publiceres 2. udgave af IUPS World Directory of Physiologists, som indeholder fortegnelse over så godt som alle fysiologer verden over. Foreløbig er publikation af »Newsletter« indstillet.

Lars Garby

---

42. International Union of Theoretical and Applied Mechanics (IUTAM)

Seks IUTAM symposier har været afholdt i sidste halvdel af 1979, og henholdsvis fem og syv symposier er under forberedelse for 1980 og 1981. Nogle af disse arrangeres sammen med andre Unioner inden for ICSU eller med organisationer tilknyttet IUTAM.

Structural Control, 7.—9. juni 1979, afholdtes i Waterloo, Ontario, Canada, under formandskab af H. H. E. Leipholz; det blev overværet af 45 deltagere fra 10 lande. Formålet var at etablere kontakt mellem forskere fra de tre områder: Grundlæggende styreteknik og optimeringsteori, anvendelser ved industrielle processer samt anvendelser ved køretøjer og strukturer. Det fremgik klart, at der var nyttige og umiddelbare anvendelser for optimal styreteknisk kontrol af bygningstekniske konstruktioner, såsom broer (mod for store deformationer og accelerationer som følge af bevægende belastninger og vindbelastninger), høje bygninger, master og tårne (mod vindbelastninger), bygninger (mod påvirkning fra jordskælv), samt bygningsfundamenter (mod ændringer i jordbundsforhold). Dette symposiums foredrag vil blive udgivet af Solid Mechanics Division, University of Waterloo, medens de følgende symposiers — bort-

set fra det om *Optical Methods in Mechanics of Solids* — vil udkomme på Springer-Verlag.

The Physics and Mechanics of Ice, 6.—10. august 1979, afholdtes i København under formandskab af adjunkt, civiling. P. Tryde og havde 63 deltagere fra 13 lande. Programmet spændte fra grundlæggende emner (i materiallære, rheologi og konstitutive relationer for polykrystallinsk is) til praktiske problemstillinger i anvendt mekanik (iskræfter på skibe og andre strukturer, buckling af isflader, etc.).

Mechanics of Sound Generation in Flows (IUTAM/ICA/AIAA), 28.—31. august 1979, afholdtes i Göttingen, BRD, under formandskab af E. A. Müller. Symposiet havde 82 deltagere fra 12 lande, og 38 foredrag blev præsenteret og diskuteret, heriblandt 5 inviterede oversigtsforedrag. Da Strømningsakustik er et stort fagområde, var emnevalget begrænset til processerne omkring selve frembringelsen af den strømningsskabte støj og berørte således hverken den videre lydudbredelse eller strømninger frembragt af lyd.

Practical Experiences with Flow-Induced Vibrations (IAHR/IUTAM), 3.—6. september 1979, fandt sted i Karlsruhe, BRD, under fælles formandskab af E. Naudascher og D. O. Rockwell, og der var 239 deltagere. I modsætning til et tidligere symposium i 1972 inden for samme emneområde lå hovedvægten nu på praktiske ingeniørmæssige problemstillinger. Sigtet var at give ingeniører et overblik over mulige vibrationsproblemer, så disse kunne identificeres og elimineres i konstruktionsfasen.

Approximation Methods for Navier-Stokes Problems, 9.—15. september 1979, afholdtes i Paderborn, BRD, under formandskab af R. Rautmann og var arrangeret i samarbejde med GAMM. De 35 inviterede foredrag samt en række mindre foredrag, der blev præsenteret for de 77 deltagere fra 14 lande, omhandlede blandt andet: Metoder i Hilbert-rum, semi-grupper og bifurkation, samt numeriske metoder inden for potentialteori, finit-elementer og spektralteori.

Optical Methods in Mechanics of Solids, 10.—14. september 1979, blev afholdt i Poitiers, Frankrig, under formandskab af A. Lagarde. Emnerne omfattede dels udviklingen af eksperimentelle metoder, der udnytter helt eller delvis kohærent stråling, lysspredning og ellipsometri, dels konkrete anvendelser til specielle statiske og dynamiske faststofmekaniske problemer.

Laminar-Turbulent Transition, 16.—22. september 1979, afholdtes i Stuttgart, BRD, under formandskab af R. Eppler. Der var her 90 delta-

gere fra 13 lande. Emneområdet var på forhånd begrænset til grundlæggende mekanismer i forbindelse med omslaget fra laminar til turbulent strømning. De præsenterede foredrag viste, at der i de seneste år er sket betydelige fremskridt i forståelsen af de komplicerede fænomener, der optræder, såsom ikke-lineære bølgers forstærkning, bølgepakkers opståen og udbredelse, sekundære instabiliteter, break-down og turbulente spots.

Proceedings af følgende IUTAM Symposier er udgivet siden 1. juli 1978: High Velocity Deformation of Solids, Tokyo, Japan; Group Theoretical Methods in Mechanics, Novosibirsk, USSR; Non-Newtonian Fluid Mechanics, Louvain-la-Neuve, Belgium; Metal Forming Plasticity, Tutzing, BRD; Mechanics of Sound Generation in Flows, Göttingen, BRD; og IUTAM Report 1978 ved J. Hult.

Bureau'et holdt møde i Poitiers, Frankrig, i september 1979, medens General Assembly vil holde møde i Toronto, Canada, i august 1980 i forbindelse med den 15. internationale kongres.

Nationalkomiteen er blevet organiseret (s. 46–47) og har udarbejdet en forretningsorden. Der er indledt drøftelser af, om Danmark — med DCAMM som egentlig arrangør — kan påtage sig at arrangere den 16. Internationale Kongres i Teoretisk og Anvendt Mekanik i 1984.

P. Scheel Larsen

F. Niordson

43. Union Radio Scientifique Internationale (URSI)

Efter at den danske nationalkomité af den internationale videnskabelige radiounion i efteråret 1978 blev overført fra Akademiet for de Tekniske Videnskaber til Videnskabernes Selskab, blev komiteens vedtægter på møde den 27. august 1979 revideret, så de kom i overensstemmelse med Selskabets forretningsordens § 15. Ved samme møde blev det vedtaget at arrangere en URSI-dag den 3. juni 1980, hvor man vil orientere bredt om dansk aktivitet indenfor URSI's interesseområde.

I 1979 var det 60 år siden, URSI blev stiftet ved et møde i Videnskabernes Selskab i Bruxelles. Jubilæet blev fejret 17.–18. september 1979 ved et kollokvium afholdt samme sted. Ved kollokviet behandlede man udviklingen i ionosfærefysik, elektroniske halvlederkomponenter, radioastronomi samt radiokommunikation og informationsteori. Danmark var repræsenteret ved fr. Vibeke Hein Olsen, Forskningssekretariatet.

Den næste URSI generalforsamling finder sted den 10.–19. august

1981 i Washington, DC. Der har ikke været andre internationale URSI arrangementer end jubilæumskollokviet, men URSI har været sponsor for konferencer om Solar Terrestrial Predictions, Electromagnetic Compatibility, Bioelectromagnetics og Information Theory. Flere af disse konferencer har haft danske deltagere, ligesom der har været dansk deltagelse i USA's nationalkomité's møder.

Egil Ungstrup

---

44. Committee on Space Research (COSPAR) / Scientific Committee on Solar-Terrestrial Physics (SCOSTEP)

Informationsmateriale er regelmæssigt blevet sendt ud til medlemmerne. Det drejer sig i det væsentlige om COSPAR Information Bulletin og andre medlemslandes »Report to COSPAR«. Der har i det forløbne år ikke været afholdt møde i nationalkomiteen, men der har været skriftlig og telefonisk kontakt mellem medlemmerne. Næste valg skal afholdes i april 1981.

Danmark deltager i SCOSTEP's vigtigste projekt: International Magnetospheric Study (IMS). Dansk Rumforskningsinstitut medvirkede således i en intereuropæisk ballonkampagne, en raketkampagne udført i Kiruna, Sverige, samt i to eksperimenter på ESA satellitterne GEOS-1 og GEOS-2 (geostationære satellitter). Under IMS har der været afholdt både »Workshops« og et symposium med deltagelse også fra dansk side.

B. Peters

A. Bahnsen

XXII. Generalforsamling

Ved det årlige internationale COSPAR møde i Bangalore, Indien, i juni 1979 blev nationalkomiteen repræsenteret af formanden B. Peters. Omkring 400 indregistrerede delegerede deltog, og 27 af de 35 COSPAR nationalkomiteer var repræsenteret samt ni internationale unioner og forskellige FN-komiteer.

Fem symposier og workshops blev organiseret i forbindelse med generalforsamlingen: Vikram Sarabhai Symposium on Space and Development; Symposium on Non Solar Gamma Rays; Symposium on Contribution of Space Observations on Water Resources and their Management; Symposium on Low Latitude Aeronomical Processes; Workshop

on Remote Sensing and Mineral Exploration. — Nogle nye og vigtige resultater blev præsenteret, specielt vedrørende de endnu uopklarede fænomener af galaktiske γ -ray bursts. COSPAR's arbejdsgrupper holdt åbne møder for sidste gang inden COSPAR's reorganisering.

Arbejdsgrupper blev erstattet af kommissioner for de specielle videnskabelige områder. Kommissionernes hovedopgave er at diskutere, definere og koordinere internationalt samarbejde i rumforsøg og at fremme kontakten mellem forskellige forskningsgruppers eksperimentelle og teoretiske forskere ved at organisere møder, symposier o. l. om specielle problemer i deres interesseområde.

Blandt resolutionerne, som blev godkendt i COSPAR plenum, er den nedenstående af almen interesse: »Considering that the increase of satellite weight and size enhances the danger of unwanted effects during atmosphere re-entry, e.g. localized atmospheric pollution by burn-out or damage to human property or even lives by re-entering debris, COSPAR urges the launching agencies to be cognizant of these effects and to make appropriated provisions to make such debris impact in areas where no damage to human activity is expected.«

Mange tog dog forbehold m.h.t. støtte til resolutionen, idet den er utilstrækkelig i den nuværende periode. Diskussionen mandede ud i, at man skulle sigte mod en international overenskomst, gående ud på, at rumfartøjer skal udstyres således, at de enten kan føres tilbage til jorden eller sendes ud af jordens gravitationsfelt. Undtagelsen skal begrænses til små satellitter, som ikke indeholder nogen radioaktivitet. (Det er ikke tilstrækkeligt på længere sigt at bringe satellitter op i høje stabile baner, bl. a. på grund af forstyrrelsen af astronomiske iagttagelser i røntgen og infrarødt område).

B. Peters

XXIII. Generalforsamling

COSPAR afholdt sin XXIII. generalforsamling i Budapest fra den 2.—14. juni 1980 med ca. 800 registrerede deltagere. I forbindelse med mødet blev der afholdt et antal symposier, hvor man diskuterede de vigtigste resultater opnået indenfor rumforskning i løbet af de sidste 12 måneder: fremskridt i planeternes eksploration (hovedsagelig resultater fra Voyager og Venera satellitterne). — Planeternes magnetosfærefysik. — Undersøgelser af planeternes indre struktur. — Kosmisk stråling i heliosfæren. — De første resultater fra GARP (First Global Atmospheric Research Program). — Teoretiske problemer i højenergi-astrofysik. — Ak-

tive eksperimenter i rummet (injektion af højenergipartikler, plasma eller elektromagnetiske bølger).

Af præsidentens årsrapport fremgår, at udover en række møder og arbejdsgrupper, helt eller delvis organiseret af COSPAR, har man i løbet af året udarbejdet en række rapporter, som vil tjene som baggrundsmateriale for de Forenede Nationers planlagte konference om Fredelig Udnyttelse af Rumteknologi i Wien 1982.

COSPAR's reorganisering er nu afsluttet, og generalforsamling afholdes herefter hvert andet år i stedet for hvert år. Den XXIV. generalforsamling finder således sted i 1982 i Ottawa. I mødeperioden planlægges igen et antal symposier, bl. a. omhandlende følgende emner: Solfysikkens rolle i astrofysik. — Solsystemets magnetiske udviklingshistorie. — Videnskabelige resultater fra SMY-projektet (Solar Maximum Year). — Korrosion, kraterdannelse, fragmentation o.s.v. under sammenstød mellem faststoflegemer. — Nye resultater fra Einstein Observatoriet, satellit-højenergi-observatoriet. — HEAO-3 og International Ultraviolet Explorer (IUE).

Generalforsamling i SCOSTEP

SCOSTEP afholdt generalforsamling i Budapest i samme periode som COSPAR. Man diskuterede nye vedtægter i forbindelse med SCOSTEP's ændrede status som en permanent ICSU-komité og diskuterede desuden oprettelsen af sekretariatet; den endelige afgørelse blev dog overladt til præsidenten. — Man er i gang med at organisere et symposium om Solar-Terrestrial Physics, som skal holdes i 1982 i Ottawa i forbindelse med den næste COSPAR-konference. — Der findes en stærkt voksende interesse for mulige mekanismer, som kunne forklare solens påvirkning på jordens klima. Både SCOSTEP og WMO (World Meteorological Organization) har oprettet særlige arbejdsgrupper og planlagt nogen fælles mødeaktivitet.

Generalforsamlingen besluttede en forhøjelse af medlemsbidraget på omkring 20 %, hovedsagelig for at kompensere for prisstigningerne.

B. Peters

---

45. Global Atmospheric Research Programme (GARP)

Det i sidste beretningsår omtalte observationsprogram First GARP Global Experiment (FGGE) blev gennemført i to observationsperioder (decem-

ber 1978—januar 1979 og maj—juni 1979). Summary Status Reports for FGGE Observational Programme findes publiceret i IUGG Chronicles Nos 132, 134—137.

GARP Joint Organizing Committee (JOC) mødtes 28. februar—6. marts 1979 i Dubrovnik til sit 15. møde for at gennemgå status for FGGE specielt med henblik på opfyldelsen af dets videnskabelige formål. JOC gennemgik ligeledes status for andre GARP sub-programmes samt udviklingen af WMO/ICSU overenskomsten vedrørende World Climate Research Programme (WCRP).

Med henblik på at styrke kommunikationen mellem danske forskere og GARP og WCRP samt for at koordinere danske forskningsaktiviteter på disse områder har Videnskabernes Selskab i forståelse med Statens naturvidenskabelige Forskningsråd nedsat en nationalkomité for Climate Change and Variability Research Programme (CRP), der nu har afløst GARP, med professor, dr. phil. Erik Eliassen som formand (s. 47).

Elvin Kejlso

---

46. International Association of Engineering Geology (IAEG)

Efter talrige henvendelser fra the International Association of Engineering Geology til danske geologer og geoteknikere, til Dansk Geoteknisk Forening og til Den danske Nationalkomité for Geologi anmodede direktør K. Ellitsgård Rasmussen og geolog John Frederiksen i september 1978 Videnskabernes Selskab om at forestå oprettelsen af en dansk nationalkomité under Associationen. Videnskabernes Selskab imødekom velvilligt anmodningen, og et stiftende møde blev afholdt i Selskabets lokaler d. 4/5 1979. Nationalkomiteen er sammensat af medlemmer udpeget af Dansk Geologisk Forening (3), Dansk Geoteknisk Forening (4) og Nationalkomiteen for IUGS (1) (s. 48).

På et Council-møde i Tbilisi d. 13/9 1979 blev den danske Nationalkomité optaget i den Internationale Association. Mødet var uden dansk deltagelse, men generalsekretæren R. Wolthers fremførte den danske anmodning om optagelse. Siden har en række interesserede søgt om optagelse i Associationen under Nationalkomiteen. På et kommende møde i foråret skal disse medlemmer godkendes af Komiteen før endelig optagelse i Associationen kan finde sted. På det planlagte møde skal det undersøges, om der er mulighed/interesse for dansk deltagelse i council-mødet i 1980 i Paris.

John Frederiksen

47. International Mineralogical Association (IMA)

På den ordinære generalforsamling i Mineralogisk Klub 12. oktober 1979 valgtes for et år følgende danske medlemmer af IMA's 9 stående kommissioner: Vagn Buchwald (Cosmic Mineralogy), lektor O. Jørgensen (Crystal Growth of Minerals), adjunkt, dr. phil. S. Karup-Møller (Abstracts), lektor, dr. E. Mackovicky (Physics of Minerals), professor, dr. phil. H. Micheelsen (History and Teaching og New Minerals and Mineral Names), professor, dr. phil. H. Pauly (Ore Microscopy), afd.leder, lic. scient. O. V. Petersen (Museums) og lektor J. Rønsbo (Mineral Data and Classification); som National Representative genvalgtes Ole V. Petersen. Primo februar 1980 udpegede klubben lektor Å. Jensen til dansk medlem af IMA's reorganiserede »Working Group of Gem Materials«.

Det forgangne år har været præget af forberedelserne dels til IMA's 12. møde i Orléans, 4.—6. juli 1980, hvor samtlige kommissioner har fastlagt møder, dels til section S 02 »Mineralogy«, 26. Internationale Geolog Kongres, Paris 7.—17. juli 1980. Et af de meget omfattende problemer der skal drøftes bl. a. i Museums Kommissionen er »type specimen listing«.

Ole V. Petersen

48. International Union for Quaternary Research (INQUA)

I overensstemmelse med forretningsordenen, der blev vedtaget på et møde den 21.2.1979, indkaldtes forslag til medlemmer fra institutioner, der udfører kvartærgeologisk forskning, og Videnskabernes Selskab. De foreslåede medlemmer indvalgtes ved et møde i Videnskabernes Selskab 10.5.1979. Godkendelse fra Statens naturvidenskabelige Forskningsråd foreligger. — Ved et møde i nationalkomiteen d. 17.5.1979 blev under tegnede udpeget som formand og Leif Aabo Rasmussen som sekretær. En ajourføring af den danske repræsentation i INQUA's kommissioner og subkommissioner er foretaget. — Ifl. INQUA's budget for 1978—82 medgår ca. halvdelen af udgifterne til bevillinger til arbejdet i INQUA's kommissioner.

Der er fra INQUA modtaget rapport for aktiviteter i 1978 og liste over kommende arrangementer, som er udsendt til nationalkomiteens medlemmer. Beretning om kongressen i Birmingham i 1977 er modtaget. — Danske repræsentanter har i 1979 deltaget i Holocene Commission,

møde i Frankrig (1 deltager, Svend Th. Andersen), og i Subcommittee on European Quaternary Stratigraphy, møde i Polen (3 deltagere, Svend Th. Andersen, statsgeolog Leif Aabo Rasmussen og lektor Sten Sjørring). Der er af Subcommittee on Shorelines of Northwestern Europe udsendt en publikation: *The Quaternary History of the North Sea*, med 1 dansk bidrag.

Svend Th. Andersen

---

49. Scientific Committee on Oceanographic Research (SCOR)

SCOR's nationalkomité er Dansk Nationalråd for Oceanologi. Rådet konstituerede sig på et møde den 23. januar med en bredere sammensætning end tidligere. Undertegnede blev valgt til formand, ligesom der blev nedsat et forretningsudvalg. Hvad aktiviteten inden for SCOR angår, henvises til SCOR Proceeding 15, 1979. Det kan bemærkes, at SCOR's samlede interessefelt berører hele det marine miljø, således også kystzoner og problemer i forbindelse med shelfhavens udnyttelse. SCOR's arbejdsgruppe 42 (Baltic Pollution), som er fælles med ICES (International Council for the Exploration of the Sea), og som arbejder med forureningsproblemer i Østersøen, har dansk formand, G. Kullenberg.

Nationalrådet registrerer og behandler løbende sager i relation til SCOR. Der arbejdes også med visse aktiviteter inden for FN's havrets-konference, hvor Nationalrådet fremkommer med synspunkter og re-kommandationer. — I fortsættelse af arbejdet med at danne et samlet overblik over dansk havforskning har Nationalrådet haft et møde, hvor samtlige institutioner fik lejlighed til at præsentere deres virksomhed. Et stort antal projekter blev lagt frem, hvilket viser, at aktiviteten er ganske omfattende. På basis heraf drøftede man mulighederne for at integrere et antal fællesprojekter.

Danske forskere har i årets løb deltaget i et antal internationale symposier og møder, til dels arrangeret som et led i virksomheden inden for Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) og SCOR. — IOC's XI generalforsamling foregik i Paris. De to danske delegerede, afd.leder, mag. scient. Vagn Hansen, DK's Fiskeri- og Havundersøgelse, til de indledende møder, lektor, dr. phil. Torben Wolff til selve generalforsamlingen, har udarbejdet en udførlig rapport. — Den internationale mødevirksomhed er omfattende, og ikke blot er det umuligt at deltage i alt, men det er også svært at få information om de væsentligste resultater.

I den anledning har Nationalrådet taget op til drøftelse, hvilke muligheder der gives for en bedre spredning af information, dels vedrørende den internationale virksomhed, dels — og måske først og fremmest — hvilke aktiviteter der fra dansk side udføres med tilknytning til internationale arrangementer. En mulighed, som nu drøftes, er at afholde et årligt dansk havforskermøde, hvor alle interesserede kan fremlægge deres resultater og få mulighed for at diskutere dem med deres kolleger.

Gunnar Kullenberg

COUNCIL FOR INTERNATIONAL ORGANIZATIONS
OF MEDICAL SCIENCES (CIOMS)

50. Council for International Organizations of Medical Sciences

Generalforsamling

Den XI. CIOMS General Assembly blev afholdt i Genève den 7/11 1979. Dagsordenen indeholdt bl. a. følgende emner: Ethical review of clinical research, Role of Health personnel in the protection against torture, Nomenclature of diseases, Drug research and development, Medical education, og Health economics. Ingen af den danske nationalkomité's medlemmer kunne deltage. Kontingentet blev sat op til \$ 375.

Efter Assembly afholdtes den 8. og 9. november XIII Round Table Conference on »Economics and Health Policy« med følgende fire sektioner: 1) Economic context of health problems and service, 2) Economic aspects of health service manpower and technology, 3) Financial publications of health services organization, og 4) Conclusions on requirements for future research and policy. Konferencens proceedings vil blive publiceret af CIOMS, der nu har 91 medlemmer. Et resumé af Milton I. Roemer findes i WHO Chronicle 34: 47—52, 1980.

I rækken af International Nomenclature of Diseases er udkommet et 3. bind: Diseases of the Lower Respiratory Tract. 1st Edition, CIOMS, Geneva 1979, og der er udgivet en ny Calender of Congresses of Medical Sciences, Nr. 41, CIOMS, Geneva 1980.

J. Chr. Siim

Summary of the Report

In the course of the 1979–1980 season the Academy lost four Danish and seven foreign members, who are indicated by † in the list of members on pp. 7–35. In April, 1980, the Academy elected thirteen new Danish and ten new foreign members. These are indicated by * in the list of members. At the end of the season (June, 1980) the Academy numbered 184 Danish and 278 foreign members, of whom 75 Danish and 99 foreign members comprised the section for the Humanities and 109 Danish and 179 foreign members the section for Sciences.

The officers of the Academy and the members elected to commissions, etc., in Danish and international bodies, including the establishment of a national committee for Jewish Art Index (JAI) under Union Académique Internationale, and for Climate Change and Variability Research Programme (CRP) which has replaced Global Atmospheric Research Programme (GARP) are listed on pp. 36–50. The national committee for Repertoire Internationale de la Littérature de l'Art (RILA) has been dissolved.

The Academy held fourteen meetings at which the following communications were presented:

- 11.10. A. Tovborg Jensen: Crystallography in Denmark — past and present.
Axel Steensberg: Stone age agriculture; an experiment in Draved Wood 1953–55.
- 25.10. David Bridgwater: Formation of the early continental crust.
E. Ladewig Petersen: Rebellion and reaction in Denmark December 1522 to March 1523.
- 8.11. Børge Bak: New small molecules as produced by pyrolysis.
Aage Kabell: Bugge's rule in Ljóðaháttur (presentation of "*Metrische Studien I: Der Alliterationsvers*").
- 29.11. Karsten Friis Johansen: Aristotle's theory of perception.
- 13.12. Else Kai Sass: The temple of fortune. A painting by N. A. Abildgaard.
Ove Nathan: The $lf_{7/2}$ nuclear — some features of their spectroscopy.

- 10.1. C. J. Ballhausen: "*Molecular Electronic Structures of Transition Metal Complexes*" (McGraw-Hill Int. Book Company).
Hans Brems: "*Inflation, Interest, and Growth*" (Lexington, Mass., Toronto and London).
- 24.1. Niels Thomsen: The national awakening in Denmark 1861. An attempt to explore the linkage between public opinion and foreign policy.
- 7.2. Torben Monberg: Cyclone and ideology.
Axel Michelsen: The biophysics of directional hearing in animals and man.
- 21.2. Bodil Jerslev Lund: On the concept of conformation.
Poul Lindegård Hjorth: "*Forvandlingerne. Uddrag af Matthias Moths oversættelse af Ovids Metamorphoses*" (The Metamorphoses. Selections from Matthias Moth's translation of Ovid).
- 6.3. Jens Peder Dahl: On the classical and quantum mechanical Kepler problem and its solutions in configuration space, momentum space and phase space.
I. K. Moustgaard: Egocentric localization in our perception of external objects.
- 20.3. Hans Tornehave: The proof of the fundamental theorem of the algebra by P. Ruffini.
Søren Egerod: On the occasion of the appearance of a dictionary of a Formosan aboriginal language.
- 10.4. Torben Christensen: Politics and religion in the Roman Empire 305—13.
Poul Erik Nissen: Abundances of star clusters and the chemical evolution of our galaxy.
- 24.4. F. J. Billeskov Jansen: "*Holberg og hans tid*" (Holberg and his time) and *Adam Oehlenschläger: "Æstetiske Skrifter 1800—1812"* (Adam Oehlenschläger: Esthetic writings 1800—1812).
Kjell Johansen: A comparative analysis of hemoglobin function and blood circulation in respiratory gas transport.
- 8.5. Jørgen Bøggild: Breeding tessellations.
John D. Bergsagel: Johannes Tinctoris' conception of an "ars nova" in the music of the 15th century.

Summaries of the papers are given on pp. 51—68.

In the course of the year *obituaries* were presented as follows (printed on pp. 80—99):

29.11. Carl Syrach-Larsen by Erik Holmsgaard.

24.1. Hakon Lund by K. A. Jensen.

The Committee for External Activities in Denmark arranged a series of public lectures in the course of the winter 1979, and the spring 1980, under the joint title *Scientific Problems — Solved and Unsolved* as follows:

- 8.10. Ebba Lund: Viruses and cancer.
- 22.10. Jens Martin Knudsen: The origin of the solar system.
- 5.11. P. C. Matthiessen: Is it possible to predict the trends of population?
- 19.11. Johnny Christensen: Who was Homer?
- 3.12. Niels A. Lassen: The brain at work.
- 4.2. Bent Jensen: The Moscow show trials: the charges, the confessions, the audience.
- 18.2. Willi Dansgaard: Climatic changes and volcanic activity.
- 3.3. Niels Martin Jensen: Danish music of the middle ages.
- 17.3. Hans J. Hansen: Biological crises in earth history.
- 31.3. Knud Waaben: Aims and effects of punishment.

(Summaries of the lectures are given on pp. 103—107).

On the 12th November, 1979, Professor, Dr. Grahame Clark (foreign member), Cambridge, lectured on "World prehistory and natural science" in the series of *J. C. Jacobsen Memorial Lectures*, being held by means of the Carlsberg Bequest to the Memory of Brewer J. C. Jacobsen (p. 75). H. M. the Queen attended the meeting.

At a joint sitting on the 5th May on the occasion of the centenary of the death of P. W. Lund, the scientist, the following gave lectures: lecturer, mag. scient. Tove Hatting, The Zoological Museum, "The man and the palaeontologist P. W. Lund"; lecturer, dr. phil. Knud Rahn, The Botanical Garden, "P. W. Lund and the flora of Brazil"; Erik Dal, The Royal Danish Academy of Sciences and Letters, "P. W. Lund and the Academy". — Moreover the memorial year was celebrated in various ways both in Denmark and in Brazil (pp. 123—126).

Works accepted for *publication* and monographs published by the Academy during 1979—80 in the four monograph series of the Academy are given on pp. 76—78.

Awards made during the year are listed on p. 72. They include:

Mag. art. Marcus Lorenzen's Foundation:

For 1980 D.Kr. 16,000 apportioned between the study of Danish flora and Danish language.

The Prize Award of the Academy:

D.Kr. 5,000 and the silver medal (with edge inscription) of the Academy, to lecturer, dr. agro. Jens Peter Møberg for his great efforts in consultative work within agriculture in Tanzania.

The Gold Medal of the Academy:

On the 22nd February A. G. Drachmann, librarian, dr. phil., was informed of the award. He died, however, on the 8th April and did not attain the presentation of the medal.

Ørnborg's Foundation:

D.Kr. 2,000 to Daniel Preisz, former research librarian, mag. art., for his work with letters from and to Adam Oehlenschläger.

The Academy was represented at *meetings, conferences*, etc. as listed on p. 73.

Two *exchange agreements* were discontinued as reported on p. 74.

On pages 76—77 are listed the main features of the *finances* of the Academy, comprising the government grant of D.Kr. 400,000, the block grant from the Carlsberg Foundation D.Kr. 600,000 and the contributions from the Research Councils, D.Kr. 180,156 regarding the international associations.

Pages 101—160 contain reports from *national commissions* of the Academy as well as *international committees* under the *Council for International Organizations of Medical Sciences*, the *International Council of Scientific Unions* and the *Union Académique Internationale*, etc.

Henvisninger

Selskabets publikationer 1742-1930	Overs. 1929-30, side 175-365
» » 1930-1935	Overs. 1935-36, side 291-308
» » 1936-1940	Overs. 1940-41, side 235-250
» » 1941-1945	Overs. 1945-46, side 123-139
» » 1946-1950	Overs. 1950-51, side 140-153
» » 1917-1956	Særlig publ. side 1- 98
» » 1957-1962	Overs. 1961-62, side 226-242
» » 1963-1968	Overs. 1967-68, side 199-214
» » 1968-1973	Overs. 1973-74, side 171-185
» » prisliste 1966	Overs. 1966-67, side 179-213
Hist. Filos. Medd. & Skr., prisliste 1918-77	Særlig publ. side 1- 14
Biol. Skr. & Medd., prisliste 1919-77	Særlig publ. side 1- 18
Mat. Fys. Medd. & Skr., prisliste 1917-78	Særlig publ. side 1- 28
Legat- og dotationsbestemmelser	Overs. 1939-40, side 121-153
Fundats for »Niels Bohr Legatet«	Overs. 1945-46, side 39- 40
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«	Overs. 1955-56, side 50
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«	Overs. 1962-63, side 61
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«	Overs. 1964-65, side 75
Beslutning vedr. »Niels Bohr Legatet«	Overs. 1965-66, side 64- 65
Fundats for »Mag. art. Marcus Lorenzens Legat« ..	Overs. 1946-47, side 41- 43
Tillæg 1955 til fundats for »Grosserer A. Collstrops Hjem for en dansk Videnskabsmand«	Overs. 1954-55, side 41- 42
Tillæg 1966 til fundats for samme	Overs. 1965-66, side 62
Tillæg 1973 til fundats for samme	Overs. 1972-73, side 64- 65
Tillæg 1965 til dotationsskrivelse for »J. P. Suhr & Søns Legat«	Overs. 1964-65, side 75- 76
Fundats for »Professor Knud Sands Legat«	Overs. 1969-70, side 53- 56
Forretningsorden for samme	Overs. 1969-70, side 65- 68
Fundats for »Selskabets Bidragsfond«	Overs. 1974-75, side 56- 59
Selskabets »Vedtægter og Forretningsorden« 1977 .	Særlig publ. side 1- 31
Ændring til Forr.ord. § 5	Overs. 1977-78, side 60
Selskabets bytteforbindelser	Overs. 1978-79, side 227-255

UDGIVNE PUBLIKATIONER

Oversigten

Dkr.

Oversigt over Selskabets Virksomhed 1978-1979.	excl. moms
With an English Summary. 1979. 260 s., 4 portrætter, 1 ill.....	100,-

Historisk-filosofiske Meddelelser

Bind 48 (uafsluttet)

2. Hendriksen, Hans: Himachali Studies. II: Texts. 1979. 132 s.....	150,-

Bind 49

3. Säve-Söderbergh, Torgny: The Scandinavian Joint Expedition to Sudanese Nubia. A J. C. Jacobsen Memorial Lecture. 1979. 53 s. incl. 17 ill.....	50,-
4. Erdmann, Karl Dietrich: Rätestaat oder parlamentarische Demokratie. Neuere Forschungen zur Novemberrevolution 1918 in Deutschland. Eine J. C. Jacobsen Gedenkvorlesung. 1979. 26 s.....	40,-

Bind 50 (uafsluttet)

1. Clark, Grahame: World Prehistory and Natural Science. A J. C. Jacobsen Memorial Lecture. 1980. 40 s. incl. 1 kort.....	40,-

Biologiske Skrifter

Bind 22

5. Barker Jørgensen, C.; Olesen Larsen, Lis, and Lofts, Brian: Annual Cycles of Fat Bodies and Gonads in the Toad (<i>Bufo bufo bufo</i> L.), Compared with Cycles in other Temperate Zone Anurans. 1979. 37 s. incl. 10 ill., 3 tvl., 7 tab.	40,-
6. van der Hammen, Thomas: Changes in Life Conditions on Earth during the Past One Million Years. A J. C. Jacobsen Memorial Lecture. 1979. 32 s. incl. 24 ill.....	40,-
7. Thom, René: Théorie des catastrophes et biologie: Plaidoyer pour une biologie théorique. Une conférence en mémoire de J. C. Jacobsen. 1979. 12 s. incl. 9 ill.....	30,-
8. Böcher, Tyge W.: Xeromorphic Leaf Types. Evolutionary Strategies and Tentative Semophyletic Sequences. 1979. 71 s. incl. 29 ill.....	100,-
9. Hammer, Marie: Investigations on the Oribatid Fauna of Java. 1979. 80 s., 47 tvl., 111 ill.....	120,-

Bind 23 (uafsluttet)

1. Nielsen, Anker: A Comparative Study of the Genital Segments and the Genital Chamber in Female Trichoptera. 1980. 200 s. incl. 104 ill.....	200,-

forts.

Matematisk-fysiske Meddelelser

Bind 40 (uafsluttet)

3. Besenbacher, F.; Andersen, H. H.; Hvelplund, P., and Knudsen, H.:
Stopping Power of Swift Hydrogen and Helium Ions in Gases. 1979. 39 s.
incl. 23 ill., 4 tab. 50,-
4. Rasmusen, Hans Qvade: Three Revolutions of the Comets Halley and
Olbers 1759-2024. 1979. 54 s. incl. 15 tab. 60,-
7. Andersen, J. U.; Jensen, A. S.; Jørgensen, K.; Lægsgaard, E.; Nielsen,
K. O.; Forster, J. S.; Mitchell, I. V.; Ward, D.; Gibson, W. M., and
Cuomo, J. J.: Lifetime Measurements for Heavy-Ion-Induced Fission by
the Crystal-Blocking Technique. 1980. 56 s. incl. 22 fig., 4 tab. 60,-
8. Brice, David K., and Sigmund, Peter: Secondary Electron Spectra from
Dielectric Theory. 1980. 34 s. incl. 15 ill. 50,-